

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

Актуально

Вивчають рідну залюбки

▶ СТОР. 4

Волонтерство

Бо українці!

▶ СТОР. 5

Офіційне друковане видання
Верховної Ради України

Закон України
Про внесення змін
до Закону України
«Про Державний бюджет
України на 2023 рік»

▶ СТОР. 17–18

№ 144 (8161)

ЧЕТВЕР, 20 ЛИПНЯ 2023 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Окупанти цілять у портову інфраструктуру

Ні — геноциду
під виглядом миру!

Україна боротиметься за життя та Перемогу і не прийме жодних пропозицій, які передбачатимуть відмову від територій чи заморожку конфлікту всупереч принципам Статуту ООН та формули миру Президента Зеленського. Про це міністр закордонних справ Дмитро Кулеба днями заявив під час дебатів Генеральної Асамблеї ООН, присвячених ситуації на тимчасово окупованих росією територіях України. «Поки Україна бореться за своє виживання, здійснюючи самооборону за статтею 51 Статуту ООН, ми постійно чуємо абсурдні заклики до абстрактного миру», — заявив він. Міністр навів низку таких закликів та розкрив їх справжнє значення, інформує прес-служба МЗС. ▶ СТОР. 3

Союзники розуміють,
що нинішня війна —
це марафон, а не спринт

Забезпечення нагальної потреби України в засобах протиповітряної оборони та боеприпасах, а також довгострокова підтримка нашої держави — такими були основні теми 14-го засідання Контактної групи підтримки в форматі «Рамштайн», що відбулося у віртуальному режимі. Відкриваючи засідання, очільник Пентагону Ллойд Остін відзначив хоробрість українського народу та війська перед лицем російської агресії, підкреслив важливість теперішнього етапу війни. «Це надзвичайно важливий момент в історії цієї війни і цього століття», — сказав Ллойд Остін. Він зауважив, що ситуація на полі бою є нестійкою, повідомляє «Голос Америки». ▶ СТОР. 3

Прем'єр-міністр Ірландії
відвідав Бучу

Учора в Україні з офіційним візитом перебував Прем'єр-міністр Ірландії Лео Варадкар. На момент, коли верстався номер, ірландський прем'єр зустрівся з Президентом В. Зеленським, а перед цим разом з Генпрокурором Андрієм Костиним відвідав Бучу. «Сьогодні Буча — вільне й безпечне місто. Та ми ніколи не забудемо про страшні масові вбивства мирних людей, які чинили тут російські війська», — зазначив Андрій Костін під час візиту Лео Варадкара до цього міста. Генпрокурор нагадав, що у Бучанському районі було вбито понад 1400 цивільних, ще більше зазнали тортур.

Фото зі сторінки Оперативного командування «Південь» у фейсбуці.

російські терористи абсолютно свідомо цілили в інфраструктуру зернової угоди, і кожна російська ракета — це удар не лише по Україні, а й по всій у світі, хто прагне нормального й безпечного життя. Так Володимир Зеленський прокоментував масований ракетний удар по Одещині, однією з цілей якого було враження портової та критичної інфраструктури.

Загалом під час атаки використано шість ракет «Онікс», одну — Х-59 та вісім — Х-22, інформує Одеська ОВА. Як йдеться у повідомленні, «Онікси» і Х-22 росіяни спрямували на портову і критичну інфраструктуру. Влучили в зерновий і олійний термінали, пошкодивши резервуари та обладнання для завантаження, виникла пожежа...»

▶ СТОР. 3

ПОДІЇ

Евакуаційну зону
можуть розширити

Як уже повідомляв «Голос України», на Сумщині триває евакуація мешканців населених пунктів, які практично щодня зазнають обстрілів з території держави-агресора. Йдеться про п'ятикілометрову смугу вздовж українсько-російського кордону, з якої підлягають відселенню майже 20 тисяч людей. Однак під час брифінгу в медіацентрі обласної військової адміністрації голова ОВА Володимир Артюх поінформував, що евакуаційну зону можуть розширити до 10 км. Все залежить від того, яку дальнобійну зброю використовуватиме ворог, пояснив генерал. Стало також відомо, що вже кілька тисяч мешканців прикордоння відмовилися залишати свої домівки та переїжджати у безпечніші місця. А це означає, що з'явилась можливість відселення людей, котрі хочуть евакуюватись, з більшої території, передає наш власкор Володимир ЧЕРНОВ.

ВРОЖАЙ-2023

Зерно визріло добре.
Треба якнайшвидше зібрати

Жнива на Хмельниччині розпочали з полів, де достиг ячмінь чи ріпак. На ланах озимої пшениці та гороху роблять перші обкоси. Як повідомили в управлінні розвитку АПК та земельних відносин ОВА, озимий ячмінь уже впроано на площі у 5 тис. га. Намолотити вдалося 28 тис. тонн — за середньої урожайності 56 ц/га. Перші 9 тис. тонн ріпаку зібрано з 3 тис. га. На круг виходить по 28 центнерів. Загалом під ранніми зерновими на Хмельниччині цьогоріч майже 300 тис. га. Дві третини з них — озима пшениця. Орієнтовно, валовий збір колосових сягне півтора мільйона тонн, а зернових загалом — чотири мільйони. Аграрії очікують щедрий урожай пшениці, жита, кукурудзи та інших культур, інформує наш власкор Ірина КОЗАК.

КОРОТКО

■ Працівники Південноукраїнської атомної електростанції, що на Миколаївщині, передали до новоствореної військової частини шість модифікованих поворотних прожекторів на 258 тис. грн, інформує наш власкор Олена ІВАШКО.

■ Закарпатські будівельники відновлюють зруйноване росіянами житло мешканців Херсонщини у межах загальнонаціональної ініціативи «Пліч-о-пліч». Роботи тривають у селі Новопавлівка, селищі Велика Олександрівка, де десятеро майстрів замінюють покрівлю, вікна та двері, лагодять кімнати всередині, повідомляє наш власкор Василь НИТКА.

■ На Івано-Франківщині модернізують обласну систему оповіщення населення, щоби вчасно доносити інформацію про можливі надзвичайні ситуації. Нагальне попередження про небезпеку сприятиме збереженню людських життів та інфраструктури, повідомила наш власкор Людмила СТРАЖНИК.

Більше від «Голосу України»: <http://www.facebook.com/GolosUkrainy>; <http://t.me/GolosUkrainy>

У Верховній Раді відбулася чергова зустріч із представниками волонтерської спільноти

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук провів третю зустріч із керівниками та засновниками благодійних організацій і благодійних фондів України.

Участь у заході також взяли Перший віцеспікер Олександр Корнієнко, Віцеспікерка Олена Кондратюк, народні депутати України, представники Національного банку України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства економіки України, Міністерства цифрової трансформації України.

«Кожного разу ми збираємося з єдиною метою — допомогти нашим во-

лонтерам, полегшити й спростити їхню діяльність», — зазначив Голова Українського Парламенту на сторінці у соцмережі.

Під час розмови, за його словами, присутні обговорили найнагальніші питання, зокрема, збільшення граничних строків розрахунків за експортно-імпортними операціями; законодавче розмежування благодійної та гуманітарної допомоги; питання відсутності порядку обліку та звітування волонтерами, що є в Реєстрі волонтерів; скасування/зменшення банківської комісії з благодій-

них платежів; ситуація із ввезенням авто для ЗСУ та їх тимчасовою реєстрацією.

Руслан Стефанчук зауважив, що присутні почули пропозиції волонтерів до усіх питань, особливо дискусійних, проговорили механізми та шляхи вирішення та запевнив, що всі рішення обов'язково будуть напрацьовані спільно, у співпраці з волонтерами.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.
Фото Вадима САРАХАНА.

Олександр КОРНІЄНКО: Завдання держави — повернути справедливість у процесах встановлення плати за надання адміністративних послуг

На цьому Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко наголосив під час круглого столу «Законодавче врегулювання питань встановлення плати за надання адміністративних послуг та впорядкування механізмів визначення розмірів адміністративних зборів», організованого Комітетом з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Головним питанням зібрання стало широке обговорення проекту закону України «Про адміністративний збір» (реєстр. № 4380), внесенного членами комітету та ін-

шими народними депутатами України, а також дискусія щодо проблемних питань чинного механізму встановлення плати за надання адміністративних послуг і визначення її розміру, обговорення міжнародного досвіду формування вартості адміністративних послуг та встановлення розмірів адміністративних зборів.

У вітальному слові до присутніх Перший віцеспікер зазначив, що

у питанні встановлення плати за адміністративні послуги однозначно потрібно змінювати підхід, який пропонує, зокрема, законопроект № 4380.

«Маємо врахувати всі нюанси щодо популярності та важливості тих чи інших послуг. Наприклад, послуги, пов'язані з реєстрацією місця проживання, все одно багато ким є затребувані. Тому тут однозначно маємо рухати це питання до логічного та ефективного вирішення. Я особисто підтримуватиму цю мікрореформу», — зазначив Олександр Корнієнко.

Водночас він наголосив, що завдання держави — повернути справедливість у процесах встановлення плати за надання адміністративних послуг та впорядкування механізмів визначення розмірів адміністративних зборів. І тут велику вагу ма-

тимуть зауваження від Національного агентства з питань запобігання корупції заради максимально ефективних змін.

«У сьогоденній непростій економічній ситуації маємо знаходити баланси й компроміси в особливо чутливих для людей темах. Тому маємо врахувати зауваження НАЗК. Тоді відпадуть усі питання щодо того, що реформа, за думкою когось, може бути корупційною. Налаштуємося на плідну роботу!» — закликав насамкінець виступу Перший заступник Голови Верховної Ради України.

До участі у роботі круглого столу також були запро-

шені народні депутати України — члени Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування — голова Комітету Олена Шуляк, заступник голови комітету Роман Лозинський, голова підкомітетів Лариса Білозір та Віталій Безгін, член комітету Дмитро Микиша, а також представники державних органів, вітчизняних і міжнародних організацій, інституцій, органів місцевого самоврядування та їх провідних асоціацій, громадського середовища.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

Українські парламентарії зустрілися з африканськими журналістами

Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко та народні депутати — члени парламентських делегацій Асамблеї Міжпарламентського Союзу (МПС) та у Парламентській асамблеї Ради Європи (ПАРЕ) зустрілися з африканськими журналістами.

Головною метою зустрічі стало обговорення важливих та нагальних питань щодо ситуації в Україні, обмін думками про наслідки війни як для нашої держави, так і для всього світу.

Зокрема, як повідомив Перший віцеспікер, співрозмовники обговорили важливість протидії російській пропаганді.

«Наша позиція незмінна — світ має знати правду. Кожен винний у злочинах на українській землі має понести відповідальність. Розповіли з колегами про наслідки російського повномасштабного вторгнення для

нас — зруйновані міста, вбивства, ракетні обстріли, терор мирного населення... І обговорили наслідки війни для всього світу, зокрема, проблеми з цінами на продовольство та доступності до них», — зацентрував Олександр Корнієнко.

У розмові українські парламентарії наголосили на тому, що Україна прагне безпеки як на своїй території, так і у світі.

«Для цього маємо зупинити агресора та продемонструвати, що кожен зло буде покаране. Щоб ніхто і ніколи не захотів повторити злочини й не вчиняв нові», — зауважив Олександр Корнієнко під час розмови.

Насамкінець Перший заступник Голови Верховної Ради України підкреслив важливість і продуктивність таких зустрічей та наголосив, що подібні діалоги є «черговим кроком для ефективної комунікації

та розуміння між нашими країнами».

Участь у заході також взяли народні депута-

ти — члени парламентських делегацій в Асамблеї Міжпарламентського Союзу (МПС)

та у Парламентській асамблеї Ради Європи — Олександр Мережко, Марія Мезенцева, Артур

Герасимов, Альона Шкрум.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.
Фото: gada.gov.ua

Окупанти цілять у портову інфраструктуру

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Про наслідки ударів главу держави під час селекторної наради поінформували віцепрем'єр Олександр Кубраков і очільник МВС Ігор Клименко. Також були доповіді Головнокомандувача ВПС Миколи Олещука. Володимир Зеленський дав доручення військовим «посилити захист людей і портової інфраструктури, а МЗС — активізувати контакти з партнерами для збільшення тиску на державу-терориста та продовження нормального експорту українського зерна».

За таких обставин, коли вантажі зі збіжжям наражаються на постійну небезпеку бути обстріляними російськими агресорами, важко сподіватися, що зернова ініціатива повноцінно працюватиме.

Адміністрація Сполучених Штатів не розглядає варіант супроводу вантажних суден військовими кораблями, заявив представник Ради національної безпеки США Джон Кірбі. Водночас він зазначив, що вивезення українського зерна сухопутним шляхом буде менш ефективним, ніж морем у рамках Чорноморської зернової ініціативи.

«Звісно, сушею нині перевозять в Україні все... Це важче, менш ефективно», — сказав представник Білого дому, коментуючи під час брифінгу запитання про ситуацію з рішенням росії вийти із «зернової угоди». Джон Кірбі запевнив, що США докладуть максимум зусиль, щоб допомогти Україні вивозити зерно. Втім визнав, що транспортування в обсягах Чорноморської ініціативи буде неможливе.

Туреччина також заявила, що не погодиться супроводжувати ук-

раїнські судна з агропродукцією, передає «АПК-Інформ». Як пише Bloomberg з посиланням на чиновника з Анкари, Туреччина не стане наражати на небезпеку свої військово-морські кораблі, а замість цього краще зосередиться на поновленні угоди за участю РФ.

Тим часом український посол в Анкарі Василь Бондар заявив, що керівництво нашої держави розглядає постачання зерна в рамках угоди з Туреччиною та ООН за новим маршрутом — через територіальні води Болгарії та Румунії.

Пропонує допомогу у зв'язку з блокуванням росією «зернової угоди» Хорватія. Зокрема, експортувати українське збіжжя через порти в Адріатичному морі та залізничну мережу цієї країни. Аджє, за словами держсекретаря хорватського МЗС, рішення росії не продовжувати угоду провокує голод в багатьох кутках планети.

Про готовність посприяти з експортом заявили в Литві, передає «УкрАгроКонсалт». Клайпедський порт міг би прийняти понад десять мільйонів тонн українського зерна, вважає керівник гавані Альгіс Латакас.

«Порт готовий, проблема в тому, щоб доставити цей вантаж до Клайпеди. Це величезна проблема, пов'язана з багатьма речами, з різними державами, з різними порядками, з різними інтересами тощо, — зазначив Альгіс Латакас. — Якщо це питання буде вирішено, то Клайпеда сьогодні може забезпечити стовідсоткове обслуговування частини українського зерна».

Пропускна спроможність порту — 10—15 млн тонн зерна, при цьому експорт литовських зерновиробників сягає 3,5 млн тонн.

Галина КВІТКА.

Попередження історика, яке не варто ігнорувати

Боснія і Герцеговина (БіГ) на порозі серйозної політичної кризи, що може стати причиною нової пожежі на Балканах. Про це історик і публіцист Расим Марц попереджає у своїй статті, опублікованій у впливовій швейцарській газеті Neue Zürcher Zeitung, яку передрукують або переказують її основні тези видання майже всіх балканських країн.

На думку автора, основною причиною, яка загострює ситуацію у БіГ, стало бажання сербів вийти з її складу, а за ними й етнічні хорвати почали вимагати незалежності.

Водночас президент Туреччини Реджеп Ердоган робить не тільки благодійні жести в бік розчарованих боснійських мусульман, а й намагається через БіГ перехопити економічну ініціативу на Балканах. Анкара вже інвестувала понад 300 мільйонів доларів в інфраструктуру Боснії і Герцеговини, а турецький Ziraat Bank є найбільшою та найвпливовішою фінансовою установою країни. Автомагістраль Белград—Сараєво вартістю чотири мільярди євро, яку також фінансує Туреччина, наразі є найбільшим інфраструктурним проектом на Балканах.

росія теж намагається прорватися у цей регіон із своїми енергетичними проектами через Сербію і свого вірного посіпаку Мілорада Додіка.

Тож зіткнення інтересів не можна виключати, як і виникнення етнічного конфлікту між боснійцями, хорватами і сербами.

Історик Расим Марц нагадує, що Боснія і Герцеговина, Сербія, Чорногорія, Північна Македонія, Албанія, та Косово понад 400 років входили до складу Османської імперії. І розповідає про завоювання Балкан Османською імперією та про те, як Боснія стала яблуком розбрату між Угорським королівством на півночі, Венеціанською республікою у Західній Далмації та османами на півдні. А боснійські аристократи вміло використовували їхні суперечки і нацьковували великі держави одна на одну.

Нині ж проблеми розврушив верховний представник міжнародної спільноти Крістіан Шмідт. Своім указом у жовтні 2022 року він вніс зміни до виборчого законодавства БіГ, які були на користь боснійських хорватів і лили воду на млин націоналістичних сепаратистів.

Расим Марц нагадує, що верховний представник ООН має право не лише зміщувати виборних посадових осіб у БіГ, а й видавати та скасовувати закони без схвалення численних парламентів та урядів у багатонаціональній державі. Але для цього треба бути політиком із стажем, а не землеробом, вважає історик, натякаючи на те, що Крістіан Шмідт у минулому ще й був міністром сільськогосподарства Німеччини. Ось чому дії Шмідта зазнали різкої критики в Європі та на Балканах. Цю кашу розхлюбують і досі.

І якщо криза в Боснії і Герцеговині наростатиме, то, на думку автора, вона «може поставити Західні Балкани на межу етнічного конфлікту та залучити до гри інші країни, такі як росія і Туреччина. російсько-турецьке втручання для розв'язання кризи — без участі ЄС чи США — перетворить Балкани на нове поле для геополітичних суперечок». Балканські ЗМІ, які передрукують статтю Марца, зазначають, що це попередження не слід ігнорувати, передусім у Брюсселі.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Ні — геноциду під виглядом миру!

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Наприклад, дехто каже: «Чому б вам просто не сісти за стіл переговорів і не припинити цю війну зараз?» Насправді ж вони пропонують: «Нехай росія залишить собі вкрадені українські землі і продовжить вбивати, катувати, гвалтувати та залякувати людей на окупованих територіях», — зазначив Дмитро Кулеба (на знімку).

За словами міністра, дехто також заявляє, що саме Україна «затягує» війну. Насправді такі люди мають на увазі, що Україна повинна здатися і дозволити росії якомога швидше завершити свій геноцид.

«Ми також чуємо голоси декого, хто каже: «Припиніть надсилати зброю в Україну, натомість їм потрібен мир». Гарно звучить. Але насправді ці люди мають на увазі: «Залиште Україну беззахисною, і росія переможе швидше. Це буде дуже криво і страшно, але все це закінчиться пошвидше. Тоді ми будемо щорічно вшановувати пам'ять українських жертв на пам'ятних заходах і засуджувати жорстокість росії, продовжуючи звичний бізнес із ними», — заявив міністр.

Дмитро Кулеба наголосив, що після опору російській повномасштабній

агресії протягом понад півтора року 40-мільйонний український народ може відповісти на всі ці пропозиції лише одне: «Ні». «Ні — геноциду під виглядом миру. Ні — фальшивому пацифізму, який виправдовує агресора за його злочини. Ні — територіальним поступкам заради ілюзії миру. Ні! Ми будемо боро-

тися і переможемо. Тому що ми хочемо жити. Тому що наші діти, як і ваші діти, заслуговують мати повні сім'ї та життя, вільне від страху та страждань. Ми забезпечимо притягнення агресора до відповідальності, бо лише так можна відновити справедливий і міцний мир для України та повагу до Статуту ООН», —

підкреслив глава українського зовнішньополітичного відомства.

Він також нагадав, що минулого тижня країни Групи семи домовилися про гарантії безпеки для України. Відтоді до них приєднались ще десять країн. Міністр закликав кожну державу — члена ООН розглянути можливість приєднання до декларації Групи семи, яка є відкритою для підписання.

Окремо на дебатах Генасамблеї ООН Дмитро Кулеба закликав усі країни — члени ООН читати максимальний тиск на росію, щоб змусити її припинити порушення стосовно дітей та цивільного населення на тимчасово окупованих територіях.

Загалом свій виступ міністр розпочав із зачитування уривків воєнних щоденників трьох українських дітей: Єгора Кравцова, Віолетти Горбачової та Аріни Первуніної. У дитячих записках йшлося про жахи окупації та страждання війни.

«Чому в цих та мільйонів інших українських дітей вкрадене дитинство? Тому що в путіна імперська пухлина в голові. Тому що росія не вважає на страждання дітей заради досягнення своїх хворих політичних цілей. Я впевнений, що в багатьох із вас у цій залі є діти. Ви б ніколи не хотіли, щоб во-

ни пережили подібне пекло. Жодна дитина в світі не заслуговує на таке. Жодна політична мета не може виправдати це варварство», — звернувся він до представників держав — членів ООН.

Міністр нагадав, що російське повномасштабне вторгнення позбавило нормального життя всіх 7,5 мільйона українських дітей. Майже дві третини з них стали внутрішніми переселенцями або виїхали за межі України. росія вбила щонайменше 494 українські дитини і поранила ще 1052. Щонайменше 379 дітей зникли безвісти під час бойових дій.

«Просто зараз росія продовжує масове викрадення та депортацію українських дітей. Огидний, жадливий, геноцидний злочин, за який путіна та його уповноважену з прав дітей вже розшукує Міжнародний кримінальний суд», — зазначив міністр. Дмитро Кулеба повідомив, що на сьогодні щонайменше 19 474 дитини незаконно депортовані, з них 4390 є сиротами або позбавлені батьківської опіки. Досі лише 383 дитини повернулися та возз'єдналися зі своїми сім'ями, а десять тисяч все ще відчайдушно чекають на допомогу.

Фото UN Photo/Manuel Elias.

Союзники розуміють, що нинішня війна — це марафон, а не спринт

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Український контрнаступ — ключовий момент у цій трагічній війні. Збройні Сили України перебрали ініціативу, щоб повернути контроль над суверенними територіями, але російська агресія проти України створила дуже нестійку ситуацію. Війна путіна продовжує завдавати жадливих і кривавих втрат, і, як я казав, боротьба України за свободу — це марафон, а не спринт», — додав очільник оборонного відомства США.

Остін також наголосив на єдності союзників у підтримці України, і відзначив пакети допомоги, які були оголошені цього місяця. Зокрема, Ллойд Остін нагадав, що США узгодили новий пакет допомоги Україні обсягом 800 млн доларів, який «надає фінансування для поставок більшої кількості засобів протиповітряної оборони, боеприпасів, включаючи критично важливі боеприпаси, яких Україна потребує прямо зараз». «Ми також надаємо машини Bradley, Striker, протитанкові системи Javelin та устаткування з розмінування», — додав глава Пентагону.

Остін відзначив і новий пакет допомоги Норвегії, що зміцнить українські системи NASAMS, Німеччина оголосила новий пакет допомоги, що включає пускові системи Patriot та 24 танки Leopard, 40 машин бойової піхоти та 20 000 артилерійських снарядів, Франція оголосила, що надасть Україні далекобійні ракети SCALP, а Австралія надішле 70 додаткових бойових машин, передає «Голос Америки».

Підготовка льотчиків для польотів на F-16 може розпочатися вже в серпні

Румунська влада давно оголосила, що готова на своїй території розпочати навчання українських пілотів на винищувачах F-16, але тримала в секреті місце розташування авіаційної бази з навчальними тренажерами і літаками. Проте регіональному виданню DefenseRomania.ro вдалося дізнатися, що наших пілотів приймуть і розмістять на авіабазі «86 Борка», що неподалік міста Фетешть, розташованого за 137 кілометрів на схід від Бухареста.

Стало відомо, що на авіа-базу літаки для навчання доставлять ВПС Нідерландів, а українцям допоможуть опановувати нову для них техніку цивільні інструктори і техніки компанії Lockheed Martin.

Але, як зазначив віцепрезидент з міжнародних зв'язків Lockheed Martin Рей Пізеллі, спочатку вони почнуть навчати румунських пілотів, оскільки Міністерство оборони Румунії ось-ось має з дозволу США отримати від Норвегії 12 винищувачів F-16. Румунським ВПС треба мати кілька десятків підготовлених пілотів, бо вона отримає загалом 32 винищувачі. А українські пілоти почнуть проходити навчання на цій румунській авіабазі вже на початку 2024 року.

Проте командування ЗСУ закликають не засмучувати-

ся з цього приводу і добре знають їхню гостру потребу в американських літаках, які допоможуть в обороні міст і подальшому визволенні окупованих територій. Представник Lockheed Martin повідомив, що українських пілотів розпочнуть навчати на американських винищувачах F-16 вже в серпні цього року. Це станеться на авіабазі ВПС Данії «Скріддструп».

Як повідомили представники Міністерства оборони цієї країни, спочатку відбудеться ретельний відбір пілотів. Потім розпочнеться теоретична та практична підготовка. Мета американських і данських інструкторів полягає в тому, щоб представники ВПС України мали базові навички для польотів і стрільби по наземних і повітряних цілях, а техніки навчилися обслугову-

увати літаки F-16 і готувати їх до бойових вилетів.

«Для початку ми плануємо підготувати дві повноцінні команди. Загалом у них буде 10—12 пілотів плюс 30—40 техніків з обслуговування літаків», — повідомив начальник національної оборони Данії генерал Флемінг Лендфер. Він додав, що зараз неможливо точно сказати, скільки часу піде на перенавчання пілотів, які пересядуть з радянських винищувачів на F-16. «Це залежить від того, наскільки кваліфікованими будуть пілоти, які будуть відряджені керівництвом ЗСУ, наскільки добре вони володіють англійською і скільки бойових вилетів мають за спиною».

За організацією навчань пілотів у Румунії уважно стежать у ВПС Болгарії, яка також розраховує незабаром почати отримувати закуплені в США винищувачі F-16, і їм також доведеться перенавчати пілотів, котрі зараз літають на старих радянських літаках, що їх постійно доводиться ремонтувати.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Гоцанські ковалі — брати Василь і Віктор Мисюри, які навчалися у місцевому відділенні Рівненського центру професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, прикрасили своїми виробами туристичну принаду області — лавандове поле у селі Уїздці, де росте майже 15 тисяч кущів рослини. Опікується ним Тамара Горак. Саме металеву альтанку й підвісну гойдалку для фотозони виготовлено в знаменитій Гоці, *дізналася наша дописувачка Ірина Повар*

ВІННИЦЯ:

Понад половину котелень відремонтовано

Попри труднощі, спричинені війною, у міській громаді продовжують підготовку до опалювального сезону. Станом на 19 липня працівниками КП «Вінницяміськтеплоенерго» проведено ремонтні роботи та технічне обслуговування обладнання у 29 котельнях із 48, 326 індивідуальних теплових пунктах із 429, 48 центральних теплових пунктах із 59. Переверено готовність до роботи 780 теплових камер, загалом їх 1435. Проведено гідравлічні випробування теплових мереж завдовжки 172 кілометри. Загалом підприємство обслуговує 175,3 кілометра, фахівці називають їх «мережі у двотрубному виконанні». Замінено старі мережі завдовжки 1600 метрів.

Такі цифри навів директор департаменту міського господарства Вінницької міськради Роман Фурман, їх опри-

люднено на сайті міськради.

За словами посадовця, не менш важливим чинником є підготовка жит-

лових будинків самими мешканцями. Понад місяць фахівці «Вінницяміськтеплоенерго» обстежують житловий фонд на предмет визначення проблемних місць, де найбільше втрачається тепло. Обстеження засвідчують Актом з переліком заходів, які необхідно виконати, аби пізніше ОСББ чи інша обслуговуюча організація, старший по будинку могли отримати інший документ — Акт готовності будинку до зими.

Віктор СКРИПНИК.

УЖГОРОД:

У війні з окупантами загинули медики

Про трагічну втрату фельдшерів Володимира Вудмаски та Івана Буцка, які добровольцями пішли на фронт, повідомили на сторінці Закарпатського обласного клінічного центру нейрохірургії та неврології.

«Колектив ОКЦНН у скорботі. Два наші працівники — талановиті, чуйні та завжди усміхнені лікарі з команди фізичної та реабілітаційної медицини Володя та Ваня у перші ж дні повномасштабної війни пішли добровольцями на фронт. Обидва вони фельдшери за освітою і розуміли, що їхні знання і вміння потрібні там, де найскладніше.

Обидва встигли попрацювати медичними братами в відділенні анестезіології та інтенсивної терапії й у відділенні цереброваскулярної патології, де Іван обіймав посаду старшого медбрата у реанімації. Згодом хлопці приєдналися до команди фізичної та реабілітаційної медицини: Володимир працював асистентом фі-

Іван Буцко.

зичного терапевта, а Іван — асистентом ерготерапевта.

Хлопці обрали своєю місією служіння людям і віддали за нас із вами життя».

Далі колеги загинули пишуть, що Володя житиме не лише у їхній пам'яті, а й у двох своїх синах, трирічному Іллі та шестилітньому Михайлові: «Обіймаємо серцем дружину Ганну — нашу колегу, з якою вони й познайомилися у стінах

Володимир Вудмаска.

ОКЦНН, кумів, що працюють у нашому колективі, а також усіх рідних та близьких».

Ваня всміхатиметься до світу через свою донечку Ксеню, якій невдовзі виповниться два роки.

Лікарі-нейрохірурги висловлюють щире співчуття дружині Марині та усім родичам і друзям.

«Працювати з вами було за честь», — додають медики.

Василь НИТКА.

Фото зі сторінки ЗОКЦНН.

державної. Тарас Кремень зустрівся з учасниками двох груп та обговорив із ними важливість використання державної мови.

«Місто-герой демонструє всій країні, світові любов до рідного слова. І дуже добре, що ми зміцнюємо цю важливу творчу парадигму», — зазначив Тарас Кремень.

У місті діють й інші безплатні курси з вивчення української мови. Миська рада навала адреси 13 таких місць.

Олена ІВАШКО.

Фото з відкритих джерел.

МИКОЛАЇВ:

Вивчають рідну залюбки

В обласному центрі діють різноманітні курси з вивчення української мови для людей різного віку, а також розмовні клуби для тих, кому бракує практики. Також бібліотека співпрацює з проектом «Єдині», який передбачає 28 днів підтримки у переході на українську мову. Розмовні клуби є у Центральній міській бібліотеці ім. М. Кропивницького та у її філіях № 2, 5, 9, 10, 20, 21, а також у бібліотеці для юнацтва.

Дедалі більше миколаївців ухвалюють рішення переходити на солов'яну, тому питання навчальних курсів дуже актуальне. У цьому мешканцям допомагають саме заклади бібліотечної системи.

Днями Центральну бібліотеку відвідав Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень з нагоди четвертої річниці з моменту набуття чинності законом про забезпечення функціонування української мови як

ЛУЦЬК:

Мінометники стануть мобільнішими

Волинська обласна рада спільно із колективами обласних комунальних підприємств «Волиньпроект» та «Волиньприродресурс» передали для потреб мінометників 67-ї окремої механізованої бригади вантажопасажирський мікроавтобус Volkswagen Transporter. Нині бригада, у складі якої несуть службу волонтери, перебуває в одній з найгарячіших точок фронту.

— Забезпечення транспортом військових формувань, а надто тих, де служать наші земляки, є одним із пріоритетів. На прохання наших захисників ми знайшли і придбали потрібну автівку. Із-за кордону нам її доправили волонтери.

Окрім того, власним коштом ми капітально відремонтували машину, замінили оливу, фільтри, перефарбували, а також додатково обладнали мікроавтобус захисним тентом. У зону бойових дій ми відрядили вже не один десяток машин і

продовжуватимемо цю роботу, — наголосив голова Волинської обласної ради Григорій Недопад, передаючи ключі від автівки представникові 67-ї ОМБр (на знімку).

Мінометники мають намір використовувати цей багатофункціональний автомобіль для перевезення особового складу та боєкомплекту, а також для евакуації поранених.

Микола ЯКИМЕНКО.

Фото з сайту Волинської обласної ради.

КАЛЕЙДОСКОП ВІСТЕЙ

Збільшують кількість укриттів

Сума. На Сумщині зростає кількість найпростіших захисних споруд, де люди можуть сховатися під час повітряної тривоги. За два останні тижні з'явився 191 новий об'єкт. Найкращі показники демонструє Сумська ОТГ, де додатково облаштовано 118 укриттів. Посилюють роботу також у Конотопі, Шостці та Ромнах.

Робота із введення в дію додаткових укриттів активувалася у краї після «розбору польотів» на загальнодержавному рівні: з'ясувалося, що в області цей безпековий компонент — один із найгірших у державі. Було прийнято жорсткі кадрові рішення, зокрема, звільнено заступника голови ОВА та кількох посадовців у Сумах і в Конотопі.

Володимир ЧЕРНОВ.

Акція на підтримку «азовців»

Київ. У суботу, 22 липня, у Броварах відбудеться акція на підтримку військочоловчених захисників Азовсталі. Про це повідомляє інформаційний портал «Моя Київщина» із посиланням на допис «Трибуна-Бровари». Організатори заходу — родини військочоловчених захисників та волонтери.

Відбудуватиметься акція на майдані Свободи. У програмі: благодійний ярмарок, фотовиставка, розваги для дітей, спортивне тренування під керівництвом чемпіонів Європи з карате. О 16-й годині зап-

ланована офіційна частина: виступлять організатори, представники сімей військочоловчених, активісти, волонтери й музиканти.

Вл. інф.

ЦИФРА

42 млн грн

додатково спрямувала Хмельницька міськрада для військових частин, що базуються на території громади. Загалом цьогоріч фінансова підтримка частин сягнула 193 млн грн. Якщо врахувати пільги та соціальні програми на обороноздатність та підтримку воїнів, використано 330 млн грн.

Ірина КОЗАК.

Подали інвестиційних проєктів на 10,5 мільярда

Кропивницький. Громади Кіровоградщини подали до Програми комплексного відновлення Кіровоградської області на 2023—2025 роки інвестиційних проєктів на 10,5 мільярда гривень. Як повідомила начальниця управління регіонального розвитку, містобудування та архітектури Кіровоградської ОВА Вікторія Кулікова, проєктами охоплено

майже 400 стратегічних завдань і об'єктів.

Наразі визначилися всі громади, які хотіли б втілювати на своїй території інвестиційні проєкти. У пріоритеті — забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, посилення об'єктів цивільного захисту, соціальна та освітня сфери, охорона здоров'я, екологія, спорт.

Петро МЕЛЬНИК.

Лідерів готуватимуть зі шкільної партії

Полтава. Молодіжний парламент Кременчука оголосив про початок реалізації проєкту «Школа юного лідера». Його учасниками можуть стати учні загальноосвітніх навчальних закладів громади віком від 10 до 14 років. Для цього всім охочим треба зареєструватися до 31 липня. Заняття у школі триватимуть протягом тижня — з 7 до 12 серпня.

За цей час учасники зустрінуться з фахівцями різних галузей. Та особливо цікавим буде спілкування з тими земляками, котрі не побоялися взяти на себе ношу лідерства й домоглися істотних успіхів у бізнесовій, волонтерській та інших видах діяльності.

Передбачені також цікаві екскурсії на підприємства, в установи й організації, які очолюють справжні лідери. Фінальна зустріч у школі відбудеться 14 серпня. Організатори сподіваються на те, що навчання в ній стане для юних земляків вагомим стимулом для виховання у собі лідерських якостей.

Василь НЕЇЖМАК.

Бо українці! Тут нема будівельників, тут є небайдужі

Баба Ніна зразу накрила нас своїми плачами та криком, як мокрим рядном. І її зрозуміти можна: живе у погребі, бо хату рашисти розбили. Раніше у неї сім'я була, якою вона командувала, а тепер хіба коровою покомандуєш, бо волонтери, що їй хату зводять, до командування бабиного не дуже надаються.

Вона розказує з гордістю, як волонтер-американець приїздив і розкусив бабину натуру, кажучи: «Ти командир?». Нині командувати їй ніким — син і зять воюють, дочка і внук у Німеччині, де поранену ногу ремонтують. А внук — це той знаменитий у нашому краї підліток Данило Рак, котрий возив у Чернігів молоко на продаж, аби мамі назбирати грошей на операцію. Коли журналісти широко про нього розповіли — знайшлися добрі люди і забрали його маму на операцію в Німеччину, де й Данило зараз живе та навчається. І баба Ніна з гордістю каже, що й там його по телевізору показують як взірцевої української дитини...

Зосталась Василівна сама. Глядиць корову, що на лузі пасеться, і на городі пореається. Хату вже вигнали вище вікон. Керівник волонтерської організації «БоМожемо» Андрій Галуго показує шматок стіни: «Оце виклали дівчатка-бухгалтерки!». Тут нема будівельників, тут є небайдужі.

Чую у Андрія нашу говірку — і точно, він мій земляк, бо родом із Верби нинішньої Понорницької громади. А до широкої війни керував енергетичним підрозділом, що обслуговував територію, як він каже, розміром з Грузію. Тепер кладе хату

Василівні. Безплатно. Чому? «А після Другої світової хто наші села відбудував, як були на село два чоловіки — один без руки, а другий без ноги?! Держава? Ні, самі люди,» — каже Андрій. І комусь уже по телефону розповідає, коли привезуть арматуру...

«Мотивація?» — перепитує Андрій Галуго і відповідає: «Так просто треба». Коли ж його продовжують розпитувати, каже ширше:

«Ми загралися в «один народ» і починаємо плоди цього. Але треба вилазити зі смартфонів і відбудувати Україну, бо вона наша! Закінчіть рефлексії щодо контрнеступу, починайте працювати!».

Газобетон для хати Ніни Вінник дав Міжнародний Червоний Хрест, а на решту збирають гроші за принципом «Подай, Господи!». Баба Ніна нарікає на громаду, яку по-старому зве сільрадою, і страшно сердиться, коли кажуть, що їй ще й пощастило, адже в людей трапляються ще гірші ситуації. Вона плаче і ображається, але це правда: у Новоселівці, яка була фронтом під час облоги Чернігова, дуже багато садиб, на місці яких навіть не фундаменти, а просто вирви, вже зазеленені густими бур'янами, що не можуть приймати російських злочинців.

І, звісно, волонтери не мають змоги відбудувати всі хати так, як це роблять на садибі Ніни Василівни.

Громадська організація «БоМожемо» допомогла відновити майже сто садиб — Андрій Галуго їх не рахує, бо в одній, може, дві шиферини замінили, в другій — вікно вставили, а в деяких, як тут, будують від фундаменту. «Я не рахую, не статист», — каже Андрій і нервово дістає чергову тонку цигарку. Сам він працює і на основній роботі, і тут: «Це та само робота, тільки без грешей». А дружина його сітки плете і восьмирічну доньку Ярославу глядить.

Хто будує? Різні люди. Скажімо, приходять айтішники, який нічого не вмів на будівництві робити, — йому дають кутовик і завдання розмічати газоблоки для обрізки. О, вже шматок роботи виконано. Приходять сюди ввечері, бо ж усі на своїх роботах, і працюють, доки стане сили. «Позавчора я працював до 11-ї вечора, — каже Андрій. — А що: два прожектори — і класти цеглу можна, це ж не ювелірна робота». Усім допомогти не можуть, тому визначили пріоритети: допомагати тим, у чій сім'ях є воїни на фронті, молодим родинами із дітьми та немічним пенсіонерам. Гроші?

Приватні гроші потерпілих плюс допомога міжнародних фондів, плюс свої. Андрій рахує, що приблизно 4 тисячі доларів тут уже вкладено. І до холодів планують хату поставити.

В організації приблизно тридцять періодично активних учасників. Один із них волонтер, якого тут звуть Льоша Диван, бо займався продажем меблів. Він теж тут працює. Його хату також рознесли росіяни. І він спершу прийшов допомагати на чужому об'єкті: «А що, тут я хоч якось серед людей, у колективі». А згодом помогли і йому поставити тимчасову хатку, щоб сім'ю міг повернути... Це все багатостраждальна Новоселівка: що в Другу світову постраждала, що в третю...

Льоша, тобто Олексій Домченко, водить по своєму подвір'ю та показує, що від хати тільки східці лишилися: «Так довго робив ремонт і казав, що все — поставлю альтанку і буду тільки відпочивати. Але прийшли кацапи...». На сусідній ділянці замість хати — яма, ще один будинок побитий так, що жити не можна. У Новоселівці після відступу росіян важко знайти повністю вцілілу хату. А господар показує ще й порожній вольтер — двоє псів загинули.

А знаменита з 2014 року на Луганському напрямку парамедик Мама Таня (Тетяна Борисенко) теж недалеко тут відбудовується — північні «братя» в неї не весь будинок, але частину знесли. Вона каже: «Ми ж не орки — треба відбудуватись!».

Неймовірний у нас народ. Бо Українці!
Василь ЧЕПУРНИЙ.
Чернігівська область.
Фото автора.

У НОМЕР

Флот перевозитиме агропродукцію до Констанци

«Наразі обговорюються обсяги, терміни та інші умови співпраці, але ми впевнені в успіху цього проекту», — зазначив заступник генерального директора Українського Дунайського пароплавання Владислав Белаш.

За його словами, пряма співпраця з компаніями світового рівня стала результатом великих змін, які відбулися в пароплаванні за останні півтора року.

«УДП сприймається як надійний партнер, який завжди чітко виконує зобов'язання. Минулого року ми уклали контракт з одним із найбільших у світі виробників сталі HBIS Group на поставку залізничної сировини в Смедереве, стабільно його виконуємо і маємо лише позитивні відгуки про роботу нашого флоту», — пояснює Владислав Белаш.

Довгостроковий контракт на поставки зернових посилить позиції пароплавання на Середньому Дунаї. Адже каравани будуть завантажені на шляху в обидва боки, що значно збільшує рентабельність перевезень.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

Одеська область.

У партнерів — спільні плани

Офіційна делегація з Кам'янець-Подільського побувала в німецькому місті Есслінген-на-Некарі, яке віднедавна стало партнером і підписало угоду про співпрацю. Під час поїздки кам'янчани зустрілися з директором тамтешньої клініки, де обговорили питання надання підтримки українському місту.

Ішлося про виклики для культури, освіти, громадянського суспільства та формування промислової зони в Кам'янці-Подільському. Говорили також про розвиток туризму та проекти, які можна реалізувати разом.

Ірина КОЗАК.

Хмельницька область.

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачене **посвідчення інваліда війни II групи**, серія В-І № 006691 від 26.10.2022 року, видане Деснянським управлінням праці та соціального захисту населення на ім'я **Свинар Василь Володимирович**, вважати недійсним.

Втрачене **свідоцтво про базову загальну середню освіту**, КВ №46949534 та **додаток до свідоцтва**, 12 СВ №937046, видані СШ № 329 "Логос" м. Києва від 18 червня 2014 року на ім'я **Кролевецького Дмитра Андрійовича**, вважати недійсними.

Втрачене **свідоцтво про здобуття базової загальної середньої освіти**, серія КВ № 25291352, видане 19.06.2004 року середньою загальноосвітньою школою № 224 міста Києва на ім'я **Кулешова Марія Георгіївна**, вважати недійсним.

Втрачене **посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році**, Категорія А, серія А № 062297 від 26 листопада 1992 року, перереєстроване 05.08.1997 року, видане Мінчорнобиль України на ім'я **Яковлева Євгена Олександровича**, вважати недійсним.

Приватний нотаріус Миргородського районного нотаріального округу Полтавської області Сахарова Л.І., викликає спадкоємців померлої 05 жовтня 2022 року Мацько Лідії Павлівни, 08 березня 1934 року народження. А також, прохає звернутися до нотаріальної контори Гамову Катерину Дмитрівну, 1963 року народження.

Звертатись до 20 серпня 2023 року за адресою: вулиця Шевченка, 96, смт. Велика Багачка, Миргородського району, Полтавської області, 38300.

Приватний нотаріус Миргородського районного нотаріального округу Полтавської області Сахарова Л.І., викликає спадкоємців померлої 19 грудня 2022 року Однвол Віри Євдокимівни, 20 січня 1941 року народження. А також, прохає звернутися до нотаріальної контори: Однвола Сергія Сергійовича, 21 грудня 1991 року народження та Однвола Юрія Сергійовича, 09 березня 1998 року народження.

Звертатись до 20 серпня 2023 року за адресою: вулиця Шевченка, 96, смт. Велика Багачка, Миргородського району, Полтавської області, 38300.

ОГОЛОШЕННЯ щодо продажу активів АТ "МЕГАБАНК"

Номер лоту: G16N024393
Короткий опис активів (майна) в лотах: Право вимоги за кредитним договором № 1-22/2022-МК-УАН, що укладений з юридичною особою. Право вимоги за кредитним договором № 3-22/2019-МК УАН-1, що укладений з фізичною особою.

Місце проведення аукціону: Єдиний кабінет - Посилання на перелік організаторів торгів, які у своїй діяльності використовують створену ГО "Трансперенсі Інтернешнл Україна" електронну торгову систему <https://www.fg.gov.ua/aktivi-bankiv/prodazh-aktiviv/informatsiya/organizatori-vidkritikh-torgiv>

Дата проведення відкритих торгів (аукціону)/електронного аукціону: 02.08.2023

Час проведення відкритих торгів (аукціону)/електронного аукціону: Точний час початку проведення відкритих торгів (аукціону)/електронного аукціону по кожному лоту вказується на веб-сайті www.prozorro.sale

Детальна інформація щодо лотів: <https://www.fg.gov.ua/passport/54925>

ОГОЛОШЕННЯ щодо продажу активів АТ "МІСТО БАНК"

Номер лоту: GL15N924390
Короткий опис активів (майна) в лотах: Права вимоги за кредитними договорами у кількості 27 шт., що укладені із суб'єктами господарювання. Дебіторська заборгованість суб'єктів господарювання та майнові права за дебіторською заборгованістю в кількості 73 шт.

Місце проведення аукціону: Єдиний кабінет - Посилання на перелік організаторів торгів, які у своїй діяльності використовують створену ГО "Трансперенсі Інтернешнл Україна" електронну торгову систему <https://www.fg.gov.ua/aktivi-bankiv/prodazh-aktiviv/informatsiya/organizatori-vidkritikh-torgiv>

Дата проведення відкритих торгів (аукціону)/електронного аукціону: 07.08.2023

Час проведення відкритих торгів (аукціону)/електронного аукціону: Точний час початку проведення відкритих торгів (аукціону)/електронного аукціону по кожному лоту вказується на веб-сайті www.prozorro.sale

Детальна інформація щодо лотів: <https://www.fg.gov.ua/passport/54889>

Офіційне
друковане видання
Верховної Ради
України

Голос України

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 20 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" щодо комплектування Збройних Сил України посадовими особами офіцерського складу на особливий період

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до статті 20 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324 із наступними змінами) такі зміни:

1. В абзаці шостому частини першої цифри та слово "30 років" замінити цифрами та словом "32 років".

2. Після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

"3. У період дії воєнного стану на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу приймаються особи сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, або військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, не менше трьох місяців брали безпосередню участь у воєнних (бойових) діях та не менше трьох місяців успішно виконують службові обов'язки на посадах осіб офіцерського складу, перелік яких визначається відповідно Міністерством оборони України та іншими центральними органами виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями.

Особи офіцерського складу, зазначені в абзаці першому цієї частини, не пізніше шести місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану проходять курс військової підготовки за напрямом, що відповідає профілю службової діяльності".

У зв'язку з цим частини третю – восьму вважати відповідно частинами четвертою – дев'ятою.

2

II. Прикінцеві положення

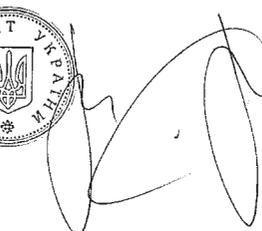
1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

3. Запропонувати Президенту України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
20 березня 2023 року
№ 2978-IX

 В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення окремих питань виконання військового обов'язку та проходження військової служби

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. У Законі України "Про військовий обов'язок і військову службу" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324 із наступними змінами):

1) в абзаці другому частини десятої статті 1 слова "посвідчень про приписку до призовних дільниць" замінити словами "посвідчень призовника";

2) абзац шостий частини шостої статті 2 викласти в такій редакції:

"військова служба (навчання) курсантів вищих військових навчальних закладів та закладів вищої освіти, які мають у своєму складі військові інститути, факультети військової підготовки, кафедри військової підготовки, відділення військової підготовки (далі – вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти), а також закладів фахової передвищої військової освіти";

3) у статті 6:

частину першу після слів "установ, організацій" доповнити словами "закладів фахової передвищої військової освіти";

у частині шостій слова "офіцерського складу за військовими званнями та граничні строки перебування осіб офіцерського складу" замінити словами "офіцерського, сержантського та старшинського складу за військовими званнями та граничні строки перебування осіб офіцерського, сержантського та старшинського складу";

2

4) у статті 8:

у частині першій слова "патріотичне виховання" замінити словами "національно-патріотичне виховання", слова "підготовку призовників з військово-технічних спеціальностей" виключити, а слова "у вищій" замінити словами "у заклади фахової передвищої військової освіти, вищій";

у частині другій:

у першому реченні слова "органи Товариства сприяння обороні України" виключити;

у другому реченні слово "інші" виключити;

5) частину першу статті 9 після слів "закладах професійної (професійно-технічної) освіти" доповнити словами "закладах фахової передвищої освіти";

6) статтю 10 виключити;

7) у частині п'ятій статті 11 слова "Міністра оборони України" замінити словами "Міністерства оборони України";

8) у статті 12:

у назві слова "у вищій" замінити словами "у заклади фахової передвищої військової освіти, вищій";

у частині першій слова "до вищих" замінити словами "до закладів фахової передвищої військової освіти, вищих";

у частині третій слова "у вищій" замінити словами "у заклади фахової передвищої військової освіти, вищій";

9) у статті 13:

у частині першій слова "з військово-технічних спеціальностей" замінити словами "до військової служби";

частину другу виключити;

10) у статті 14:

абзаци четвертий – шостий частини сьомої викласти в такій редакції:

"представник районної державної адміністрації, виконавчого органу міської ради (структурного підрозділу освіти);

представник уповноваженого підрозділу територіального органу Національної поліції України, який проводить роботу з неповнолітніми;

лікар, який організовує роботу медичних працівників з медичного огляду громадян України, які підлягають приписці";

частину восьму викласти в такій редакції:

"8. Персональний склад районної (міської) комісії з питань приписки (основний та резервний), персональний склад лікарів-спеціалістів, які залучаються для проведення медичного огляду допризовників (основний та

3

резервний), порядок проведення приписки затверджуються щороку головою районної державної адміністрації (міським головою);

у частині дев'ятій:

в абзаці третьому слова "у вищих" замінити словами "у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих";

абзац четвертий виключити;

в абзаці шостому слова "лікувально-профілактичних закладів" замінити словами "закладів охорони здоров'я";

частину одинадцятю викласти в такій редакції:

"11. Громадянам України, які приписані до призовних дільниць і визнані придатними чи тимчасово непридатними до військової служби, видаються посвідчення призовника, роз'яснюються права та обов'язки, правила військового обліку та відповідальність за порушення цих правил";

11) частину третю статті 15 викласти в такій редакції:

"3. Призов громадян України на строкову військову службу включає: прибуття на медичний огляд, професійно-психологічний відбір та засідання призовної комісії;

проходження медичного огляду (у тому числі, за необхідності, направлення на додаткове медичне обстеження);

проведення професійно-психологічного відбору;

засідання призовної комісії;

прибуття за зазначеними у повістці районного (міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки адресно та часом для відправки у військову частину для проходження строкової військової служби та знаходження у відповідному територіальному центрі комплектування та соціальної підтримки (обласному збірному пункті) до відправлення у військову частину";

12) у статті 16:

у частині першій:

в абзаці другому слова "(виконавчого органу міської ради)" замінити словами "(міського голови)";

абзаци п'ятий – сьомий викласти в такій редакції:

"заступник керівника структурного підрозділу освіти районної державної адміністрації (підрозділу освіти виконавчого органу міської ради);

заступник керівника уповноваженого підрозділу територіального органу Національної поліції України, який проводить роботу з неповнолітніми;

4

лікар, який організовує роботу медичних працівників з медичного огляду призовників";

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Персональний склад районної (міської) призовної комісії (основний та резервний), персональний склад лікарів-спеціалістів, які залучаються для проведення медичного огляду призовників (основний та резервний), графік засідань призовної комісії, порядок проведення та забезпечення заходів з організації призову громадян України на строкову військову службу затверджуються головою районної державної адміністрації (міським головою);

у частині третій:

в абзаці п'ятому слова "до вищих" замінити словами "до закладів фахової передвищої військової освіти, вищих";

в абзаці шостому слова "лікувально-профілактичних закладів" замінити словами "закладів охорони здоров'я";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. У разі втрати (зміни) підстав щодо надання призовникам відстрочки від призову на строкову військову службу або призову на строкову військову службу, передбачених цим Законом, призовна комісія може скасувати (змінити) раніше прийняте нею рішення на підставі листа начальника тимчасової адміністрації збірного пункту, в якому зазначено, з яких причин призовник підлягає поверненню. Усіх призовників, яких було повернуто із збірного пункту, керівники районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки вдруге викликають на відповідну призовну комісію для вирішення питання про їх призов на строкову військову службу";

частину шосту викласти в такій редакції:

"6. Для керівництва і контролю за діяльністю районних (міських) призовних комісій в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі утворюються відповідно призовна комісія Автономної Республіки Крим, області, Київська та Севастопольська міські призовні комісії. Персональний склад призовної комісії (основний та резервний), персональний склад лікарів-спеціалістів, які залучаються для проведення медичного огляду призовників (основний та резервний), порядок проведення та забезпечення роботи з організації призову затверджуються відповідно Головою Ради міністрів Автономної Республіки Крим та головами обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

5

Призовна комісія Автономної Республіки Крим, області, Київська та Севастопольська міські призовні комісії утворюються в такому складі:

голова комісії – заступник Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, заступник голови обласної (Київської та Севастопольської міської) державної адміністрації;

члени комісії:

керівник територіального центру комплектування та соціальної підтримки Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополю;

заступник керівника органу освіти і науки Автономної Республіки Крим, заступник керівника структурного підрозділу освіти і науки обласної (Київської та Севастопольської міської) державної адміністрації;

заступник керівника відповідного територіального органу Національної поліції України;

лікар, який організовує роботу медичних працівників з медичного огляду призовників;

психолог відповідного державного (комунального) закладу, розташованого на території Автономної Республіки Крим, області та міста Києва;

представники Збройних Сил України та інших військових формувань, громадських організацій, підприємств, установ і організацій за попереднім погодженням з головою комісії;

секретар комісії";

13) у статті 17:

у частині другій:

у пункті 1 слова "в порядку, встановленому законодавством" замінити словами "відповідно до законодавства";

у пункті 2 слово "неповнолітніх" замінити словами "неповнолітніх (малолітніх)";

частину третю після слів "може надаватися" доповнити словами та цифрами "до досягнення 23-річного віку";

частину шосту після слів "за сімейними обставинами" доповнити словами "зазначеними у цій статті";

у частині одинадцятій слова "які поновлені у закладі вищої освіти" замінити словами "які поновлені у закладі вищої, фахової передвищої чи професійної (професійно-технічної) освіти";

абзац третій частини тринадцятої викласти в такій редакції:

"керівникам, медичним та фармацевтичним працівникам закладів охорони здоров'я, за умови повного навантаження на зайнятих посаді, – на весь період їх роботи за фахом у закладах охорони здоров'я";

6

14) абзац перший частини першої статті 18 викласти в такій редакції:

"1. Від призову на строкову військову службу звільняються громадяни України";

15) в абзаці третьому частини другої статті 18¹ слова "до вищих" замінити словами "до закладів фахової передвищої військової освіти, вищих";

16) у статті 19:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 19. Загальні умови укладення контракту про проходження військової служби";

у частині першій:

в абзаці першому слова "професійно-технічну" замінити словами "фахову передвищу, професійну (професійно-технічну)", а після слів "які не перебувають на військовому обліку" доповнити словами "і вирішили вступити на військову службу за контрактом";

доповнити абзацом другим такого змісту:

"При прийнятті на військову службу за контрактом може встановлюватися випробування";

у частині другій слова "контракт на проходження" замінити словами "контракт про проходження";

у частині третій слово "новий" замінити словом "відповідний";

17) у статті 20:

у частині першій:

в абзацах другому і третьому слова "професійно-технічну" замінити словами "фахову передвищу, професійну (професійно-технічну)";

в абзаці четвертому слова "професійно-технічну" замінити словами "професійну (професійно-технічну), фахову передвищу", а слова "у тому числі тих" – словами "а також закладів фахової передвищої військової освіти";

після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

"військовослужбовці, які закінчили заклади фахової передвищої військової освіти, вищі військові навчальні заклади або військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, здобули рівень фахової передвищої військової освіти та яким присвоєно військове звання сержантського чи старшинського складу, – на військову службу за контрактом осіб сержантського і старшинського складу".

У зв'язку з цим абзаци п'ятий – одинадцяті вважати відповідно абзацами шостим – дванадцятим;

в абзаці першому частини п'ятої слова "виконання обов'язків військової служби" замінити словами "захисту Вітчизни";

7

в абзаці першому частини восьмої слова "військовослужбовців строкової служби, курсантів" замінити словами "військовослужбовців строкової служби, курсантів закладів фахової передвищої військової освіти, курсантів";

18) доповнити статтю 20² такого змісту:

"Стаття 20². Випробування при прийнятті на військову службу за контрактом

1. При прийнятті громадян України вперше на військову службу за контрактом встановлення випробування є обов'язковим.

2. Випробування встановлюється строком від одного до шести місяців з метою встановлення відповідності військовослужбовця вимогам проходження військової служби за контрактом.

3. Випробування при прийнятті на військову службу за контрактом не встановлюється для:

1) курсантів закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти;

2) військовослужбовців, які раніше проходили кадрову військову службу або військову службу за контрактом строком не менше шести місяців;

3) військовослужбовців Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України.

4. Порядок проходження випробування встановлюється відповідними положеннями про проходження військової служби, якщо інше не передбачено цим Законом.

5. Військовослужбовці, які успішно пройшли випробування, продовжують проходження військової служби за контрактом.

6. У разі встановлення у період випробування невідповідності військовослужбовця вимогам проходження військової служби за контрактом такий контракт розривається достроково, а військовослужбовці з числа:

1) жінок, які до укладення контракту не перебували на військовому обліку, звільняються з військової служби відповідно до підпункту "м" пункту 1 та підпункту "п" пункту 2 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

2) громадян призовного віку, які до укладення контракту не проходили строкову військову службу, направляються для подальшого її проходження до Збройних Сил України та інших військових формувань (крім Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Управління державної охорони України та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України), якщо вони не вислужили встановлених строків цієї військової служби, або звільняються з військової служби відповідно до

підпунктів "б", "г" чи "ж" пункту 1, підпункту "б" чи "г" пункту 2 та підпункту "б" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

3) військовозобов'язаних, які до укладення контракту перебували на військовому обліку;

у мирний час та під час дії особливого періоду (крім періодів проведення мобілізації та дії воєнного стану) – звільняються з військової служби відповідно до підпункту "м" пункту 1 та підпункту "г" пункту 2 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

під час проведення мобілізації та дії воєнного стану – направляються для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період до Збройних Сил України та інших військових формувань (крім служби безпеки України, служби зовнішньої розвідки України, Управління державної охорони України та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України) або звільняються з військової служби відповідно до підпункту "б" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

4) військовослужбовців, які до укладення контракту проходили строкову військову службу, направляються для подальшого її проходження до Збройних Сил України та інших військових формувань, у списках особового складу яких вони числилися, якщо вони не виступили встановлених строків строкової військової служби, або звільняються з військової служби відповідно до підпунктів "б", "г" чи "ж" пункту 1, підпункту "б" чи "г" пункту 2 та підпункту "б" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

5) військовослужбовців, які до укладення контракту проходили військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, направляються для подальшого проходження військової служби до Збройних Сил України та інших військових формувань, у списках особового складу яких вони числилися, якщо вони не виступили встановлених строків військової служби, або звільняються з військової служби відповідно до підпункту "б" чи "г" пункту 2 та підпункту "б" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

6) військовослужбовців, які до укладення контракту проходили військову службу за призовом осіб офіцерського складу, направляються для подальшого її проходження до Збройних Сил України та інших військових формувань, у списках особового складу яких вони числилися, якщо вони не виступили встановлених строків цієї військової служби, або звільняються з військової служби відповідно до підпунктів "б", "г" чи "ж" пункту 1 та підпункту "б" чи "г" пункту 2, підпункту "б" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону;

19) частину першу статті 21² викласти в такій редакції:

"1. У контракті про проходження військової служби іноземців та осіб без громадянства встановлюється випробування строком два місяці";

20) у статті 23:

у частині другій:

абзац четвертий викласти в такій редакції:

"для курсантів закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти – час навчання у закладі фахової передвищої військової освіти, вищому військовому навчальному закладі або військовому навчальному підрозділі закладу вищої освіти";

після абзацу четвертого доповнити новим абзацом такого змісту:

"для військовослужбовців, які закінчили заклади фахової передвищої військової освіти, вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти та здобули рівень фахової передвищої військової освіти за програмою підготовки для проходження військової служби на посадах осіб сержантського і старшинського складу, – 5 років".

У зв'язку з цим абзаци п'ятий – десятий вважати відповідно абзацами шостим – одинадцятим;

у частині третій:

в абзаци першому:

слова "у період з моменту оголошення мобілізації до часу введення воєнного стану або оголошення рішення про демобілізацію" замінити словами "в особливий період", а після слів "призначаються на посади" доповнити словами "крім осіб, зазначених в абзаци другому цієї частини";

у першому реченні абзацу другого слова "у період з моменту оголошення мобілізації до часу введення воєнного стану або оголошення рішення про демобілізацію" замінити словами "в особливий період", а слова "шість місяців" – словами "один рік";

в абзаци третьому частини сьомої слова "до закінчення особливого періоду або до оголошення рішення про демобілізацію" замінити словами "до строків, визначених рішенням Президента України, у тому числі у зв'язку із закінченням особливого періоду або оголошенням демобілізації";

у частині дев'ятій:

у пункті 1:

в абзаци другому слова "у період з моменту оголошення мобілізації до часу введення воєнного стану (настання воєнного часу) – до термінів, визначених рішенням Президента України" замінити словами "на період проведення мобілізації";

після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

"до дня завершення виконання завдань в інтересах оборони України, безпосередньої участі у веденні воєнних (бойових) дій, у тому числі на території проведення антитерористичної операції, а також у районах здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії держави, що формально чи фактично є учасником воєнних дій проти України".

У зв'язку з цим абзац третій вважати абзацом четвертим;

в абзаци четвертому слова "з моменту введення воєнного стану (настання воєнного часу) – до оголошення демобілізації" замінити словами "на період дії воєнного стану";

у пункті 2:

в абзаци другому слова "з моменту оголошення мобілізації – протягом строку її проведення, який визначається рішенням Президента України" замінити словами "на період проведення мобілізації";

після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

"до дня завершення виконання завдань в інтересах оборони України, безпосередньої участі у веденні воєнних (бойових) дій, у тому числі на території проведення антитерористичної операції, а також у районах здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії держави, що формально чи фактично є учасником воєнних дій проти України".

У зв'язку з цим абзац третій вважати абзацом четвертим;

в абзаци четвертому слова "з моменту введення воєнного стану – до оголошення демобілізації" замінити словами "на період дії воєнного стану";

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"В особливий період, крім періодів мобілізації та дії воєнного стану, військова служба для військовослужбовців, строк контракту яких закінчився, може бути продовжена за новими контрактами на строки, визначені частиною четвертою цієї статті";

пункт 3 виключити;

в абзаци першому частини десятої слова "виконання обов'язків військової служби" замінити словами "захисту Вітчизни";

21) у статті 24:

пункт 3 частини першої після слів "день призначення на посаду курсанта" доповнити словами "закладу фахової передвищої військової освіти";

абзац другий частини другої викласти в такій редакції:

"Початком призупинення військової служби є день внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань на підставі заяви, повідомлення командира (начальника) військової частини про вчинене кримінальне правопорушення, поданих відповідно до частини четвертої статті 85 Дисциплінарного статуту Збройних Сил України. Підставою для призупинення військової служби є отримання військовою частиною письмового повідомлення правоохоронного органу про внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального правопорушення (авіагату з Єдиного реєстру досудових розслідувань)";

22) у статті 25:

у частині першій:

в абзаци першому слова "осіб офіцерського складу проводиться у вищих" замінити словами "осіб сержантського, старшинського та офіцерського складу проводиться у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих";

в абзаци другому слова "може здійснюватися у вищих" замінити словами "може здійснюватися у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих";

у частині третій слова "до вищих" замінити словами "до закладів фахової передвищої військової освіти, вищих";

у частині четвертій:

в абзаци першому слова "до вищих" замінити словами "до закладів фахової передвищої військової освіти, вищих";

доповнити абзацом другим такого змісту:

"До слухачів також належать військовослужбовці, які отримують додаткові чи окремі освітні послуги, у тому числі за програмами післядипломної освіти";

у частині п'ятій слова "курсантами вищого" замінити словами "курсантами закладу фахової передвищої військової освіти, вищого", а слова "третім і шостим" – словами "п'ятим, восьмим і дев'ятим";

у частині сьомій слова "до вищого" замінити словами "до закладу фахової передвищої військової освіти, вищого", а слово "новий" виключити;

у частині восьмій слова "до вищого" замінити словами "до закладу фахової передвищої військової освіти, вищого";

у частині дев'ятій слова "випускникам вищих" замінити словами "випускникам закладів фахової передвищої військової освіти, вищих";

частини десятої – тринадцятої викласти в такій редакції:

"10. Курсанти в разі дострокового розірвання контракту через небажання продовжувати навчання або через недисциплінованість, систематичне невиконання умов контракту військовослужбовцем, невиконання освітньої програми (індивідуального навчального плану – за його наявності), в інших випадках, передбачених законом, та в разі відмови від подальшого проходження військової служби на посадах осіб сержантського, старшинського або офіцерського складу після закінчення відповідно закладу фахової передвищої військової освіти, вищого військового навчального закладу, військового навчального підрозділу закладу вищої освіти, а також особи офіцерського складу, які звільняються з військової служби протягом п'яти років (десяти років – для осіб офіцерського складу, які оволоділи спеціальностями льотного складу авіації) після закінчення вищого військового навчального закладу або військового навчального підрозділу закладу вищої освіти відповідно до підпунктів "д", "е", "з", "и" пункту 1, підпунктів "д", "е", "ж", "з" пункту 2 та підпункту "в" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону, відходять до Міністерства оборони України та іншим центральним органам виконавчої влади, яким підпорядковані ці заклади освіти, витрати, пов'язані з їх утриманням у закладі фахової передвищої військової освіти, вищому військовому навчальному закладі, військовому навчальному підрозділі закладу вищої освіти, відповідно до порядку та умов, встановлених Кабінетом Міністрів України. У разі відмови від добровільного відшкодування витрат таке відшкодування здійснюється в судовому порядку.

11. Контракт про проходження військової служби (навчання) розривається достроково, а курсанти чоловічої статі, відрховані із закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти через небажання продовжувати навчання (за власним бажанням) або через недисциплінованість, систематичне невиконання умов контракту військовослужбовцем, невиконання освітньої програми (індивідуального навчального плану – за його наявності) та в разі їх відмови від подальшого проходження військової служби на посадах осіб офіцерського, сержантського або старшинського складу після закінчення відповідно закладу фахової передвищої військової освіти, вищого військового навчального закладу, військового навчального підрозділу закладу вищої освіти, вважаються такими, що проходять військову службу за призовом, та направляються:

у мирний час та під час дії особливого періоду (крім періодів проведення мобілізації та дії воєнного стану) – у військовій частині для подальшого проходження строкової військової служби, якщо вони не виступили встановленого строку строкової військової служби;

під час проведення мобілізації та дії воєнного стану – до військових частин для подальшого проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період.

При цьому у строк військової служби військовослужбовцям зараховується тривалість:

строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період до вступу у заклади фахової передвищої військової освіти, вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти;

військової служби за контрактом до вступу у заклади фахової передвищої військової освіти, вищі військові навчальні заклади та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти;

військової служби під час навчання у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти із розрахунку два місяці служби (навчання) за контрактом за один місяць строкової військової служби.

12. Контракт про проходження військової служби (навчання) розривається достроково, а курсанти чоловічої статі, відрховані із закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти відповідно до підпунктів "б", "г", "и" чи "ж" пункту 1, підпунктів "б", "г" чи "и" пункту 2 та підпункту "б" чи "г" пункту 3 частини п'ятої статті 26 цього Закону, звільняються з військової служби та направляються у відповідні районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки за місцем проживання для взяття на військовий облік.

13. Контракт про проходження військової служби (навчання) розривається достроково, а курсанти жіночої статі, відрховані із закладів фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, у мирний час, під час дії особливого періоду (в тому числі періодів проведення мобілізації та дії воєнного стану) звільняються з військової служби, якщо вони:

не мають військово-облікової спеціальності, – без взяття на військовий облік;

мають військово-облікову спеціальність, – з направленням до відповідних районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки за місцем проживання для взяття на військовий облік";

23) у статті 26:

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Звільнення військовослужбовців з військової служби здійснюється:

а) у запасі, якщо військовослужбовці не досягли граничного віку перебування в запасі і за станом здоров'я придатні до військової служби або під час дії воєнного стану визнані військово-лікарськими комісіями

непридатними за станом здоров'я до військової служби з переоглядом через 6–12 місяців;

б) у відставку, якщо військовослужбовці досягли граничного віку перебування в запасі або визнані військово-лікарськими комісіями непридатними за станом здоров'я до військової служби з виключенням з військового обліку";

пункт "г" частини третьої виключити;

у частині четвертій:

підпункти "г" та "е" пункту 1 виключити;

у пункті 2:

абзац перший викласти в такій редакції:

"2) під час дії воєнного стану";

підпункт "б" викласти в такій редакції:

"б) за станом здоров'я – на підставі висновку (постанови) військово-лікарської комісії про непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку або про непридатність до військової служби з переоглядом через 6–12 місяців";

у частині п'ятій:

у пункті 1:

підпункт "е" виключити;

підпункт "м" викласти в такій редакції:

"м) у зв'язку з встановленням невідповідності військовослужбовця вимогам проходження військової служби, визначеним частиною шостою статті 20² цього Закону, чи визнанням його таким, що не пройшов випробування, встановлене частиною першою статті 21² цього Закону";

доповнити підпунктом "п" такого змісту:

"п) за угодою сторін – у разі набуття військовослужбовцем права на пенсію за вислугу років";

у пункті 2:

абзац перший викласти в такій редакції:

"2) під час дії особливого періоду (крім періодів проведення мобілізації та дії воєнного стану)";

у підпункті "б" слова "в мирний час або обмежену придатність у воєнний час" замінити словами "в мирний час, обмежену придатність у воєнний час";

підпункт "е" виключити;

підпункт "и" викласти в такій редакції:

"і) у зв'язку з встановленням невідповідності військовослужбовця вимогам проходження військової служби, визначеним частиною шостою статті 20² цього Закону, чи визнанням його таким, що не пройшов випробування, встановлене частиною першою статті 21² цього Закону";

доповнити підпунктом "н" такого змісту:

"н) за угодою сторін – у разі набуття військовослужбовцем права на пенсію за вислугу років";

у пункті 3:

абзац перший викласти в такій редакції:

"3) під час проведення мобілізації та дії воєнного стану";

підпункт "б" викласти в такій редакції:

"б) за станом здоров'я – на підставі висновку (постанови) військово-лікарської комісії про непридатність до військової служби з виключенням з військового обліку або про непридатність до військової служби з переоглядом через 6–12 місяців";

у частині шостій:

підпункт "е" пункту 1 виключити;

у пункті 2:

абзац перший викласти в такій редакції:

"2) під час дії особливого періоду (крім періодів проведення мобілізації та дії воєнного стану)";

підпункт "е" виключити;

абзац перший пункту 3 викласти в такій редакції:

"3) під час проведення мобілізації та дії воєнного стану";

24) статтю 26¹ доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Граничний вік перебування на службі у військовому резерві встановлюється відповідно до частини першої статті 22 цього Закону";

25) у частині четвертій статті 28 слова "та у військовому резерві" виключити;

26) пункт 2 частини шостої статті 37 викласти в такій редакції:

"2) проходять військову службу (навчання) у закладах фахової передвищої військової освіти, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти".

2. У розділі "Сержантський склад" підпункту 1 пункту 2 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до

деяких законодавчих актів України щодо виконання військового обов'язку та проходження військової служби" (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 3, ст. 24) позицію "перший сержант" замінити позицією "головний сержант".

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Установити, що контракти про проходження військової служби строком на шість місяців, укладені до набрання чинності цим Законом, діють протягом строку, на який їх було укладено.

3. Кабінету Міністрів України протягом одного місяця з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

4. Рекомендувати Президенту України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України
М. К. І. В.
21 березня 2023 року
№ 2995-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про службу в органах місцевого самоврядування

Цей Закон визначає принципи, правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективною служби в органах місцевого самоврядування, що функціонує в інтересах (спільних інтересах) територіальних громад, а також умови та порядок реалізації громадянами України права рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Служба в органах місцевого самоврядування

1. Служба в органах місцевого самоврядування – це публічна, професійна діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, із забезпечення реалізації територіальними громадами права на місцеве самоврядування та здійснення окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

2. Службу в органах місцевого самоврядування проходять посадові особи місцевого самоврядування, до яких належать виборні посадові особи місцевого самоврядування та службовці місцевого самоврядування.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) **безпосередній керівник** – найближчий керівник, якому прямо підпорядкований службовець місцевого самоврядування;

2

2) **вища посада** – посада, що належить до вищої підкатегорії посад службовців місцевого самоврядування;

3) **виборна посадова особа місцевого самоврядування** (далі – виборна посадова особа) – громадянин України, який обраний на місцевих виборах, обраний або затверджений відповідною радою на посаду в органі місцевого самоврядування на строк повноважень відповідної ради, працює в органі місцевого самоврядування на постійній основі, одержує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету та виконує повноваження місцевого самоврядування, передбачені законом;

4) **дисциплінарне провадження** – сукупність процедурних дій з формування, розгляду дисциплінарної справи (виявлення наявності чи відсутності в рішеннях, діях, бездіяльності службовця місцевого самоврядування дисциплінарного проступку, обставин його вчинення) та прийняття рішення про накладення відповідного дисциплінарного стягнення або закриття провадження;

5) **керівник служби в органі місцевого самоврядування** (далі – керівник служби) – посадова особа місцевого самоврядування, наділена повноваженнями з управління службою та організації роботи інших працівників у цьому органі відповідно до цього Закону;

6) **нижча посада** – посада, що належить до нижчої підкатегорії посад службовців місцевого самоврядування;

7) **посада в органі місцевого самоврядування** – визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця органу місцевого самоврядування з установленими посадовими обов'язками;

8) **професійна компетентність** – здатність особи у межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку;

9) **професійне навчання** – набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок, що забезпечує відповідний рівень професійної кваліфікації службовця місцевого самоврядування для його професійної діяльності;

10) **рівнозначна посада** – посада в органі місцевого самоврядування, щодо якої встановлені однакові вимоги до професійної компетентності кандидатів на її зайняття та яка належить до однієї підкатегорії посад службовців місцевого самоврядування;

11) **службовець місцевого самоврядування** – громадянин України, який займає посаду в органі місцевого самоврядування, одержує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету та виконує встановлені для цієї посади обов'язки, пов'язані з виконанням завдань і функцій місцевого самоврядування щодо:

3

а) підготовки проектів актів органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, організації виконання таких актів та контролю за їх виконанням;

б) надання адміністративних послуг;

в) управління комунальним майном, майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст;

г) управління персоналом в органах місцевого самоврядування;

р) здійснення інших завдань і функцій місцевого самоврядування, визначених законом;

12) **функції з обслуговування** – робота працівника органу місцевого самоврядування, яка не передбачає здійснення повноважень, безпосередньо пов'язаних з виконанням завдань і функцій місцевого самоврядування.

2. Терміни "виконавчі органи рад", "органи місцевого самоврядування", "посадова особа місцевого самоврядування" та інші терміни у сфері місцевого самоврядування в цьому Законі вживаються у значенні, наведеному в Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні", а терміни "близкі особи", "конфлікт інтересів", "пряме підпорядкування", "спеціальна перевірка", "правопорушення, пов'язане з корупцією", "приватний інтерес" та інші терміни у сфері запобігання корупції – у значенні, наведеному в Законі України "Про запобігання корупції".

Стаття 3. Сфера дії цього Закону

1. Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку із вступом громадян України на службу в органи місцевого самоврядування, її проходженням та припиненням, визначає правовий статус службовців місцевого самоврядування, особливості служби виборних посадових осіб, а також особливості трудових відносин, що виникають у зв'язку із перебуванням осіб на патронатній службі в органах місцевого самоврядування.

2. Дія цього Закону не поширюється на:

1) депутатів місцевих рад, крім тих, які є посадовими особами місцевого самоврядування;

2) працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування;

3) працівників комунальних підприємств, установ або організацій, що засновані радою та належать до сфери її управління.

4

Стаття 4. Принципи служби в органах місцевого самоврядування

1. Служба в органах місцевого самоврядування здійснюється з дотриманням таких принципів:

1) **верховенства права** – забезпечення пріоритету прав і свобод людини і громадянина відповідно до Конституції України, що визначають зміст та спрямованість діяльності під час здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування;

2) **законності** – обов'язку діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

3) **патріотизму** – відданості та вірного служіння Українському народові;

4) **служіння територіальним громадам** – спрямованості діяльності на реалізацію та захист права територіальних громад на місцеве самоврядування, забезпечення їх законних інтересів, визначених Конституцією та законами України;

5) **поєднання місцевих і державних інтересів** – обов'язку під час здійснення повноважень враховувати засади державної політики у відповідній галузі (сфері);

6) **добросесності** – спрямованості дій на захист публічних інтересів та відмови від превалювання приватного інтересу під час здійснення повноважень;

7) **ефективності** – раціонального і результативного використання ресурсів для здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом;

8) **рівного доступу до служби в органах місцевого самоврядування** – заборони всіх форм та проявів дискримінації, відсутності необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на службу в органи місцевого самоврядування та її проходження;

9) **професіоналізму** – компетентного, об'єктивного і неупередженого виконання посадових обов'язків, постійного підвищення рівня професійної компетентності;

10) **політичної неупередженості** – недопущення впливу політичних поглядів на дії та рішення, а також утримання від демонстрації свого ставлення до політичних партій, демонстрації власних політичних поглядів під час виконання посадових обов'язків;

11) **прозорості** – інформування про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків, визначених Конституцією та законами України, гарантування вільного доступу до інформації про діяльність

5

посадових осіб місцевого самоврядування в обсягах та порядку, визначених законом;

12) **відкритості** – залучення громадськості, у тому числі шляхом проведення публічних консультацій, до обговорення питань щодо розроблення, прийняття та виконання актів органів місцевого самоврядування, реалізації інших повноважень органів місцевого самоврядування;

13) **стабільності** – призначення службовців місцевого самоврядування безстроково, крім випадків, передбачених законом, незалежності персонального складу службовців місцевого самоврядування від зміни керівників служби;

14) **самостійності управління службою** в органах місцевого самоврядування – неутручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійсненні органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами своїх повноважень з управління службою в органах місцевого самоврядування;

15) **відповідальності** – персональної юридичної відповідальності за неналежне виконання та невиконання посадових обов'язків.

Стаття 5. Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування

1. Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування здійснюється Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актами Кабінету Міністрів України, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правовими актами Верховної Ради Автономної Республіки Крим і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими в межах їхньої компетенції.

2. Дія норм законодавства про працю поширюється на службовців місцевого самоврядування у частині відносин, не врегульованих цим Законом.

Стаття 6. Посади в органах місцевого самоврядування

1. До посад в органах місцевого самоврядування належать:

1) посади службовців місцевого самоврядування, на які особи призначаються за результатами конкурсу або за іншою процедурою, передбаченою цим Законом, з визначеними повноваженнями щодо виконання завдань і функцій місцевого самоврядування;

2

2) виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах або обираються відповідною радою з числа її депутатів, або затверджуються відповідною радою, з визначеними повноваженнями щодо виконання завдань і функцій місцевого самоврядування;

3) посади працівників патронатної служби, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради на строк його повноважень відповідно до законодавства про працю з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом, для організаційного, інформаційного та експертно-аналітичного забезпечення здійснення повноважень відповідним головою;

4) посади працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування, визначені відповідною радою на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України. Особи призначаються на такі посади і звільняються з таких посад відповідно до законодавства про працю. Умови оплати праці таких працівників визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 7. Категорії посад службовців місцевого самоврядування

1. Посади службовців місцевого самоврядування поділяються на категорії та підкатегорії залежно від порядку призначення, змісту та обсягу повноважень, ступеня відповідальності, необхідного рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування.

2. Посади службовців місцевого самоврядування поділяються на такі категорії:

1) **категорія I** – посади: керуючого справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради;

керуючого справами виконавчого апарату районної, обласної ради; керуючого справами секретаріату (апарату) Київської, Севастопольської міської ради;

керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради із статусом юридичної особи публічного права, їх заступників;

2) **категорія II** – посади:

керівників структурних підрозділів апарату сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, їх заступників;

керівників структурних підрозділів відділів, управлінь та інших виконавчих органів сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі

7

створення) ради із статусом юридичної особи публічного права, їх заступників;

керівників структурних підрозділів виконавчого апарату районної, обласної ради, їх заступників;

керівників структурних підрозділів секретаріату (апарату) Київської, Севастопольської міської ради, їх заступників;

3) **категорія III** – посади головних спеціалістів, провідних спеціалістів, спеціалістів, інші посади службовців місцевого самоврядування, не віднесені до категорій I і II.

Стаття 8. Підкатегорії посад службовців місцевого самоврядування

1. Категорії посад службовців місцевого самоврядування поділяються на підкатегорії:

1) **категорія I:**

I-1 – посади керуючих справами в органах місцевого самоврядування;

I-2 – посади керівників виконавчих органів сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради із статусом юридичної особи публічного права, їх заступників;

2) **категорія II:**

II-1 – посади керівників самостійних структурних підрозділів апарату сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, секретаріату (апарату) Київської, Севастопольської міської ради, виконавчого апарату районної, обласної ради, виконавчих органів сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради із статусом юридичної особи публічного права та їх заступників;

II-2 – посади керівників структурних підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів апарату сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, секретаріату (апарату) Київської, Севастопольської міської ради, виконавчого апарату районної, обласної ради, виконавчих органів сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради із статусом юридичної особи публічного права та їх заступників;

3) **категорія III:**

III-1 – посади головних спеціалістів в органах місцевого самоврядування;

III-2 – посади провідних спеціалістів в органах місцевого самоврядування;

III-3 – посади спеціалістів в органах місцевого самоврядування.

8

2. Віднесення посад службовців місцевого самоврядування, не зазначених у цій статті, до відповідних підкатегорій проводиться Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Розділ II. ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 9. Основні права службовця місцевого самоврядування

1. Службовець місцевого самоврядування має право на:

1) повагу до його особистості, честі та гідності, справедливе і шанобливе ставлення до себе з боку керівників, колег та інших осіб;

2) чітке визначення посадових обов'язків;

3) належні умови служби та їх матеріально-технічне забезпечення;

4) оплату праці залежно від займаної посади, результатів службової діяльності, стажу служби в органах місцевого самоврядування та рангу;

5) відпустки, соціальне та пенсійне забезпечення відповідно до закону;

6) підвищення рівня професійної компетентності відповідно до потреб органу місцевого самоврядування;

7) просування по службі з урахуванням професійної компетентності, результатів службової діяльності та сумлінного виконання своїх посадових обов'язків;

8) участь у діяльності професійних спілок, інших громадських об'єднань, крім випадків, передбачених законом;

9) оскарження в установленому законом порядку рішень про накладення дисциплінарного стягнення, звільнення з посади, а також висновку щодо результатів оцінювання його службової діяльності;

10) захист від незаконного переслідування з боку органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у разі повідомлення ним про факти порушення вимог цього або інших законів України;

11) отримання за письмовим запитом від органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності необхідної інформації з питань, що належать до його повноважень, у випадках, встановлених законом;

9

12) безперешкодне ознайомлення з документами про проходження ним служби;

13) вільний доступ до інформації про вакантні посади в органі місцевого самоврядування.

2. Службовець місцевого самоврядування також реалізує інші права, визначені у положеннях про виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, про виконавчий апарат районної, обласної ради, про структурний підрозділ апарату (виконавчого апарату) ради, виконавчого органу ради та в посадовій інструкції.

Стаття 10. Основні обов'язки службовця місцевого самоврядування

1. Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний:

1) дотримуватися Конституції та законів України, діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України;

2) дотримуватися принципів служби в органах місцевого самоврядування та правил етичної поведінки;

3) не допускати порушення прав і свобод людини і громадянина;

4) з повагою ставитися до державних символів України та символіки територіальних громад сіл, селищ, міст, районів і областей;

5) обов'язково використовувати під час виконання своїх посадових обов'язків державну мову, не допускати її приниження чи зневажання, навмисного спотворення державної мови в офіційних документах і текстах, протидіяти можливим спробам її публічного приниження чи зневажання;

6) забезпечувати в межах наданих повноважень ефективне здійснення функцій і повноважень місцевого самоврядування;

7) сумлінно і професійно виконувати свої посадові обов'язки;

8) виконувати рішення органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розпорядження (накази) та доручення керівників, видані на підставі та в межах повноважень, передбачених Конституцією та законами України;

9) додержуватися вимог законодавства у сфері запобігання корупції;

10) постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності та вдосконалювати організацію службової діяльності;

11) дотримуватися визначених законодавством вимог щодо збереження інформації з обмеженим доступом;

12) виконувати інші обов'язки, встановлені цим Законом та іншими законодавчими актами.

2. Службовець місцевого самоврядування також виконує інші обов'язки, визначені у положеннях про виконавчий орган сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, про виконавчий апарат районної, обласної ради, про структурний підрозділ апарату (виконавчого апарату) ради, виконавчого органу ради та в посадовій інструкції.

Стаття 11. Підпорядкування службовця місцевого самоврядування та виконання ним актів органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також доручень керівника

1. Службовець місцевого самоврядування діє у межах повноважень, визначених Конституцією та законами України, і підпорядковується своєму безпосередньому керівнику або особі, яка виконує його обов'язки.

2. Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний виконувати акти органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

3. Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний виконувати розпорядження (накази), доручення керівника, видані в межах його повноважень, крім випадків, передбачених цією статтею.

Під час виконання своїх обов'язків службовець місцевого самоврядування не зобов'язаний виконувати доручення працівників патронатної служби.

4. Розпорядження (наказ), доручення має містити конкретне завдання, строк виконання та особу, відповідальну за виконання.

Розпорядження (наказ) має бути письмовим, а доручення може бути письмовим або усним.

5. Якщо службовець місцевого самоврядування отримав розпорядження (наказ), доручення не від безпосереднього керівника, а від керівника вищого рівня, він зобов'язаний повідомити про цей факт безпосереднього керівника невідкладно, але не пізніше одного робочого дня.

6. Виконання розпорядження (наказу), доручення керівника може бути зулинене розпорядженням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

7. Службовець місцевого самоврядування у разі виникнення у нього сумніву щодо законності виданого керівником розпорядження (наказу), доручення повинен повідомити про це такого керівника, виклавши свої застереження у письмовій формі із зазначенням положень нормативно-правових актів, що будуть порушені у разі виконання такого розпорядження (наказу), доручення, та вимагати його письмового підтвердження.

Якщо розпорядження (наказ), доручення буде підтверджено у письмовій формі, службовець місцевого самоврядування зобов'язаний виконати таке розпорядження (наказ), доручення, крім явно злочинного. Одночасно з виконанням такого розпорядження (наказу), доручення службовець місцевого самоврядування зобов'язаний у письмовій формі повідомити про зазначені застереження керівника служби, сільського, селищного, міського голову, голову районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради або відповідну раду. Службовець місцевого самоврядування звільняється від відповідальності за виконання зазначеного розпорядження (наказу), доручення, якщо його буде визнано незаконним у встановленому порядку, крім випадків виконання явно злочинного розпорядження (наказу), доручення.

8. Службовець місцевого самоврядування, який виконав розпорядження (наказ), доручення керівника, визнане у встановленому законом порядку незаконним, і не вчинив дії, передбачені частиною сьомою цієї статті, несе відповідальність згідно із законом.

9. Керівник у разі отримання вимоги службовця місцевого самоврядування про надання письмового підтвердження розпорядження (наказу), доручення зобов'язаний письмово підтвердити відповідне розпорядження (наказ), доручення в односторонній строк.

За результатами розгляду протягом передбаченого цієї частини строку керівник зупиняє, змінює або у письмовій формі підтверджує відповідне розпорядження (наказ), доручення.

У разі ненадання письмового підтвердження в односторонній строк розпорядження (наказ), доручення вважається скасованим.

10. За видання керівником та виконання службовцем місцевого самоврядування незаконного розпорядження (наказу), доручення керівник та службовець місцевого самоврядування несуть відповідальність згідно із законом.

Стаття 12. Політична неупередженість службовця місцевого самоврядування

1. Службовець місцевого самоврядування повинен неупереджено виконувати розпорядження (накази), доручення керівника незалежно від партійної належності керівника та своїх політичних переконань.

2. Службовець місцевого самоврядування не має права:

1) під час служби в органах місцевого самоврядування:

а) демонструвати свої політичні погляди та вчиняти інші дії або бездіяльність, що у будь-який спосіб можуть засвідчити його особливе

ствалення до політичних партій і негативно вплинути на авторитет органів місцевого самоврядування та держави;

б) вчиняти дії або бездіяльність, що становлять загрозу для конституційного ладу, територіальної цілісності і національної безпеки, для здоров'я, прав і свобод інших людей, інтересів відповідної територіальної громади;

2) бути членом політичної партії, якщо він займає посаду категорії І. На час служби в органах місцевого самоврядування на посаді категорії І особа зупиняє своє членство в політичній партії;

3) бути депутатом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, якщо він працює в апараті (виконавчому апараті) цієї ради або в її виконавчому органі;

4) організувати чи проводити передвиборну агітацію чи брати в ній участь під час служби в органах місцевого самоврядування, крім випадків його реєстрації кандидатом на пост Президента України, кандидатом у народні депутати України, кандидатом у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидатом у депутати місцевої ради або кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови;

5) залучати, використовуючи своє службове становище, службовців місцевого самоврядування, державних службовців, працівників бюджетної сфери, інших осіб до участі у передвиборній агітації, акціях та заходах, що організуються політичними партіями;

6) організувати, проводити і брати участь в агітації з політичних мотивів, що перешкоджають виконанню органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування передбачених законом повноважень;

7) у будь-який інший спосіб використовувати своє службове становище в політичних цілях.

3. Керуючий справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, керуючий справами виконавчого апарату районної, обласної ради, керуючий справами секретаріату (апарату) Київської, Севастопольської міської ради не може бути депутатом будь-якої місцевої ради.

4. У разі реєстрації службовця місцевого самоврядування відповідною виборчою комісією кандидатом на виборах він зобов'язаний в односторонній строк письмово повідомити про це керівника служби.

На період участі у виборчому процесі (з дня реєстрації кандидатом на відповідних виборах до офіційного оголошення результатів виборів або скасування такої реєстрації) службовець місцевого самоврядування не може перебувати на робочому місці, ним припиняється виконання посадових обов'язків на підставі розпорядження (наказу) керівника служби.

На службовця місцевого самоврядування, зареєстрованого кандидатом на відповідних виборах, поширюються гарантії діяльності кандидатів у виборчому процесі, встановлені Виборчим кодексом України.

Такому службовцю місцевого самоврядування за його заявою надається відпустка без збереження заробітної плати або, за його бажанням, надається щорічна основна та/або додаткова відпустка, на яку він набув право відповідно до закону.

Період участі у виборчому процесі зараховується до стажу служби в органах місцевого самоврядування, що дає право на щорічну основну та додаткову відпустки.

5. Службовець місцевого самоврядування не має права організувати і брати участь в агітації (крім випадку, передбаченого частиною четвертою цієї статті).

Стаття 13. Захист права на службу в органах місцевого самоврядування

1. У разі порушення наданих цим та іншими законами України прав або виникнення перешкод у їх реалізації службовець місцевого самоврядування, який займає посаду категорій І, ІІ, ІІІ, протягом 30 календарних днів з дня, коли він дізнався або мав дізнатися про це, може подати керівнику служби скаргу із зазначенням фактів порушення його прав або перешкоджання в їх реалізації.

2. Керівник служби на вимогу службовця місцевого самоврядування для перевірки викладених у скарзі фактів витребує письмові пояснення від особи (осіб), чий дії або бездіяльність порушили права службовця місцевого самоврядування або перешкоджали в їх реалізації, та утворює комісію у складі не менше трьох осіб.

До складу комісії включаються представники юридичної служби та служби персоналу, а також представники відповідного службовця місцевого самоврядування, визначені ним із числа службовців місцевого самоврядування, а в разі наявності виборного органу первинної профспілкової організації – делеговані рішенням такого органу представники з числа службовців місцевого самоврядування.

3. Керівник служби зобов'язаний не пізніше 20 календарних днів з дня отримання скарги надати службовцю місцевого самоврядування обґрунтовану письмову відповідь.

Письмова відповідь керівника служби має ґрунтуватися на висновку комісії.

4. Службовці місцевого самоврядування мають право оскаржити до суду рішення, дії чи бездіяльність органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, що перешкоджають реалізації прав, наданих їм цим Законом.

Розділ ІІІ. УПРАВЛІННЯ СЛУЖБОЮ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 14. Державна політика у сфері служби в органах місцевого самоврядування

1. Державна політика у сфері служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за такими напрямками:

1) правове регулювання питань служби в органах місцевого самоврядування;

2) організація підготовки та підвищення рівня професійної компетентності виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування;

3) правовий та соціальний захист виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування:

1) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань служби в органах місцевого самоврядування;

2) забезпечує інформаційно-консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування;

3) забезпечує формування та функціонування системи професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування;

4) здійснює моніторинг за додержанням умов реалізації громадянами права на доступ до служби та проходження служби в органах місцевого самоврядування;

5) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері служби в органах місцевого самоврядування:

1) здійснює адміністрування Єдиного порталу вакансій публічної служби, веб-порталу управління знаннями у сфері професійного навчання, а також розвиток, впровадження і технічне супроводження інформаційних, електронно-комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем у сфері, що належить до його компетенції;

2) забезпечує визначення потреб у професійному навчанні посадових осіб місцевого самоврядування та формує пропозиції щодо обсягів державного замовлення;

3) координує навчально-методичне забезпечення професійного навчання посадових осіб місцевого самоврядування;

4) надає методичну допомогу службам управління персоналом;

5) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

Стаття 15. Керівник служби в органі місцевого самоврядування

1. Повноваження керівника служби в органі місцевого самоврядування здійснюються:

1) у секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради, в апараті сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчих органах, виконавчому апараті районної, обласної ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій І, – сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради;

2) в апараті сільської, селищної, міської ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій ІІ і ІІІ, – керуючий справами виконавчого комітету, крім випадків, передбачених пунктом 6 цієї частини;

3) у секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій ІІ і ІІІ, – керуючий справами секретаріату (апарату);

4) у виконавчому апараті районної, обласної ради стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій ІІ і ІІІ, – керуючий справами виконавчого комітету, крім випадків, передбачених пунктом 6 цієї частини;

5) в апараті районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчих органах стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій ІІ і ІІІ, – керуючий справами виконавчого комітету, крім випадків, передбачених пунктом 6 цієї частини;

6) у виконавчому органі ради, утвореному із статусом юридичної особи публічного права, стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій ІІ і ІІІ, – керівник виконавчого органу.

Стаття 16. Повноваження керівника служби в органі місцевого самоврядування

1. Керівник служби в органі місцевого самоврядування:

1) організовує проведення конкурсів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, забезпечує прозорість і об'єктивність таких конкурсів відповідно до вимог цього Закону;

2) видає та забезпечує оприлюднення розпорядження (наказу) про оголошення конкурсу та умови його проведення;

3) забезпечує планування проходження служби службовцями місцевого самоврядування, планує заміщення посад службовців місцевого самоврядування підготовленими фахівцями згідно з вимогами до професійної компетентності, стимулює просування їх по службі;

4) призначає на посади та звільняє з посад службовців місцевого самоврядування у порядку, визначеному цим Законом;

5) присвоює ранги службовцям місцевого самоврядування;

6) забезпечує організацію підготовки та підвищення рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування;

7) забезпечує проведення оцінювання результатів службовчої діяльності службовців місцевого самоврядування;

8) забезпечує здійснення контролю за дотриманням службовцями місцевого самоврядування службовчої дисципліни;

9) розглядає скарги на дії або бездіяльність службовців місцевого самоврядування;

10) приймає у межах своїх повноважень рішення про заохочення службовців місцевого самоврядування;

11) приймає рішення про притягнення до дисциплінарної та матеріальної відповідальності службовців місцевого самоврядування;

12) забезпечує створення належних умов служби та їх матеріально-технічне забезпечення;

13) виконує функції роботодавця стосовно працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування;

14) затверджує посадові інструкції в органі місцевого самоврядування;

15) видає розпорядження (накази) з питань, що належать до його повноважень, і контролює їх виконання;

16) забезпечує оприлюднення інформації про встановлення премій, компенсацій за додаткове навантаження, інших грошових виплат службовцям місцевого самоврядування та виборним посадовим особам місцевого

самоврядування відповідно до частини десятої статті 46 і частини десятої статті 86 цього Закону;

17) здійснює інші повноваження відповідно до закону.

2. На час відсутності керівника служби, визначеного пунктами 2–5 частини першої статті 15 цього Закону, чи неможливості здійснення ним своїх повноважень з інших причин його повноваження відповідно до розпорядження сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради здійснює один із керівників відділу, управління або іншого виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, районної у місті (у разі створення) ради, виконавчого апарату районної, обласної ради.

3. На час відсутності керівника служби виконавчого органу із статусом юридичної особи публічного права його повноваження тимчасово виконує службовець місцевого самоврядування, уповноважений відповідно до положення про цей виконавчий орган.

Стаття 17. Служба управління персоналом в органі місцевого самоврядування

1. В органі місцевого самоврядування утворюється структурний підрозділ або вводиться посада спеціаліста з питань персоналу (далі – служба управління персоналом).

2. Служба управління персоналом забезпечує здійснення керівником служби своїх повноважень щодо добору персоналу, планування та організації заходів з питань підвищення рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування, документального оформлення вступу на службу, її проходження та припинення, укладання та розірвання трудових договорів з працівниками патронатної служби та іншими працівниками в органі місцевого самоврядування, а також виконує інші функції, передбачені законодавством.

3. Положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Положення про службу управління персоналом в органі місцевого самоврядування затверджується відповідною радою.

Розділ ІV. ВСТУП НА СЛУЖБУ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 18. Право на службу в органах місцевого самоврядування

1. Право на службу в органах місцевого самоврядування мають повнолітні громадяни України, які володіють державною мовою та відповідають вимогам до професійної компетентності.

2. Рівень володіння державною мовою підтверджується відповідно до вимог Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

3. На службу в органах місцевого самоврядування не може вступити особа, яка:

1) досягла 65-річного віку;

2) визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена в установленому законом порядку;

3) має судимість за вчинення умисного кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку;

4) позбавлена відповідно до рішення суду права обіймати відповідні посади або займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

5) не пройшла спеціальну перевірку або не надала згоду на її проведення у випадках, передбачених законом;

6) підпадає під заборону, встановлену Законом України "Про очищення влади";

7) має громадянство (підданство) іншої держави;

8) набуває відносин прямої підпорядкованості близьких осіб, конфлікту інтересів у випадках, передбачених законом.

4. Під час реалізації громадянами України права на службу в органах місцевого самоврядування не допускаються будь-які форми дискримінації.

Стаття 19. Вимоги до професійної компетентності кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування

1. Вимогами до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування є вимоги до його професійної компетентності, що складаються із загальних та спеціальних вимог.

2. Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії I повинен відповідати таким загальним вимогам:

1) мати ступінь вищої освіти не нижче магістра;

2) мати загальний досвід роботи не менше п'яти років, у тому числі досвід роботи в органах місцевого самоврядування на посадах категорії I чи II, на посадах державної служби категорії "А" чи "Б" або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менш як два роки.

3. Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії II повинен відповідати таким загальним вимогам:

1) мати ступінь вищої освіти магістра або бакалавра;

2) мати досвід роботи в органах місцевого самоврядування, на посадах державної служби або досвід роботи на керівних посадах підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності не менше одного року.

4. Загальною вимогою до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії III є наявність у нього ступеня вищої освіти не нижче молодшого бакалавра.

5. Спеціальні вимоги до кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування визначаються керівником служби відповідно до вимог закону, професійних стандартів (у разі наявності) та з урахуванням методичних рекомендацій, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

До кандидатів на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, для виконання основних посадових обов'язків якого необхідним є застосування мови корінного народу, мови національних меншин України, керівником служби може встановлюватися вимога щодо володіння такою мовою.

Стаття 20. Вступ на службу в органи місцевого самоврядування

1. Вступ на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється шляхом призначення громадянина України за результатами конкурсу на посаду службовця місцевого самоврядування, якщо інше не передбачено законом.

2. Особа, яка вперше вступає на службу в орган місцевого самоврядування або призначається на посаду в орган місцевого самоврядування, що представляє іншу територіальну громаду (територіальні громади), набуває статусу службовця місцевого самоврядування з дня складення нею Присяги виборних посадових осіб і службовців місцевого

самоврядування цієї територіальної громади (далі – Присяга), а в інших випадках – з дня призначення на посаду.

Стаття 21. Конкурс на зайняття посади службовця місцевого самоврядування

1. З метою добору осіб, здатних професійно виконувати посадові обов'язки, проводиться конкурс на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (далі – конкурс) відповідно до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад службовців місцевого самоврядування (далі – Порядок проведення конкурсу).

2. Конкурс проводиться:

1) на зайняття вакантної посади службовця місцевого самоврядування;

2) на посаду тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування, за яким зберігається відповідна посада;

3) на посаду, з якої особу обрано/затверджено на виборну посаду;

4) на посаду, на якій службовець місцевого самоврядування припиняє службу в органі місцевого самоврядування відповідно до пункту 9 частини першої статті 71 цього Закону.

У випадках, передбачених пунктом 4 цієї частини, конкурс може бути оголошено не раніше ніж за два місяці до настання відповідної події.

У разі наявності декількох посад службовців місцевого самоврядування категорії II або III в органі місцевого самоврядування з однаковими посадовими обов'язками та вимогами до професійних компетентностей, визначеними в умовах проведення конкурсу, може проводитися один конкурс.

3. Порядок проведення конкурсу розробляється з урахуванням Типового порядку проведення конкурсу на зайняття посад службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Порядок проведення конкурсу затверджується відповідно сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

4. Порядок проведення конкурсу визначає:

1) умови проведення конкурсу;

2) вимоги щодо оприлюднення оголошення про проведення конкурсу;

3) склад, порядок формування та повноваження конкурсної комісії;

4) порядок прийняття та розгляду документів для участі в конкурсі;

5) порядок проведення тестування, співбесіди, інших видів оцінювання кандидатів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування;

6) методи оцінювання кандидатів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування;

7) спосіб взаємодії служби управління персоналом з кандидатами на зайняття посад службовців місцевого самоврядування;

8) форми заяви про участь у конкурсі, резюме та інших документів, що створюються під час проходження конкурсу.

5. У разі реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації органу місцевого самоврядування, зміни структури органу місцевого самоврядування службовця місцевого самоврядування (за його згодою) може бути призначено шляхом переведення на рівнозначну або нижчу посаду в органі місцевого самоврядування (структурному підрозділі органу місцевого самоврядування), якому передано відповідні функції і повноваження, без проведення конкурсу.

Стаття 22. Оприлюднення оголошення про проведення конкурсу

1. Оголошення разом з інформацією про проведення конкурсу оприлюднюється відповідно до цього Закону та Порядку проведення конкурсу:

1) на Єдиному порталі вакансій публічної служби;

2) на офіційному веб-сайті відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

2. Рішення про оголошення конкурсу приймає керівник служби.

3. В оголошенні про проведення конкурсу зазначаються:

1) найменування і місцезнаходження органу місцевого самоврядування;

2) назва посади;

3) посадові обов'язки та розташування робочого місця;

4) умови оплати праці;

5) вимоги до професійної компетентності кандидата на зайняття посади;

6) інформація щодо строків чи безстроковості служби;

7) вичерпний перелік документів, необхідних для участі в конкурсі, та строк їх подання;

8) дата, місце або спосіб проведення конкурсу;

9) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), номер телефону та адреса електронної пошти особи, яка надає додаткову інформацію з питань проведення конкурсу.

4. Строк подання документів для участі в конкурсі не може становити менше 10 та більше 30 календарних днів з дня оприлюднення оголошення про проведення конкурсу.

Результати конкурсу оприлюднюються не пізніше 45 календарних днів з дня оприлюднення інформації про проведення такого конкурсу.

5. Керівник служби забезпечує оприлюднення розпорядження (наказу) про оголошення конкурсу та умови його проведення не пізніше наступного робочого дня з дня підписання відповідного розпорядження (наказу) на Єдиному порталі вакансій публічної служби, офіційному веб-сайті відповідної ради.

6. З метою безперервного функціонування органу місцевого самоврядування одночасно з прийняттям рішення про оголошення конкурсу керівник служби може прийняти рішення про покладення посадових обов'язків за вакантною посадою на службовця місцевого самоврядування відповідного органу місцевого самоврядування на строк не більше трьох місяців.

Стаття 23. Інформація для участі у конкурсі

1. Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування подає в установленому порядку до конкурсної комісії заяву про участь у конкурсі та резюме встановленого зразка, у якому зазначається така інформація:

1) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), реквізити документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України;

2) наявність відповідного ступеня вищої освіти;

3) відомості про досвід/стаж роботи, стаж служби в органах місцевого самоврядування (за наявності), досвід роботи на відповідних посадах згідно з вимогами, передбаченими статтею 19 цього Закону та умовами конкурсу;

4) у разі проведення конкурсу на посаду категорії I – підтвердження подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік.

Якщо особою, яка бажає взяти участь у конкурсі, незалежно від обставин уже було подано декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік, її повторне подання не вимагається.

2. Забороняється вимагати від кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування інформацію, не передбачену цим Законом.

3. Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування може додати до заяви про участь у конкурсі, крім інформації, зазначеної у частині першій цієї статті, також іншу інформацію.

4. Служба управління персоналом проводить перевірку інформації, поданої кандидатами на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, на відповідність встановленим законом вимогам та повідомляє їх про результати такої перевірки.

Кандидати на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, документи яких пройшли перевірку, передбачену абзацом першим цієї частини, допускаються до конкурсу.

5. Особа, яка бажає взяти участь у конкурсі, несе персональну відповідальність за достовірність наданої інформації.

Стаття 24. Конкурсна комісія

1. Конкурс проводить конкурсна комісія, утворена керівником служби.

2. Конкурсна комісія утворюється у складі не менше п'яти членів, а у виконавчих органах із статусом юридичної особи публічного права із загальною чисельністю службовців місцевого самоврядування до 10 осіб – не менше трьох членів.

3. До складу конкурсної комісії можуть включатися службовці місцевого самоврядування, у тому числі з інших органів місцевого самоврядування, заступники сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, державні службовці, науковці, фахівці, експерти, представники громадських об'єднань, які мають досвід роботи у відповідній сфері, а також представник виборного органу первинної профспілкової організації (за наявності).

Члени конкурсної комісії (крім тих, які працюють в органах місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади) на час засідань конкурсної комісії, а також для здійснення повноважень в інших випадках звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням їм середньої заробітної плати за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних із виконанням обов'язків члена конкурсної комісії, за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету.

4. До складу конкурсної комісії не можуть включатися народні депутати України, депутати місцевих рад, особи, які обіймають посади в керівних органах політичних партій, їх обласних, міських, районних організаціях і

первинних осередках та інших структурних утвореннях, передбачених статутами політичної партії.

5. Засідання конкурсної комісії є повноважним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини загального складу комісії.

6. На засіданні конкурсної комісії не можуть бути присутні депутати відповідної ради, крім випадків, коли такий депутат є виборною посадовою особою місцевого самоврядування або кандидатом на зайняття посади службовця місцевого самоврядування.

7. Орган місцевого самоврядування забезпечує відеофіксацію конкурсного відбору на посаду службовця місцевого самоврядування категорії I з подальшим оприлюдненням на своєму офіційному веб-сайті відеозапису співбесіди переможця відповідного конкурсного відбору впродовж трьох днів з дня його проведення.

За запитом кандидата йому надаються відеозаписи процедури конкурсного відбору на посаду, на яку він претендував.

8. Під час засідання конкурсної комісії її члени:

1) вивчають результати перевірки документів кандидатів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування;

2) проводять відбір кандидатів з використанням видів оцінювання відповідно до Порядку проведення конкурсу;

3) проводять співбесіду з кандидатами на зайняття посад службовців місцевого самоврядування з урахуванням результатів тестування для уточнення їхньої професійної компетентності;

4) особисто оцінюють рівень професійної компетентності кандидатів та визначають їх загальний рейтинг.

9. За результатами проведення конкурсу конкурсна комісія складає загальний рейтинг кандидатів.

10. Рішення конкурсної комісії вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від її загального складу.

Стаття 25. Порядок проведення конкурсу

1. Кандидати на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, документи яких пройшли перевірку, передбачену частиною четвертою статті 23 цього Закону, проходять тестування відповідно до Порядку проведення конкурсу.

2. Кандидати на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, які пройшли тестування, передбачене частиною першою цієї статті, проходять

співбесіду та/або інші види оцінювання відповідно до Порядку проведення конкурсу.

3. У разі подання заяви про участь у конкурсі лише одним кандидатом на зайняття посади службовця місцевого самоврядування конкурс проводиться у встановленому цим Законом порядку, за результатами якого приймається рішення про призначення особи на посаду службовця місцевого самоврядування або про відмову в такому призначенні.

Стаття 26. Оформлення та оприлюднення результатів конкурсу

1. Рішення конкурсної комісії оформляється протоколом, який підписується присутніми на її засіданні членами комісії не пізніше двох робочих днів після проведення засідання і зберігається в органі місцевого самоврядування, в якому проводиться конкурс, протягом одного року.

2. Результатами конкурсу є визначення переможця на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, а також другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування (за наявності).

Переможцем конкурсу та другим за результатами конкурсу кандидатом на зайняття посади службовця місцевого самоврядування є особи, які за результатами складення загального рейтингу кандидатів зайняли відповідно перше та друге місце.

У разі проведення одного конкурсу на декілька посад службовців місцевого самоврядування категорії II або III конкурсна комісія визначає переможців конкурсу відповідно до кількості посад, на які прозивився конкурс. Наступні за переможцями у рейтингу кандидати відповідно до кількості посад, на які проводився конкурс, є другими за результатами конкурсу кандидатами на зайняття таких посад.

3. Інформація про результати конкурсу або про відсутність переможця конкурсу оприлюднюється в порядку, передбаченому частиною першою статті 22 цього Закону, не пізніше наступного робочого дня після підписання протоколу засідання конкурсної комісії, але не пізніше 45 календарних днів з дня оприлюднення оголошення про проведення такого конкурсу.

4. Витяг з протоколу засідання конкурсної комісії є складовою особою справи службовця місцевого самоврядування, якого призначено на посаду за результатами конкурсу.

5. Кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування має право оскаржити рішення конкурсної комісії до суду у строк, визначений законом.

Оскарження рішення конкурсної комісії не зупиняє призначення переможця конкурсу на відповідну посаду в органі місцевого самоврядування.

Стаття 27. Відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування

1. Другий за результатами конкурсу кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування має право призначення на посаду без конкурсу протягом одного року з дня прийняття конкурсною комісією рішення про результати конкурсу, якщо посада стане вакантною, а також у разі, якщо переможець конкурсу відмовився від зайняття посади або йому відмовлено у призначенні на посаду за результатами спеціальної перевірки.

2. Не пізніш як на другий робочий день з дня, коли відповідна посада стала вакантною, про це повідомляється другому за результатами конкурсу кандидату на її зайняття.

3. Відкладене право на зайняття посади службовця місцевого самоврядування реалізується також у разі, якщо особа, призначена за результатами конкурсу, перебуває у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а в разі якщо дитина потребує домашнього догляду, – у відпустці без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше ніж до досягнення дитиною шестирічного віку, призвана на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу під час мобілізації, на особливий період або прийнята на військову службу за контрактом, зокрема шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду, направлена на професійне навчання з відривом від служби в органах місцевого самоврядування за рішенням відповідної ради.

4. У разі проведення одного конкурсу на декілька посад службовців місцевого самоврядування категорії I, II або III відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування категорії I, II або III першочергово реалізується тією особою, рейтинг якої є вищим.

Стаття 28. Порядок призначення на посаду службовця місцевого самоврядування

1. На посаду службовця місцевого самоврядування призначається переможець конкурсу.

Особа, визначена переможцем конкурсу, не пізніше ніж через 14 календарних днів з дня отримання від служби управління персоналом письмового повідомлення про результати конкурсу подає до органу місцевого самоврядування заяву про призначення та документи, передбачені частиною другою цієї статті. У разі неподання заяви та зазначених документів у встановлений строк особа вважається такою, що відмовилася від зайняття посади службовця місцевого самоврядування.

Службовець місцевого самоврядування, який працює в органі місцевого самоврядування та визначений переможцем конкурсу на посаду службовця місцевого самоврядування у цьому органі місцевого самоврядування, у строк, передбачений абзацом другим цієї частини, подає заяву про призначення та документ про освіту, що підтверджує наявність відповідного ступеня вищої освіти (у разі його відсутності в особистій справі).

У разі неподання заяви та документа про освіту (у разі його відсутності в особистій справі) зазначений службовець місцевого самоврядування вважається таким, що відмовився від зайняття посади в органі місцевого самоврядування.

Перед призначенням на посаду службовець місцевого самоврядування подає декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік, якщо така декларація не подавалася раніше.

У разі переведення службовця місцевого самоврядування на іншу посаду в органі місцевого самоврядування декларація особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не подається.

2. Для призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особа, визначена переможцем конкурсу, подає такі документи:

1) паспорт громадянина України;

2) облікову картку платника податків (крім фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);

3) документ про освіту, що підтверджує наявність відповідного ступеня вищої освіти;

4) військово-обліковий документ (посвідчення про приписку до призовних дільниць, військовий квиток, тимчасове посвідчення військовозобов'язаних);

5) трудову книжку (у разі наявності) або відомості про трудову діяльність з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування;

6) документи, що підтверджують відомості про досвід роботи на керівних посадах у відповідній сфері згідно з вимогами, передбаченими

частиною другою статті 19 цього Закону, у разі зазначення про такий досвід для участі в конкурсі;

7) документ, що підтверджує рівень володіння державною мовою;

8) заяву про проведення перевірки, передбаченої Законом України "Про очищення влади", або засвідчену копію довідки про результати перевірки, передбаченої зазначеним Законом, видану органом, в якому така перевірка проводилася;

9) письмову згоду на проведення спеціальної перевірки, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції".

Служба управління персоналом опрацьовує подані документи, перевіряє їх на відповідність встановленим в умовах конкурсу кваліфікаційним вимогам (щодо освіти, досвіду роботи, вільного володіння державною мовою) та готує проект акта про призначення на посаду. У разі встановлення невідповідності поданих документів зазначеним кваліфікаційним вимогам керівник служби приймає рішення про відмову у призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування особі, визначеній переможцем конкурсу.

3. Рішення про призначення службовця місцевого самоврядування приймається:

1) на посаду категорії I – сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради;

2) на посаду категорій II і III – керівником служби.

4. Рішення про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування приймається не пізніше п'яти календарних днів з дня надходження результатів спеціальної перевірки у випадку та порядку, передбачених законодавством у сфері запобігання корупції.

5. Рішення про призначення або про відмову у призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування приймається за результатами спеціальної перевірки відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" та за результатами перевірки відповідно до Закону України "Про очищення влади" у випадках, встановлених цими законами України.

Рішення про відмову у призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування приймається у разі встановлення за результатами проведення перевірки відомостей про претендента на посаду, що не відповідають встановленим законодавством вимогам для зайняття посади.

6. Для призначення службовця місцевого самоврядування шляхом переведення у випадках, передбачених цим Законом (крім випадків призначення за результатами конкурсу), такий службовець місцевого самоврядування подає:

1) заяву про призначення – у разі переведення на посаду в тому самому органі місцевого самоврядування;

2) заяву про призначення та документи, передбачені частиною другою цієї статті, – у разі переведення на посаду в інший орган місцевого самоврядування.

7. Забороняється вимагати від особи, яка претендує на зайняття посади службовця місцевого самоврядування, документи, не визначені цією статтею.

Стаття 29. Обмеження, пов'язані з призначенням на посаду та проходженням служби в органах місцевого самоврядування

1. На службовців місцевого самоврядування при призначенні на посади та проходженні служби в органах місцевого самоврядування поширюються обмеження, передбачені Законом України "Про запобігання корупції".

Стаття 30. Рішення про призначення на посаду

1. Рішення про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування оформлюється розпорядженням (наказом) керівника служби.

2. У розпорядженні (наказі) про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування зазначаються:

1) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи, яка призначається на посаду;

2) повна назва посади, на яку призначається особа;

3) дата, з якої особа призначена на посаду;

4) умови оплати праці.

3. Розпорядження (наказ) про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування може також передбачати:

1) строк перебування на посаді (у разі строкового призначення);

2) встановлення випробування та його строк (у разі встановлення випробування).

4. Копія розпорядження (наказу) про призначення на посаду видається службовцю місцевого самоврядування, ще одна копія зберігається в його особовій справі.

Стаття 31. Строкове призначення

1. Службовець місцевого самоврядування призначається на посаду безстроково, крім випадків, передбачених законом.

2. Строк перебування на посаді службовця місцевого самоврядування встановлюється у разі заміщення посади на період відсутності службовця місцевого самоврядування, за яким відповідно до закону зберігається посада.

3. Службовець місцевого самоврядування, призначений на посаду на період відсутності службовця місцевого самоврядування, за яким відповідно до закону зберігається посада, у разі припинення служби остаточно вважається призначеним на займану ним посаду безстроково.

Стаття 32. Випробування та встановлення відповідності службовця місцевого самоврядування займаній посаді

1. У розпорядженні (наказі) про призначення на посаду службовця місцевого самоврядування керівник служби може встановити випробування з метою перевірки відповідності службовця місцевого самоврядування займаній посаді із зазначенням його строку.

2. При призначенні особи на посаду службовця місцевого самоврядування вперше встановлення випробування є обов'язковим.

3. Випробування може встановлюватися на строк до шести місяців.

4. У разі незгоди особи із встановленим випробування вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади службовця місцевого самоврядування, а розпорядження (наказ) про призначення на посаду скасовується керівником служби.

У такому разі застосовується відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування.

5. Якщо службовець місцевого самоврядування протягом строку випробування був відсутній на роботі у зв'язку з тимчасовою непридатністю, перебуванням у відпустці або з інших поважних причин, строк випробування продовжується на відповідну кількість днів, протягом яких він фактично не виконував посадові обов'язки.

6. Керівник служби має право звільнити службовця місцевого самоврядування з посади до закінчення строку випробування у разі встановлення його невідповідності займаній посаді на підставі пункту 3 частини першої статті 75 цього Закону. Керівник служби попереджає службовця місцевого самоврядування про звільнення у письмовій формі не пізніш як за сім календарних днів із зазначенням підстав невідповідності займаній посаді.

7. Якщо строк випробування закінчився і службовця місцевого самоврядування не звільнено з посади, він вважається таким, що пройшов випробування.

Стаття 33. Порядок складення Присяги службовцем місцевого самоврядування

1. Особа, яка вперше вступає на службу в орган місцевого самоврядування або призначається на посаду в орган місцевого самоврядування, що представляє іншу територіальну громаду (територіальні громади), складає Присягу такого змісту:

"Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити територіальній громаді (для посад у виконавчому апараті районної, обласної ради – територіальним громадам району, області) та Українському народові, дотримуватися Конституції та законів України, втілювати їх у життя, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, сумлінно виконувати свої посадові обов'язки".

2. Особа, яка призначається на посаду службовця місцевого самоврядування, у випадках, визначених частиною першою цієї статті, виголошує Присягу, підписує її текст із зазначенням дати складення у присутності двох і більше службовців місцевого самоврядування відповідного виконавчого органу сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, виконавчого апарату районної, обласної ради або структурного підрозділу органу місцевого самоврядування, на посаду в якому її призначено, представників служби управління персоналом.

3. Підписаний текст Присяги є складовою особою справи службовця місцевого самоврядування.

4. Відомості про складення Присяги вносяться до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування в порядку, встановленому Пенсійним фондом України за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення. Про складення Присяги службовцю місцевого самоврядування робиться запис у його трудовій книжці.

5. У разі відмови особи від складення Присяги вона вважається такою, що відмовилася від зайняття посади службовця місцевого самоврядування, і розпорядження (наказ) про її призначення на посаду скасовується керівником служби.

У такому разі застосовується відкладене право другого за результатами конкурсу кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування.

Стаття 34. Особова справа службовця місцевого самоврядування

1. Стосовно кожного службовця місцевого самоврядування ведеться особова справа, складовою якої є особова картка встановленого зразка, в якій зазначаються узагальнені відомості про проходження ним служби, зокрема:

1) прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);

2) дата народження;

3) освіта і спеціальність;

4) вніг з протоколу конкурсної комісії;

5) відомості про відпустки;

6) інформація про заохочення;

7) інформація про дисциплінарні стягнення;

8) інші відомості (займані посади, категорія та підкатегорія посади, ранг службовця місцевого самоврядування, відомості про складення Присяги, професійний розвиток, результати оцінювання службовчої діяльності тощо);

9) підстава звільнення з посади службовця місцевого самоврядування з посиланням на статтю, частину та пункт цього або іншого закону.

2. Ведення особою справи службовця місцевого самоврядування розпочинається одночасно з його вступом на службу в орган місцевого самоврядування.

3. Ведення та зберігання особових справ службовців місцевого самоврядування здійснюються з урахуванням Типового порядку ведення та зберігання особових справ службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Стаття 35. Кадровий резерв

1. Кадровий резерв формується з кандидатів на посади службовців місцевого самоврядування, які мають відкладене право на зайняття посади в органі місцевого самоврядування, передбачене статтею 27 цього Закону.

2. Протягом одного року з дня зарахування до кадрового резерву кандидат на зайняття посади службовця місцевого самоврядування за рішенням керівника служби може бути призначений (за його згодою) на рівнозначну або нижчу посаду в органі місцевого самоврядування з урахуванням його професійної компетентності.

3. Кандидати зараховуються до кадрового резерву строком на один рік з дня виникнення у особи відкладеного права на зайняття посади службовця місцевого самоврядування.

4. Формування та ведення кадрового резерву здійснюються службою управління персоналом в апараті сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, виконавчому апараті районної, обласної ради.

5. Порядок формування і організації роботи з кадровим резервом розробляється з урахуванням Типового порядку формування і організації роботи з кадровим резервом, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Порядок формування і організації роботи з кадровим резервом затверджується відповідною радою.

Розділ V. СЛУЖБОВА КАРТКА

Стаття 36. Ранги службовців місцевого самоврядування

1. При прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування присвоюються ранги у межах відповідної категорії посад.

2. Встановлюється дев'ять рангів службовців місцевого самоврядування.

3. Присвоюються такі ранги:

1) службовцям місцевого самоврядування, які займають посади категорії I, – 1, 2, 3 ранг;

2) службовцям місцевого самоврядування, які займають посади категорії II, – 3, 4, 5, 6 ранг;

3) службовцям місцевого самоврядування, які займають посади категорії III, – 6, 7, 8, 9 ранг.

4. Ранги службовцям місцевого самоврядування присвоює керівник служби.

5. Під час призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особі присвоюється найнижчий ранг у межах відповідної категорії посад або зберігається присвоєний ранг, у разі якщо він є рівнозначним чи вищим.

Посадовій особі місцевого самоврядування, яка призначається на посаду більш високої категорії і має ранг у межах такої категорії, залишається попередньо присвоєний ранг.

Особам, яким при призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування встановлено випробування, ранги присвоюються після

закінчення строку випробування. Особам, які мають ранг службовця місцевого самоврядування або ранг державного службовця та яким при призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування встановлено випробування, надбавка за ранг у період випробування виплачується відповідно до цих рангів.

У разі призначення на посаду службовця місцевого самоврядування особи, яка була виборною посадовою особою, такому службовцю присвоюється ранг у межах категорії I з урахуванням стажу служби на посаді виборної посадової особи (крім стажу служби на посаді старости), необхідного для присвоєння чергового рангу відповідно до абзацу першого частини сьомої цієї статті.

6. Співвідношення між рангами службовців місцевого самоврядування і рангами державних службовців, дипломатичними рангами, військовими званнями, спеціальними званнями визначається Кабінетом Міністрів України.

Співвідношення між рангами службовців місцевого самоврядування і рангами державних службовців, дипломатичними рангами, військовими званнями, спеціальними званнями застосовується під час призначення на посаду та проходження служби особами, яким присвоєно такі ранги, звання. Ранг службовця місцевого самоврядування за співвідношенням присвоюється особі на рівні рангу, звання, що вона має відповідно до спеціальних законів, незалежно від посади, на яку її призначено.

7. Черговий ранг у межах відповідної категорії посад присвоюється службовцю місцевого самоврядування через кожні три роки служби на посаді (посадах) службовця місцевого самоврядування після присвоєння попереднього рангу. До трирічного стажу служби на посаді (посадах) службовця місцевого самоврядування, який враховується для присвоєння чергового рангу службовцю місцевого самоврядування, включається стаж роботи, що дає право на щорічну основну відпустку, та час виконання ним державних або громадських обов'язків.

При наступному призначенні на посаду службовця місцевого самоврядування перебіг строку, передбаченого абзацом першим цієї частини, починається з дня такого призначення на посаду.

Протягом строку дії дисциплінарного стягнення (крім зауваження), а також протягом року після отримання службовцем місцевого самоврядування негативної оцінки за результатами службовчої діяльності черговий ранг не присвоюється. Такі періоди не зараховуються до строку, зазначеного в абзаці першому цієї частини.

8. За особливі досягнення або за виконання особливо відповідальних завдань службовцю місцевого самоврядування може бути достроково присвоєно черговий ранг у межах відповідної категорії посад.

Дострокове присвоєння чергового рангу може здійснюватися не раніше ніж через один рік після присвоєння попереднього рангу.

9. За сумлінну службу службовцю місцевого самоврядування у зв'язку з виходом на пенсію присвоюється черговий ранг, у тому числі поза межами відповідної категорії посад.

10. У разі призначення на посаду нижчої категорії або звільнення з посади за службовцем місцевого самоврядування зберігається раніше присвоєний йому ранг.

11. Службовець місцевого самоврядування може бути позбавлений рангу лише за рішенням суду.

12. В особовій справі службовця місцевого самоврядування робиться запис про присвоєння та позбавлення рангу службовця місцевого самоврядування.

Відомості про присвоєння та позбавлення рангу службовця місцевого самоврядування вносяться до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування в порядку, встановленому Пенсійним фондом України за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення. Про присвоєння та позбавлення рангу службовця місцевого самоврядування робиться запис у його трудовій книжці.

Стаття 37. Просування по службі службовця місцевого самоврядування

1. Просування службовця місцевого самоврядування по службі здійснюється шляхом:

1) зайняття вищої посади за результатами конкурсу;

2) переведення на вищу посаду відповідно до частини шостої статті 38 цього Закону.

2. Просування, передбачене пунктом 2 частини першої цієї статті, не здійснюється протягом року після накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення (крім зауваження).

Стаття 38. Управління результативністю службовчої діяльності

1. З метою підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування та забезпечення професійного розвитку службовців місцевого самоврядування здійснюється управління результативністю службовчої діяльності службовців місцевого самоврядування.

2. На основі завдань, покладених на орган місцевого самоврядування, плану його роботи, а також посадових обов'язків службовця місцевого самоврядування визначаються завдання та встановлюються показники

результативності, ефективності, якості їх виконання на відповідний звітний період. Такі завдання мають відображати роль службовця місцевого самоврядування у досягненні цілей органу місцевого самоврядування, на які спрямовано діяльність такого службовця місцевого самоврядування, та способи їх досягнення.

Результати службовчої діяльності службовців місцевого самоврядування щороку підлягають оцінюванню для визначення ступеня досягнення встановлених завдань за показниками результативності, ефективності та якості виконання таких завдань.

3. Оцінювання результатів службовчої діяльності службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій I, здійснюється сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

Оцінювання результатів службовчої діяльності службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, здійснюється їх безпосереднім керівником та керівником самостійного структурного підрозділу (за наявності).

Висновок щодо результатів оцінювання службовчої діяльності затверджується розпорядженням (наказом) керівника служби, з яким ознайомлюють службовця місцевого самоврядування не пізніше наступного робочого дня з дня видання розпорядження (наказу).

4. Службовець місцевого самоврядування має право висловити зауваження щодо оцінювання результатів його службовчої діяльності, які долучаються до його особою справи.

5. За результатами оцінювання службовчої діяльності службовця місцевого самоврядування йому виставляється негативна, позитивна або відмінна оцінка з її обґрунтуванням.

6. Службовці місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання службовчої діяльності, протягом року з дня затвердження висновку щодо результатів оцінювання їх службовчої діяльності можуть бути призначені (переведені) на вищу посаду в органі місцевого самоврядування у межах займаной категорії посад з урахуванням функціональної спрямованості.

Таке призначення (переведення) здійснюється з урахуванням професійної підготовки та професійної компетентності службовця місцевого самоврядування та лише за його згодою.

Службовці місцевого самоврядування відповідного органу місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання службовчої діяльності в поточному році, підлягають премоюванню в однакових відсотках до розміру посадового окладу в межах фонду преміювання такого органу місцевого самоврядування.

7. Протягом року з дня затвердження висновку щодо результатів оцінювання службової діяльності до службовця місцевого самоврядування, який отримав негативну оцінку, не застосовуються заходи заохочення та не присвоюється черговий ранг.

Висновок, що містить негативну оцінку за результатами оцінювання службової діяльності, може бути оскаржений службовцем місцевого самоврядування до суду.

8. Порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Порядок оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною радою.

Стаття 39. Управління професійним розвитком службовців місцевого самоврядування

1. Службовцям місцевого самоврядування створюються умови для їх постійного професійного розвитку шляхом професійного навчання (підготовки, підвищення кваліфікації, стажування, самоосвіти) з урахуванням результатів визначення відповідних потреб.

2. Професійне навчання службовців місцевого самоврядування, зокрема у сфері публічного управління та адміністрування, проводиться за рахунок коштів державного, місцевого бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему професійного навчання в закладах освіти, установах, організаціях незалежно від форми власності, що мають право надавати освітні послуги, у тому числі за кордоном.

3. Керівник служби в межах витрат, передбачених на утримання відповідного органу місцевого самоврядування, забезпечує організацію професійного навчання службовців місцевого самоврядування, у тому числі закупівлю послуг, необхідних для забезпечення професійного навчання службовців місцевого самоврядування у закладах освіти, установах, організаціях незалежно від форми власності, що мають право надавати освітні послуги, зокрема за кордоном, а також у фізичних осіб.

4. Професійне навчання службовців місцевого самоврядування проводиться протягом проходження служби, а підвищення кваліфікації – не рідше одного разу на три роки.

Потреби у професійному навчанні службовця місцевого самоврядування визначаються його безпосереднім керівником разом із службовцем місцевого

самоврядування, зокрема з урахуванням результатів оцінювання його службової діяльності.

5. Керівник служби забезпечує професійне навчання службовців місцевого самоврядування, вперше призначених на посаду в органі місцевого самоврядування, протягом року з дня їх призначення.

6. На строк підвищення кваліфікації за службовцем місцевого самоврядування зберігаються його посада та середня заробітна плата.

7. З метою професійного розвитку службовця місцевого самоврядування може проводитися його стажування з відривом від служби строком від одного до шести місяців на іншій посаді в іншому органі місцевого самоврядування або за кордоном.

На строк стажування за службовцем місцевого самоврядування зберігаються його посада та середня заробітна плата.

8. Порядок стажування службовців місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку стажування службовців місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Порядок стажування службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною радою.

9. В органах місцевого самоврядування може здійснюватися стажування громадян з числа молоді, які не перебувають на посадах в органах місцевого самоврядування, строком до шести місяців у порядку, визначеному сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

Стаття 40. Індивідуальна програма професійного розвитку службовця місцевого самоврядування

1. Службовець місцевого самоврядування разом із службою управління персоналом складає індивідуальну програму професійного розвитку службовця місцевого самоврядування, яку погоджує його безпосередній керівник та затверджує керівник самостійного структурного підрозділу, в якому він працює.

2. Порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування розробляється з урахуванням Типового порядку складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

Порядок складання індивідуальної програми професійного розвитку службовця місцевого самоврядування затверджується відповідною радою.

3. Служба управління персоналом на основі індивідуальних програм професійного розвитку службовців місцевого самоврядування узагальнює їх потреби у професійному навчанні і вносить керівнику служби пропозиції щодо організації професійного навчання.

Стаття 41. Переведення на посаду службовця місцевого самоврядування

1. Службовець місцевого самоврядування з урахуванням його професійної компетентності може бути переведений без обов'язкового проведення конкурсу:

1) на іншу рівнозначну або нижчу вакантну посаду в тому самому органі місцевого самоврядування або в межах органів місцевого самоврядування, які представляють одну територіальну громаду, – за рішенням керівника служби;

2) на рівнозначну або нижчу вакантну посаду в органах місцевого самоврядування, які представляють інші територіальні громади, – за рішенням керівника служби в органі місцевого самоврядування, з якого переводиться службовець місцевого самоврядування, та керівника служби в органі місцевого самоврядування, до якого переводиться службовець місцевого самоврядування.

Службовець місцевого самоврядування може бути переведений без обов'язкового проведення конкурсу на вищу посаду відповідно до частини шостої статті 38 цього Закону.

2. Переведення здійснюється лише за згодою службовця місцевого самоврядування.

3. Переведення не може застосовуватися як дисциплінарне покарання.

4. У разі переведення службовця місцевого самоврядування на іншу посаду йому виплачується заробітна плата, що відповідає посаді, на яку його переведено.

5. Переведення державного службовця на посаду службовця місцевого самоврядування може здійснюватися без проведення конкурсу в разі відповідності його професійної компетентності кваліфікаційним вимогам до відповідної посади.

Стаття 42. Службове відрадження

1. Службовець місцевого самоврядування може бути направлений у службове відрадження (далі – відрадження) для виконання своїх посадових

обов'язків поза межами постійного місця служби (робочого місця) у порядку, затвердженому відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

Суми витрат та інші компенсації на відрадження службовців місцевого самоврядування не можуть бути нижче граничних сум витрат на відрадження, передбачених для державних службовців та інших осіб, які направляються у відрадження підприємствами, установами та організаціями, що утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів.

2. Керівник служби визначає місце, строк відрадження, режим роботи у період відрадження та завдання до виконання.

3. Строк відраджень службовця місцевого самоврядування протягом одного календарного року не може перевищувати 60 календарних днів. Направлення службовця місцевого самоврядування у відрадження на більш тривалий строк можливе за його письмовою згодою.

4. Службовцю місцевого самоврядування відшкодовуються витрати та надаються інші компенсації у зв'язку з направленням у відрадження у порядку і розмірах, встановлених відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

5. За службовцем місцевого самоврядування на строк відрадження зберігаються його посада та заробітна плата.

6. Під час направлення службовця місцевого самоврядування у відрадження беруться до уваги його сімейний стан та інші особисті обставини. Не допускається направлення у відрадження без їхньої згоди вагітних жінок, службовців місцевого самоврядування, які мають дітей віком до 14 років, самостійно виховують дітей з інвалідністю, осіб з інвалідністю з дитинства.

Стаття 43. Зміна істотних умов служби в органі місцевого самоврядування

1. Зміною істотних умов служби в органі місцевого самоврядування вважається зміна:

- належності посади службовця місцевого самоврядування до певної категорії або підкатегорії посад;
- основних посадових обов'язків;
- умов (системи та розмірів) оплати праці (крім премій та інших необов'язкових виплат);
- режиму роботи (за ініціативою керівника служби);

5) місцезнаходження органу місцевого самоврядування (у разі його переміщення до іншого населеного пункту).

2. Не вважається зміною істотних умов служби в органі місцевого самоврядування зміна найменування сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, виконавчого органу ради, найменування та/або виду структурного підрозділу органу місцевого самоврядування чи назви посади службовця місцевого самоврядування, не пов'язана із зміною основних посадових обов'язків. Такі зміни не потребують попереднього повідомлення службовця місцевого самоврядування.

Про зміну найменування структурного підрозділу органу місцевого самоврядування чи посади зазначається у відповідному рішенні.

Відомості про зміни, зазначені в абзаці першому цієї частини, вносяться до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування та трудової книжки службовця місцевого самоврядування (у разі наявності).

3. Керівник служби письмово повідомляє службовця місцевого самоврядування про зміну істотних умов служби в органі місцевого самоврядування, крім випадків підвищення заробітної плати. У такому повідомленні зазначається зміст істотних умов, які змінюються. У разі зміни основних посадових обов'язків до повідомлення додається копія посадової інструкції та/або положення про структурний підрозділ.

У разі одночасної зміни істотних умов служби в органі місцевого самоврядування і найменування структурного підрозділу органу місцевого самоврядування чи посади у повідомленні про зміну істотних умов служби додатково зазначається інформація про зміну такого найменування.

Службовець місцевого самоврядування письмово повідомляє керівника служби про згоду (незгоду) на продовження проходження служби в органі місцевого самоврядування із зміною істотних умов служби не пізніше 30 календарних днів з дня ознайомлення з повідомленням про зміну істотних умов служби.

Після отримання згоди службовця місцевого самоврядування на продовження проходження служби в органі місцевого самоврядування із зміною істотних умов служби, але не пізніше 30 календарних днів з дня ознайомлення службовця місцевого самоврядування з відповідним повідомленням, керівник служби видає розпорядження (наказ) про зміну істотних умов служби службовця місцевого самоврядування.

4. Якщо протягом 30 календарних днів з дня ознайомлення службовця місцевого самоврядування з повідомленням про зміну істотних умов служби він не повідомив про своє рішення, службовець місцевого самоврядування вважається таким, що погодився на продовження проходження служби в органі місцевого самоврядування.

5. У разі незгоди службовця місцевого самоврядування на продовження проходження служби в органі місцевого самоврядування за нових умов та повідомлення про це в порядку, передбаченому абзацом третім частини третьої цієї статті, керівник служби протягом п'яти календарних днів після надходження такого повідомлення письмово пропонує йому рівнозначні або нижчі посади службовця місцевого самоврядування, які відповідають його професійній підготовці та професійній компетентності (у разі наявності).

Службовець місцевого самоврядування повідомляє про згоду (незгоду) на переведення керівника служби протягом п'яти календарних днів з дня ознайомлення з такою пропозицією.

У разі надання службовцем місцевого самоврядування згоди на переведення на одну із запропонованих йому посад він переводиться на таку посаду відповідно до пункту 1 частини першої статті 41 цього Закону.

6. Службовець місцевого самоврядування звільняється на підставі пункту 7 частини першої статті 71 цього Закону в разі:

1) відмови від переведення на запропоновану посаду службовця місцевого самоврядування або ненадання згоди на таке переведення в установленний строк;

2) незгоди із продовженням проходження служби у зв'язку із зміною істотних умов служби та відсутності іншої рівнозначної або нижчої посади службовця місцевого самоврядування, яка відповідає його професійній підготовці та професійній компетентності.

Стаття 44. Стаж служби в органах місцевого самоврядування

1. Стаж служби в органах місцевого самоврядування дає право на встановлення службовцю місцевого самоврядування надбавки за вислугу років, надання щорічної додаткової відпустки.

2. До стажу служби в органах місцевого самоврядування зараховується:

1) час перебування на посаді службовця місцевого самоврядування відповідно до цього Закону;

2) час перебування на посаді виборної посадової особи;

3) час професійного навчання відповідно до частин шостої і сьомої статті 39 цього Закону з відривом від служби, якщо не пізніше 30 календарних днів після завершення навчання службовцем місцевого самоврядування повернувся на службу, крім випадків, установлених законом;

4) час, коли службовець місцевого самоврядування не працював з поважних причин, але перебував у трудових відносинах з органом місцевого самоврядування;

5) час, що зараховується до стажу державної служби.

3. Стаж служби в органах місцевого самоврядування обчислюється у днях, місяцях і роках.

4. Документом для визначення стажу служби в органах місцевого самоврядування є трудова книжка, копія послужного списку, військовий квиток та інші документи, які відповідно до законодавства підтверджують стаж роботи (довідки, виписки з наказів, дані з реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, архівних установ тощо).

Стаття 45. Правила внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування

1. Правилами внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування визначаються:

1) початок та кінець робочого часу службовця місцевого самоврядування;

2) перерви для відпочинку;

3) умови та порядок перебування службовця місцевого самоврядування в службових приміщеннях органу місцевого самоврядування у вихідні, святкові та неробочі дні, а також після закінчення робочого часу;

4) порядок доведення до відома службовця місцевого самоврядування розпоряджень (наказів) та доручень керівників, актів органів місцевого самоврядування та актів органів державної влади, інших державних органів;

5) загальні інструкції з охорони праці та протипожежної безпеки;

6) правила етичної поведінки в органі місцевого самоврядування;

7) порядок повідомлення службовцем місцевого самоврядування про його відсутність на службі;

8) порядок прийняття та передачі справ і майна службовцем місцевого самоврядування;

9) інші положення, що не суперечать цьому Закону та іншим актам законодавства.

2. Правила внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування затверджуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (за наявності).

3. Правила внутрішнього службового розпорядку органу місцевого самоврядування доводяться до відома всіх службовців місцевого самоврядування відповідного органу під підпис.

Розділ VI. ОПЛАТА ПРАЦІ, ЗАОХОЧЕННЯ І СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

Стаття 46. Оплата праці службовців місцевого самоврядування

1. Фінансове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

2. Загальні вимоги до встановлення умов оплати праці, мінімальних розмірів посадових окладів службовців місцевого самоврядування, міжкатегорійних співвідношень окладів службовців місцевого самоврядування визначаються цим Законом.

3. Сільські, селищні, міські, районні у місті (у разі створення), районні, обласні ради встановлюють умови оплати праці службовців місцевого самоврядування з урахуванням місцевих умов та можливостей відповідних місцевих бюджетів, виходячи з необхідності забезпечення добру та збереження висококваліфікованих службовців місцевого самоврядування.

4. Заробітна плата службовця місцевого самоврядування складається з:

1) основної заробітної плати – посадового окладу;

2) додаткової заробітної плати – надбавки за вислугу років, надбавки за ранг службовця місцевого самоврядування, премії та доплати за додаткове навантаження;

3) інших грошових виплат – допомоги до щорічної основної відпустки, допомоги для вирішення соціально-побутових питань та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, передбачених цим та іншими законами України.

5. Встановлення посадового окладу, надбавок, доплат, компенсацій, премій службовцю місцевого самоврядування здійснюється керівником служби відповідно до цього Закону та рішень сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

6. Рішення про встановлення премії, доплати за додаткове навантаження, інших грошових виплат службовцю місцевого самоврядування з їх обґрунтуванням відповідно до статей 49 і 50 цього Закону оприлюднюються на офіційному веб-сайті відповідної ради не пізніше 10 календарних днів з дня прийняття відповідного рішення.

Стаття 47. Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування

1. Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування складається з мінімального посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III, та міжпосадових співвідношень такого посадового окладу з іншими посадовими окладами (у коефіцієнтах).

2. Схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою за пропозицією відповідно сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, виходячи з того, що:

1) мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III, не може бути меншим мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня відповідного року;

2) максимальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III, не може перевищувати мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії II;

3) мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії II, встановлюється не менш як на 30 відсотків вищим за мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III;

4) максимальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії II, не може перевищувати мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I;

5) мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, встановлюється не менш як у два рази вищим за мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії II;

6) максимальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, не може більш як у п'ять разів перевищувати мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III.

3. Рішення сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради про затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування оприлюднюються на

офіційному веб-сайті відповідної ради не пізніше 10 календарних днів з дня прийняття відповідного рішення.

Стаття 48. Надбавки

1. Надбавка за вислугу років встановлюється на рівні 3 відсотки посадового окладу службовця місцевого самоврядування за кожний рік стажу служби в органах місцевого самоврядування, але не більше 50 відсотків посадового окладу.

Службовцям місцевого самоврядування, у яких протягом календарного місяця виникло право на підвищення надбавки за вислугу років, розмір надбавки змінюється з дня набуття права на підвищення.

2. Розміри надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою, виходячи з розмірів надбавок за ранги державних службовців, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Стаття 49. Премії службовців місцевого самоврядування

1. Встановлення премій службовцям місцевого самоврядування здійснюється керівником служби залежно від особистого внеску службовця місцевого самоврядування в загальний результат роботи органу місцевого самоврядування відповідно до Положення про преміювання службовців місцевого самоврядування, затвердженого відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

2. Службовцю місцевого самоврядування можуть встановлюватися:

1) премія за результатами щорічного оцінювання службовчої діяльності;

2) місячна або квартална премія відповідно до особистого внеску службовця місцевого самоврядування в загальний результат роботи органу місцевого самоврядування.

3. Премія за результатами щорічного оцінювання службовчої діяльності встановлюється службовцям місцевого самоврядування, які отримали відмінну оцінку за результатами оцінювання їх службовчої діяльності, в однакових відсотках до розміру посадового окладу без урахування фактично відпрацьованого часу в межах фонду преміювання такого органу місцевого самоврядування. Розмір такої премії не може перевищувати розмір посадового окладу відповідного службовця місцевого самоврядування.

4. Місячна або квартална премія виплачується службовцю місцевого самоврядування за фактично відпрацьований ним час.

Стаття 50. Доплати службовцям місцевого самоврядування

1. Доплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування виплачується у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування.

2. Доплата за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків за вакантною посадою службовця місцевого самоврядування встановлюється керівником служби за поданням безпосереднього керівника службовцю місцевого самоврядування або службовцям місцевого самоврядування, між якими здійснено розподіл обов'язків за вакантною посадою, пропорційно додатковому навантаженню за рахунок економії фонду посадового окладу за відповідною посадою.

Стаття 51. Заохочення службовців місцевого самоврядування

1. До службовців місцевого самоврядування можуть застосовуватися такі види заохочень:

1) подяка сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, що оголошується під час офіційного заходу;

2) дострокове присвоєння рангу в порядку, визначеному цим Законом;

3) відзнака або нагорода, запроваджена відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою (місцева відзнака або нагорода).

2. Протягом одного року після накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення (крім зауваження), а також у разі отримання ним негативної оцінки за результатами оцінювання службовчої діяльності до службовця місцевого самоврядування заохочення не застосовуються.

3. Положення про заохочення службовців місцевого самоврядування затверджується відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

Стаття 52. Соціально-побутове забезпечення службовців місцевого самоврядування

1. Службовцю місцевого самоврядування, який потребує поліпшення житлових умов, може надаватися службове житло в порядку, визначеному

відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

2. Службовцю місцевого самоврядування за його заявою надається матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань у розмірі, що не перевищує його середньомісячну заробітну плату.

Порядок надання та розмір такої допомоги визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

Розділ VII. РОБОЧИЙ ЧАС І ЧАС ВІДПОЧИНКУ СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ВІДПУСТКИ

Стаття 53. Робочий час і час відпочинку службовця місцевого самоврядування

1. Тривалість робочого часу службовця місцевого самоврядування становить 40 годин на тиждень.

2. Для службовців місцевого самоврядування устанавлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями.

3. За згодою керівника служби для службовця місцевого самоврядування може встановлюватися неповний робочий день або неповний робочий тиждень. На прохання службовця місцевого самоврядування – вагітної жінки, одного з службовців місцевого самоврядування, який має дитину віком до 14 років або дитину з інвалідністю, у тому числі яка перебуває під його опікою, або який доглядає за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку, керівник служби зобов'язаний установити для нього неповний робочий день або неповний робочий тиждень. Оплата праці в такому разі здійснюється пропорційно відпрацьованому часу.

4. Для виконання невідкладних або непередбачуваних завдань службовці місцевого самоврядування, для яких законом не передбачено обмежень щодо роботи, на підставі розпорядження (наказу) керівника служби, про який повідомляється виборний орган первинної професійної організації (за наявності), зобов'язані з'явитися на службу і працювати понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час. За роботу в зазначені дні (час) службовцям місцевого самоврядування надається грошова компенсація у розмірі та порядку, визначених законодавством про працю, або протягом місяця надаються відповідні дні відпочинку за заявами службовців місцевого самоврядування.

Забораються залучати до роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час вагітних

жінок і службовців місцевого самоврядування, які мають дітей віком до 3 років. Службовці місцевого самоврядування, які мають дітей віком від 3 років до 14 років або дитину з інвалідністю, можуть залучатися до надурочних робіт лише за їхньою згодою. Залучення осіб з інвалідністю до надурочних робіт можливе лише за їхньою згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям.

5. Тривалість роботи понад установлену тривалість робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні, у нічний час не повинна перевищувати для кожного службовця місцевого самоврядування 4 годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік.

6. Якщо святковий або неробочий день збігається з вихідним днем, вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого дня.

Стаття 54. Щорічна основна відпустка службовця місцевого самоврядування

1. Службовцю місцевого самоврядування надається щорічна основна відпустка тривалістю 30 календарних днів, якщо законом не передбачено більш тривалої відпустки, з виплатою грошової допомоги в розмірі середньомісячної заробітної плати.

2. Службовцю місцевого самоврядування надається щорічна основна відпустка, як правило, до кінця робочого року.

3. Умови надання службовцю місцевого самоврядування щорічної основної відпустки визначаються законодавством про працю з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

4. Загальна тривалість використаних службовцем місцевого самоврядування днів щорічних основної та додаткової відпусток не повинна бути менше ніж 30 календарних днів. За решту днів щорічних відпусток, право на які службовець місцевого самоврядування набув протягом робочого року, але не використав до кінця наступного робочого року, виплачується грошова компенсація. Така компенсація виплачується в останньому місяці наступного робочого року службовцю місцевого самоврядування.

Стаття 55. Щорічні додаткові та інші відпустки службовців місцевого самоврядування

1. За кожний рік служби в органах місцевого самоврядування після досягнення п'ятирічного стажу служби службовцю місцевого самоврядування

надається один календарний день щорічної додаткової відпустки, але не більше як 15 календарних днів.

У перший рік служби в органі місцевого самоврядування службовцю місцевого самоврядування, який має стаж такої служби понад п'ять років, щорічна додаткова відпустка надається після закінчення шести місяців безперервної служби в цьому органі місцевого самоврядування, якщо інше не передбачено законодавством.

Невикористана щорічна додаткова відпустка чи її частина надається службовцю місцевого самоврядування у будь-який час відповідного року чи приєднується до відпустки у наступному році з урахуванням частини четвертої статті 54 цього Закону.

2. До стажу служби в органах місцевого самоврядування, що дає право на щорічну додаткову відпустку, не зараховується час перебування службовця місцевого самоврядування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного (шестирічного) віку, у відпустках без збереження заробітної плати більше 15 календарних днів, навчання у закладі освіти, установі, організації незалежно від форми власності, що має право надавати освітні послуги, зокрема за кордоном, для підвищення рівня професійної компетентності з відривом від служби.

3. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки, соціальні відпустки, відпустки без збереження заробітної плати та інші види відпусток надаються службовцям органів місцевого самоврядування відповідно до закону.

4. На період участі у виборчому процесі (з дати реєстрації кандидатом на відповідних виборах до офіційного оголошення результатів виборів або скасування такої реєстрації) службовцю місцевого самоврядування надається відпустка без збереження заробітної плати, щорічна основна та/або додаткова відпустка за його заявою.

5. Умови надання службовцю місцевого самоврядування щорічної додаткової та інших відпусток визначаються законодавством про працю з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Стаття 56. Відкликання службовців місцевого самоврядування із щорічних відпусток

1. Для виконання невідкладних завдань службовці місцевого самоврядування, які займають посади категорії I, можуть бути відкликані із щорічної основної або додаткової відпустки, передбаченої частиною першою статей 54 і 55 цього Закону, за розпорядженням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення), районної, обласної

ради, а службовці місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, – за наказом керівника служби.

2. Підставою для відкликання службовця місцевого самоврядування із щорічної основної або додаткової відпустки є необхідність виконання невідкладного завдання, про яке не було і не могло бути відомо під час надання щорічної відпустки, за умови неможливості виконання такого завдання іншою уповноваженою на це особою.

3. Непередбачувані витрати відшкодовуються службовцю місцевого самоврядування протягом 14 календарних днів з дня видання розпорядження (наказу) про його відкликання із щорічної основної або додаткової відпустки на підставі його письмової заяви, за умови наявності документів, що засвідчують обсяг таких витрат.

4. Порядок відкликання службовця місцевого самоврядування із щорічної основної або додаткової відпустки та відшкодування непередбачуваних витрат у зв'язку з його відкликанням затверджується сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

Розділ VIII. ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 57. Підстави для притягнення службовця місцевого самоврядування до дисциплінарної відповідальності

1. За невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, визначених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами у сфері служби в органах місцевого самоврядування, посадовою інструкцією, а також порушення правил етичної поведінки та інші порушення службовчої дисципліни службовець місцевого самоврядування притягається до дисциплінарної відповідальності у порядку, встановленому цим Законом.

2. Підставою для притягнення службовця місцевого самоврядування до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто противоправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні службовцем місцевого самоврядування своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за який до нього може бути застосовано дисциплінарне стягнення.

3. Дисциплінарними проступками є:

1) порушення Присяги, якщо відповідна дія або бездіяльність не передбачена пунктами 2–15 цієї частини;

2) порушення правил етичної поведінки службовців місцевого самоврядування;

3) вияв неповаги до держави, державних символів України, Українського народу, територіальних громад та їхньої символіки, місцевого самоврядування;

4) дії, що шкодять авторитету служби в органах місцевого самоврядування;

5) невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, розпоряджень (наказів) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень;

6) недотримання правил внутрішнього службового розпорядку, крім дій або бездіяльності, визначених пунктом 2 цієї частини;

7) перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення;

8) невиконання вимог щодо політичної неупередженості службовця місцевого самоврядування;

9) використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або в неправомірних особистих інтересах інших осіб, якщо воно не містить складу кримінального або адміністративного правопорушення;

10) подання під час вступу на службу в органи місцевого самоврядування недостовірної інформації про обставини, що перешкоджають реалізації права на службу в органах місцевого самоврядування, а також неподання необхідної інформації про такі обставини, що виникли під час проходження служби;

11) неповідомлення керівника служби про виникнення відносин прямого підпорядкування між службовцем місцевого самоврядування та близькими особами у 15-денний строк з дня їх виникнення;

12) прогул службовця місцевого самоврядування (у тому числі відсутність на службі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин;

13) поява службовця місцевого самоврядування на службі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння;

14) вчинення дії, бездіяльності, прийняття службовцем місцевого самоврядування рішення, що спричинило порушення цілісності державного або комунального майна, незаконне використання цього майна або інше заповняння шкоди державному чи комунальному майну, якщо такі дії не містять складу кримінального або адміністративного правопорушення;

15) прийняття службовцем місцевого самоврядування рішення, що суперечить закону або висновкам щодо застосування відповідної норми права,

викладеним у постановках Верховного Суду, щодо якого судом постановлено окрему ухвалу.

4. Службовець місцевого самоврядування не може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, якщо минуло шість місяців з дня, коли керівник служби дізнався або мав дізнатися про вчинення дисциплінарного проступку, не враховуючи час тимчасової неприцездатності службовця місцевого самоврядування чи перебування його у відпустці або у відрядженні, або якщо минув один рік після вчинення такого дисциплінарного проступку або постановлення відповідної окремої ухвали суду.

Стаття 58. Види дисциплінарних стягнень та загальні умови їх застосування

1. До службовця місцевого самоврядування може бути застосовано один із таких видів дисциплінарного стягнення:

- 1) зауваження;
- 2) догана;
- 3) суворя догана;
- 4) звільнення з посади.

2. Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування зауваження у разі вчинення таким службовцем дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 2, 4–6 частини третьої статті 57 цього Закону.

3. Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування догану в разі вчинення таким службовцем дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 4–7, 9, 12 і 15 частини третьої статті 57 цього Закону.

4. Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування суворю догану в разі вчинення таким службовцем дисциплінарних проступків, передбачених:

- 1) пунктами 2 і 8 частини третьої статті 57 цього Закону;
- 2) пунктами 4 і 5 частини третьої статті 57 цього Закону – протягом року після оголошення такому службовцю догани, якщо вона не була знята в установленому порядку.

5. Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади в разі вчинення дисциплінарних проступків, передбачених:

- 1) пунктами 1, 3, 10, 11, 13 частини третьої статті 57 цього Закону;

2) пунктами 6, 7, 9, 12, 15 частини третьої статті 57 цього Закону – протягом року після оголошення такому службовцю догани, якщо вона не була знята в установленому порядку;

3) пунктами 2, 4, 5, 8 частини третьої статті 57 цього Закону – протягом року після оголошення такому службовцю суворої догани, якщо вона не була знята в установленому порядку.

6. Керівник служби може оголосити службовцю місцевого самоврядування суворю догану або звільнити його з посади у разі вчинення таким службовцем дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 14 частини третьої статті 57 цього Закону.

7. Дисциплінарне стягнення має відповідати тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку та ступеню вини службовця місцевого самоврядування.

8. За кожний дисциплінарний проступок на службовця місцевого самоврядування може бути накладено лише одне дисциплінарне стягнення.

Стаття 59. Визначення дисциплінарного стягнення

1. При визначенні виду дисциплінарного стягнення обов'язково беруться до уваги такі обставини:

- 1) тяжкість дисциплінарного проступку та наслідки його вчинення для службовця місцевого самоврядування і територіальної громади;
- 2) ступінь вини службовця місцевого самоврядування;
- 3) обставини, за яких було вчинено дисциплінарний проступок;
- 4) загальна службова поведінка службовця місцевого самоврядування.

Стаття 60. Відкриття дисциплінарного провадження

1. Керівник служби за наявності достатніх даних, що вказують на ознаки дисциплінарного проступку службовця місцевого самоврядування, повинен відкрити дисциплінарне провадження шляхом видання відповідного розпорядження (наказу) та вилучити у службовця письмове пояснення.

2. Якщо керівник служби за результатами розгляду письмових пояснень службовця місцевого самоврядування не закриває дисциплінарне провадження або не оголошує службовцю місцевого самоврядування зауваження у випадках, передбачених пунктами 2, 4–6 частини третьої статті 57 цього Закону, він передає дисциплінарну справу на розгляд дисциплінарної комісії.

Стаття 61. Дисциплінарна комісія та її повноваження

1. Для розгляду дисциплінарних справ у випадках, визначених частинами третьою – шостою статті 58 цього Закону, керівником служби утворюється дисциплінарна комісія.

2. Дисциплінарна комісія утворюється у складі не менше п'яти членів, а у відповідних радах та їх виконавчих органах із загальною чисельністю службовців місцевого самоврядування до десяти осіб – не менше трьох членів.

Керівник служби визначає голову та секретаря дисциплінарної комісії.

3. До складу дисциплінарної комісії включаються службовці місцевого самоврядування, представники виборного органу первинної профспілкової організації (за наявності) з числа службовців місцевого самоврядування.

До складу дисциплінарної комісії можуть включатися службовці місцевого самоврядування з інших органів місцевого самоврядування, науковці, фахівці, експерти, представники громадських об'єднань, які мають досвід служби в органах місцевого самоврядування, державної служби або за юридичним фахом, з правом дорадчого голосу.

Кількість представників громадських об'єднань у складі дисциплінарної комісії не може становити більше двох осіб.

До складу дисциплінарної комісії включається щонайменше одна особа, яка має вищу освіту в галузі права ступеня бакалавра або магістра та досвід роботи за фахом.

До складу дисциплінарної комісії не можуть включатися народні депутати України, депутати місцевих рад, керівник служби, особи, які обіймають посади в керівних органах політичних партій, їх обласних, міських, районних організаціях і первинних осередках та інших структурних утвореннях, передбачених статутами цих партій.

4. Строк повноважень дисциплінарної комісії, що розглядає дисциплінарні справи стосовно службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорій II і III, становить три роки.

Для розгляду дисциплінарної справи стосовно службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, дисциплінарна комісія утворюється окремо для розгляду кожної дисциплінарної справи.

5. Членам дисциплінарної комісії забороняється передавати і розголошувати інформацію, отриману під час здійснення дисциплінарного провадження, до прийняття керівником служби рішення за результатами дисциплінарного провадження, крім випадків, передбачених законом.

У разі якщо один із членів дисциплінарної комісії бере участь у розгляді дисциплінарної справи стосовно свого безпосереднього керівника, такий член

дисциплінарної комісії не може брати участі в голосуванні за подання дисциплінарної комісії у такій справі.

Повноваження члена дисциплінарної комісії зупиняються на строк розгляду такою комісією дисциплінарної справи стосовно нього.

6. Члени дисциплінарної комісії (крім тих, які працюють на постійній основі в органах місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади) на час засідань дисциплінарної комісії, а також для здійснення повноважень члена дисциплінарної комісії в інших випадках звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням їм середньої заробітної плати за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків члена дисциплінарної комісії, за рахунок відповідного місцевого бюджету.

7. Засідання дисциплінарної комісії є повноважним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини загального складу комісії.

8. Дисциплінарна комісія та її члени мають право:

- 1) отримувати пояснення від службовця місцевого самоврядування, який притягається до дисциплінарної відповідальності;
- 2) отримувати від виборних посадових осіб, службовців місцевого самоврядування, інших працівників органів місцевого самоврядування усні чи письмові пояснення;
- 3) отримувати консультації спеціалістів з питань дисциплінарної справи;
- 4) ознайомлюватися і вивчати з виїздом на місце відповідні документи, у разі потреби знімати з них копії та долучати їх до матеріалів дисциплінарної справи;
- 5) отримувати від юридичних осіб та їх працівників, фізичних осіб інформацію, пов'язану з дисциплінарною справою, на підставі запиту відповідного керівника служби.
9. Результатом розгляду дисциплінарної справи дисциплінарною комісією є її подання керівнику служби, яке приймається більшістю голосів загального складу дисциплінарної комісії. Подання дисциплінарної комісії має рекомендаційний характер для керівника служби.
10. Подання дисциплінарної комісії повинно містити висновок про наявність чи відсутність у діях службовця місцевого самоврядування дисциплінарного проступку, підстави для його притягнення до дисциплінарної відповідальності, встановлені обставини, які можуть вплинути на прийняття рішення у справі.

11. Подання дисциплінарної комісії підписується головою комісії, а в разі його відсутності – іншим уповноваженим дисциплінарною комісією членом комісії. Протоколи засідань дисциплінарної комісії підписуються

головою і секретарем комісії, а в разі їх відсутності – іншими уповноваженими дисциплінарною комісією членами комісії.

Стаття 62. Відсторонення службовця місцевого самоврядування від виконання посадових обов'язків

1. На час здійснення дисциплінарного провадження службовець місцевого самоврядування може бути відсторонений керівником служби від виконання посадових обов'язків із збереженням середньомісячної заробітної плати.

2. Під час відсторонення від виконання посадових обов'язків службовець місцевого самоврядування зобов'язаний перебувати на робочому місці відповідно до правил внутрішнього службового розпорядку та сприяти здійсненню дисциплінарного провадження.

Стаття 63. Гарантії прав службовців місцевого самоврядування під час здійснення дисциплінарного провадження

1. Службовець місцевого самоврядування під час здійснення стосовно нього дисциплінарного провадження має право:

- 1) надавати пояснення, а також відповідні документи та матеріали щодо обставин, які досліджуються;
- 2) порушувати клопотання про одержання і долучення до матеріалів справи нових документів, одержання додаткових пояснень осіб, причетних до справи;
- 3) бути присутнім під час виконання відповідних заходів;
- 4) подавати в установленому порядку керівнику служби скарги на дії або бездіяльність членів дисциплінарної комісії;
- 5) користуватися правовою допомогою адвоката або іншого уповноваженого ним представника;
- 6) ознайомлюватися з усіма матеріалами дисциплінарної справи перед прийняттям рішення за результатами здійснення дисциплінарного провадження.

2. Дисциплінарне стягнення не може бути застосовано під час відсутності службовця місцевого самоврядування на службі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, під час перебування його у відпустці або відрядженні.

Стаття 64. Дисциплінарна справа

1. З метою збору інформації про обставини, які стали підставою для порушення дисциплінарного провадження, для визначення дисциплінарною комісією ступеня вини, характеру і тяжкості цього дисциплінарного проступку дисциплінарною комісією формується дисциплінарна справа.

2. Дисциплінарна справа повинна містити:

- 1) дату і місце її формування;
- 2) підстави для відкриття дисциплінарного провадження;
- 3) характеристику службовця місцевого самоврядування, складену його безпосереднім керівником, та інші відомості, що характеризують службовця місцевого самоврядування;
- 4) відомості щодо наявності чи відсутності дисциплінарних стягнень;
- 5) пояснення службовця місцевого самоврядування щодо обставин, які стали підставою для порушення дисциплінарного провадження, та/або акт про відмову від надання таких пояснень;
- 6) пояснення безпосереднього керівника службовця місцевого самоврядування щодо обставин, які стали підставою для порушення дисциплінарного провадження;
- 7) пояснення інших осіб, яким відомі обставини, що стали підставою для порушення дисциплінарного провадження (за наявності);
- 8) належним чином завірені копії документів і матеріалів, що підтверджують та/або спростовують факт вини дисциплінарного проступку;
- 9) подання дисциплінарної комісії з висновком про наявність чи відсутність у діях службовця місцевого самоврядування дисциплінарного проступку та підстав для його притягнення до дисциплінарної відповідальності;
- 10) опис матеріалів, що містяться в дисциплінарній справі.

Стаття 65. Рішення про накладення дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження

1. Розглянувши дисциплінарну справу, керівник служби приймає одне з таких рішень:

- 1) про накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення;
- 2) про закриття дисциплінарного провадження.

Рішення приймається керівником служби протягом 10 календарних днів з дня отримання подання дисциплінарної комісії та оформляється відповідним розпорядженням (наказом).

2. У розпорядженні (наказі) про накладення на службовця місцевого самоврядування дисциплінарного стягнення зазначаються дата його видання, повна назва посади та прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) службовця місцевого самоврядування, який притягається до дисциплінарної відповідальності, стислий виклад обставин вчинення дисциплінарного проступку та їх юридична кваліфікація, вид накладеного дисциплінарного стягнення та спосіб оскарження такого рішення відповідно до закону.

3. Якщо під час розгляду дисциплінарної справи виявлено відсутність події і складу дисциплінарного проступку, інші обставини, що виключають накладення дисциплінарного стягнення, або дисциплінарний проступок визнано малозначним, керівник служби приймає рішення про закриття дисциплінарної справи стосовно такого службовця місцевого самоврядування.

4. Керівник служби зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дня виявлення під час розгляду дисциплінарної справи ознак кримінального чи адміністративного правопорушення звернутися із заявою про це до відповідного правоохоронного органу. До такої заяви додається копія матеріалів дисциплінарної справи.

5. Подання дисциплінарної комісії є обов'язковим для розгляду керівником служби та враховується ним під час вирішення питань щодо застосування дисциплінарного стягнення чи закриття дисциплінарного провадження.

6. Службовцю місцевого самоврядування видається під розписку належним чином завірена копія розпорядження (наказу) про накладення на нього дисциплінарного стягнення або про закриття дисциплінарного провадження не пізніше наступного робочого дня після видання відповідного розпорядження (наказу).

7. У разі відмови службовця місцевого самоврядування від одержання копії розпорядження (наказу) про накладення на нього дисциплінарного стягнення або про закриття дисциплінарного провадження такий документ не пізніше наступного робочого дня після його видання надсилається службовцю місцевого самоврядування за місцем його проживання рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

Стаття 66. Оскарження рішення про накладення дисциплінарного стягнення

1. Рішення про накладення дисциплінарного стягнення може бути оскаржено службовцем місцевого самоврядування до суду.

Стаття 67. Зняття дисциплінарного стягнення

1. Службовець місцевого самоврядування, на якого накладено дисциплінарне стягнення, який протягом року з дня видання відповідного розпорядження (наказу) не вчинив нового дисциплінарного проступку, вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення.

2. Якщо службовець місцевого самоврядування не вчинив нового дисциплінарного проступку і виявив себе сумлінним службовцем, керівник служби може достроково зняти обмеження, пов'язані з дисциплінарним стягненням, передбачені абзацом третім частини сьомої статті 36, частиною другою статті 37, частиною другою статті 51 цього Закону, але не раніше ніж через шість місяців з дня накладення такого дисциплінарного стягнення.

Стаття 68. Засади матеріальної відповідальності службовців місцевого самоврядування

1. Матеріальна та моральна шкода, заподіяна фізичним та юридичним особам протиправними рішеннями, діями або бездіяльністю службовців місцевого самоврядування під час здійснення ними своїх посадових обов'язків, відшкодовується за рахунок відповідного місцевого бюджету.

2. Орган місцевого самоврядування має право зворотної вимоги (регресу) у розмірі та порядку, визначених цим Законом, до:

- 1) службовця місцевого самоврядування, який заподіяв шкоду;
- 2) посадової особи (осіб), винної (винних) у незаконному звільненні або переведенні службовця місцевого самоврядування чи іншого працівника на іншу посаду, щодо відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної органу місцевого самоврядування у зв'язку з оплатою часу вимушеного прогулу або часу виконання роботи з нижчим розміром посадового окладу, відшкодуванням моральної шкоди.
3. У разі застосування зворотної вимоги (регресу) службовець місцевого самоврядування несе матеріальну відповідальність лише за шкоду, умисно заподіяну його протиправними рішеннями, діями або бездіяльністю.

Стаття 69. Обов'язок відшкодування шкоди

1. Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний відшкодувати органу місцевого самоврядування шкоду, заподіяну внаслідок невиконання або неналежного виконання ним посадових обов'язків.

2. Шкодою, заподіяною службовцем місцевого самоврядування органу місцевого самоврядування, є також виплачене органом місцевого самоврядування відшкодування шкоди, заподіяної службовцем місцевого самоврядування третій особі внаслідок невиконання або неналежного виконання ним посадових обов'язків.

3. У разі спільного заподіяння шкоди кількома службовцями місцевого самоврядування кожен із них несе відповідальність у розмірі, пропорційному ступеню вини.

4. Під час визначення розміру відшкодування враховуються майновий стан службовця місцевого самоврядування, співвідношення розміру заподіяної шкоди до його заробітної плати, ризик виникнення шкоди, досвід служби в органах місцевого самоврядування, надані службовцю місцевого самоврядування розпорядження (накази), а також інші обставини, у зв'язку з якими повне відшкодування службовцем місцевого самоврядування шкоди буде необґрунтованим.

Стаття 70. Порядок відшкодування шкоди

1. Для відшкодування шкоди керівник служби вносить службовцю місцевого самоврядування письмово пропозицію про добровільне відшкодування шкоди, в якій зазначаються розмір, порядок і строки відшкодування шкоди, а також обставини, що стали підставою для відшкодування.

2. Пропозиція може бути внесена протягом трьох місяців з дня, коли керівник служби дізнався чи має дізнатися про обставини, що є підставою для пред'явлення вимоги, але не пізніше ніж через три роки з дня заподіяння шкоди.

3. Службовець місцевого самоврядування повинен дати відповідь на пропозицію про добровільне відшкодування шкоди в письмовій формі протягом 14 календарних днів з дня отримання пропозиції.

4. У разі ненадання службовцем місцевого самоврядування відповіді на пропозицію про добровільне відшкодування шкоди, відмови від відшкодування шкоди чи невідшкодування шкоди до зазначеного у пропозиції строку керівник служби звертається з позовом про таке відшкодування до суду.

Розділ IX. ПРИПИНЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 71. Підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування

1. Служба в органах місцевого самоврядування припиняється:

- 1) у разі втрати права на службу в органах місцевого самоврядування або його обмеження (стаття 73 цього Закону);
- 2) за ініціативою службовця місцевого самоврядування або за угодою сторін (стаття 74 цього Закону);
- 3) за ініціативою керівника служби (стаття 75 цього Закону);
- 4) у зв'язку із закінченням строку перебування на посаді службовця місцевого самоврядування (стаття 76 цього Закону);
- 5) у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін (стаття 77 цього Закону);
- 6) у разі застосування заборони, передбаченої Законом України "Про очищення влади";
- 7) у разі незгоди службовця місцевого самоврядування на проходження служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку із зміною її істотних умов (стаття 43 цього Закону);
- 8) у разі виходу службовця місцевого самоврядування на пенсію;
- 9) у разі досягнення службовцем місцевого самоврядування 65-річного віку або завершення відповідного строку перебування на службі в органах місцевого самоврядування після досягнення 65-річного віку (у разі його продовження);
- 10) у разі переведення особи, за її згодою, на інше підприємство, в установу, організацію або обрання (затвердження) на виборну посаду.

2. Вибори сільських, селищних, міських голів, депутатів місцевих рад, зміна інших виборних посадових осіб місцевого самоврядування, керівника служби та безпосередніх керівників не можуть бути підставою для припинення службовцем місцевого самоврядування служби на займаній посаді.

3. У разі припинення служби в органах місцевого самоврядування на підставі пунктів 7–9 частини першої цієї статті службовцю місцевого самоврядування виплачується вихідна допомога у розмірі середньомісячної заробітної плати. Вихідна допомога службовцю місцевого самоврядування, який звільняється на підставі пунктів 8 і 9 частини першої цієї статті, виплачується одноразово за його заявою.

4. У зв'язку з потребами служби службовець місцевого самоврядування за рішенням керівника служби може бути залишений на службі в органі місцевого самоврядування після досягнення 65-річного віку за його згодою. Розпорядження (наказ) про продовження строку перебування на службі в органі місцевого самоврядування приймається керівником служби щорічно, але не більш як до досягнення службовцем місцевого самоврядування 70-річного віку. У разі відсутності рішення про чергове продовження строку перебування на службі в органі місцевого самоврядування службовець місцевого самоврядування звільняється в останній день відповідного річного строку на підставі пункту 9 частини першої цієї статті.

Стаття 72. Порядок припинення служби в органах місцевого самоврядування

1. Служба в органах місцевого самоврядування припиняється на підставах та в порядку, визначених цим Законом.

2. Рішення про звільнення з посади:

- 1) службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, приймається сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради;
- 2) службовця місцевого самоврядування категорій II і III приймається керівником служби.

Стаття 73. Припинення служби в органах місцевого самоврядування у разі втрати посадовою особою місцевого самоврядування права на службу або його обмеження

1. Підставами для припинення служби в органах місцевого самоврядування у разі втрати посадовою особою місцевого самоврядування права на службу або його обмеження є:

- 1) припинення громадянства України або виїзд на постійне проживання за межі України;
- 2) встановлення факту наявності громадянства іноземної держави або набуття громадянства іноземної держави під час проходження служби в органі місцевого самоврядування;
- 3) набрання законної сили рішенням суду про притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким її позбавлено права обіймати відповідні посади або займатися діяльністю, пов'язаною із здійсненням функцій і повноважень місцевого самоврядування чи функцій держави;

4) набрання законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного кримінального правопорушення та/або встановлення заборони займатися діяльністю, пов'язаною із здійсненням функцій і повноважень місцевого самоврядування чи функцій держави;

5) набрання законної сили рішенням суду про визнання її активів або активів, набутих за її дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;

6) наявність відносин прямого підпорядкування близьких осіб, конфлікту інтересів у випадках, передбачених законом;

7) наявність реального чи потенційного конфлікту інтересів, який має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб.

2. За наявності підстав, передбачених пунктами 1–5 частини першої цієї статті, керівник служби зобов'язаний звільнити службовця місцевого самоврядування протягом трьох робочих днів з дня настання або встановлення відповідного факту, якщо інше не встановлено законом, а за наявності інших підстав, передбачених частиною першою цієї статті, – у місячний строк.

За наявності підстав, передбачених пунктами 1–5 частини першої цієї статті, виборна посадова особа звільняється з відповідної посади без прийняття рішення відповідної ради протягом трьох робочих днів з дня настання або встановлення відповідного факту, якщо інше не встановлено законом, а за наявності інших підстав, передбачених частиною першою цієї статті, – у місячний строк.

Звільнення виборних посадових осіб відповідно до абзацу другого цієї частини здійснюється сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради шляхом видання розпорядження.

Стаття 74. Припинення служби в органах місцевого самоврядування за ініціативою службовця місцевого самоврядування або за угодою сторін

1. Службовець місцевого самоврядування має право звільнитися з посади за власним бажанням, попередивши про це керівника служби у письмовій формі не пізніше як за 14 календарних днів до дня звільнення.

2. Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади до закінчення строку, передбаченого частиною першою цієї статті, в інший строк за взаємною домовленістю із керівником служби, якщо таке звільнення не перешкоджатиме належному виконанню повноважень органом місцевого самоврядування.

3. Керівник служби зобов'язаний звільнити службовця місцевого самоврядування у строк, зазначений у поданій таким службовцем заяві, у випадках, передбачених законодавством про працю.

Стаття 75. Припинення служби в органах місцевого самоврядування за ініціативою керівника служби

1. Службовця місцевого самоврядування може бути звільнено з посади за ініціативою керівника служби у разі:

1) скорочення чисельності або штату службовців місцевого самоврядування, скорочення посади службовця місцевого самоврядування внаслідок зміни структури або штатного розпису органу місцевого самоврядування без скорочення чисельності або штату службовців місцевого самоврядування, реорганізації органу місцевого самоврядування;

2) ліквідації органу місцевого самоврядування;

3) встановлення невідповідності службовця місцевого самоврядування займаній посаді протягом строку випробування;

4) вчинення службовцем місцевого самоврядування дисциплінарного проступку, що передбачає звільнення з посади;

5) нез'явлення службовця місцевого самоврядування на службу протягом більш як 120 календарних днів підряд або більш як 150 календарних днів протягом року внаслідок тимчасової непрацездатності (без урахування часу відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами), якщо законом не встановлено більш тривалий строк збереження місця роботи (посади) у разі певного захворювання.

За службовцем місцевого самоврядування, який втратив працездатність під час виконання посадових обов'язків, посада зберігається до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.

2. Процедура звільнення з посади службовця місцевого самоврядування на підставі пункту 1 частини першої цієї статті визначається законодавством про працю з особливостями, встановленими цією частиною.

Звільнення з посади на підставі пункту 1 частини першої цієї статті допускається лише у разі, якщо службовця місцевого самоврядування не може бути переведено на іншу рівнозначну або нижчу посаду відповідно до рівня його професійної компетентності або якщо він відмовляється від такого переведення.

Службовець місцевого самоврядування, якого звільнено з посади на підставі пункту 1 частини першої цієї статті, у разі створення в органі місцевого самоврядування, з якого його звільнено, нової посади чи появи вакантної посади, що відповідає рівню його професійної компетентності,

протягом шести місяців з дня звільнення має право поворотного прийняття на службу без проведення конкурсу.

3. У разі звільнення з посади на підставі пунктів 1 і 2 частини першої цієї статті службовцю місцевого самоврядування виплачується вихідна допомога у розмірі середньомісячної заробітної плати.

Стаття 76. Припинення служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку із закінченням строку перебування на посаді службовця місцевого самоврядування

1. У разі строкового призначення на посаду службовця місцевого самоврядування він звільняється з посади в останній робочий день цього строку.

2. Службовець місцевого самоврядування, призначений на посаду на строк заміщення тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування, за яким зберігається його посада, звільняється з посади в останній робочий день перед днем виходу на службу тимчасово відсутнього службовця місцевого самоврядування. Про свій вихід на службу тимчасово відсутній службовець місцевого самоврядування зобов'язаний письмово повідомити керівника служби не пізніше як за 14 календарних днів.

Стаття 77. Припинення служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін

1. Підставами припинення служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з обставинами, що склалися незалежно від волі сторін, є:

1) поновлення на посаді особи, яка раніше її займала;

2) набрання законної сили рішенням суду про визнання особи недієздатною або про обмеження дієздатності особи;

3) визнання службовця місцевого самоврядування безвісно відсутнім чи оголошення його померлим;

4) обрання службовця місцевого самоврядування Президентом України, народним депутатом України, Головою Верховної Ради Автономної Республіки Крим, його першим заступником чи заступником, головою постійної комісії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, виборною посадовою особою місцевого самоврядування – з дня набуття повноважень;

5) смерть службовця місцевого самоврядування.

Стаття 78. Передача справ і майна

1. Службовець місцевого самоврядування зобов'язаний до звільнення з посади чи переведення на іншу посаду передати справи і довірене у зв'язку з виконанням посадових обов'язків майно (далі – майно) керівнику служби або особі, уповноваженій керівником служби. Керівник служби або уповноважена ним особа зобов'язана прийняти справи і майно.

2. Факт передачі справ і майна засвідчується актом, що складається у двох примірниках і підписується керівником служби або уповноваженою ним особою та службовцем місцевого самоврядування, який звільняється. Один примірник акта видається службовцю місцевого самоврядування, який звільняється, а другий примірник долучається до особової справи такого службовця.

3. У разі якщо внаслідок невиконання обов'язку щодо передачі справ і майна створено істотну загрозу інтересам територіальної громади, особу може бути притягнуто до відповідальності згідно із законом.

Стаття 79. Пенсійне забезпечення

1. Пенсійне забезпечення службовців місцевого самоврядування здійснюється відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування".

Розділ X. ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ВИБОРНИХ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 80. Правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб місцевого самоврядування

1. Служба в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб у частині, що не врегульована законами України "Про міське самоврядування в Україні", "Про статус депутатів місцевих рад", регулюється цим Законом з урахуванням особливостей, визначених цим розділом.

2. На виборних посадових осіб не поширюються положення цього Закону щодо:

1) поділу посад на категорії та присвоєння рангів службовців місцевого самоврядування;

2) обмеження максимального віку вступу на службу в органи місцевого самоврядування та для її проходження;

3) порядку вступу громадян України на службу в органи місцевого самоврядування за результатами конкурсу та встановлення випробування (крім участі виборної посадової особи у конкурсі як кандидата на зайняття вакантної посади службовця місцевого самоврядування);

4) порядку просування по службі в органах місцевого самоврядування;

5) оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування;

6) надання іншої рівнозначної посади або переведення на іншу посаду у випадках, передбачених цим Законом;

7) притягнення до дисциплінарної відповідальності;

8) політичної неупередженості.

3. Дія норм законодавства про працю поширюється на виборних посадових осіб у частині відносин, не врегульованих законами, зазначеними у частині першій цієї статті.

Стаття 81. Особливості здійснення повноважень з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб місцевого самоврядування

1. Повноваження з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб, що не віднесені законом до компетенції сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради, здійснюються відповідним сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

Стаття 82. Захист права на службу в органах місцевого самоврядування

1. У разі порушення наданих цим Законом прав або виникнення перешкод у реалізації таких прав виборна посадова особа має право оскаржити відповідні рішення, дії чи бездіяльність органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб до суду.

Стаття 83. Порядок складення Присяги виборною посадовою особою місцевого самоврядування

1. Виборна посадова особа набуває своїх повноважень з моменту складення нею Присяги, текст якої викладено у частині першій статті 33 цього Закону.

2. Обраний на місцевих виборах сільський, селищний, міський голова на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборною комісією були оголошені рішення про його обрання та рестрацію, виголошує Присягу та підписує її текст із зазначенням дати складення.

3. Особа, яка обрана, затверджена на посаду сільського, селищного, міського, районного у місті (у разі створення), районного, обласного голови, виголошує Присягу та підписує її текст із зазначенням дати складення у день вступу на посаду:

1) на пленарному засіданні відповідної ради, якщо відповідне рішення ради набирає чинності в день проведення такого засідання;

2) у присутності інших виборних посадових осіб, службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії I, якщо відповідне рішення ради набирає чинності в день, коли не проводиться пленарне засідання ради.

4. У разі відмови особи, яка обрана, затверджена на посаду сільського, селищного, міського, районного у місті (у разі створення), районного, обласного голови, від складення Присяги вона вважається такою, що відмовилася від посади, та не набуває повноважень.

Стаття 84. Виконання повноважень відсутньої виборної посадової особи місцевого самоврядування

1. Посадові обов'язки відсутньої виборної посадової особи здійснює інша виборна посадова особа відповідно до Закону України "Про міське самоврядування в Україні".

2. У разі відсутності виборної посадової особи (крім обраної на посаду на місцевих виборах), за якою відповідно до закону зберігається посада, сільського, селищного, міського, районного у місті (у разі створення), районного, обласного голови на строк відсутності такої особи може бути обрана, затверджена інша особа на відповідну посаду у порядку, встановленому законом.

До випадків відсутності виборної посадової особи належать:

1) відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а в разі якщо дитина потребує домашнього догляду – відпустка без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше ніж до досягнення дитиною шестирічного віку;

2) призов на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або прийняття на військову службу за контрактом, зокрема

шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду;

3) відсторонення від посади під час кримінального провадження.

Стаття 85. Особливості професійного навчання виборних посадових осіб місцевого самоврядування

1. Сільська, селищна, міська, районна у місті (у разі створення), районна, обласна рада, сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради забезпечують професійне навчання (підготовку, підвищення кваліфікації, стажування, самоосвіту) виборних посадових осіб, яких вперше обрано або затверджено на відповідні посади.

2. Професійне навчання виборних посадових осіб здійснюється відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Стаття 86. Умови оплати праці виборних посадових осіб місцевого самоврядування

1. Фінансове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

2. Загальні вимоги щодо встановлення умов оплати праці, міжпосадових співвідношень виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування визначаються цим Законом.

3. Заробітна плата виборної посадової особи складається з:

1) основної заробітної плати – посадового окладу;

2) додаткової заробітної плати – надбавки за вислугу років, премії;

3) інших грошових виплат – допомоги до щорічної основної відпустки, допомоги для вирішення соціально-побутових питань та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, передбачених цим та іншими законами України.

4. Виборні посадові особи одержують заробітну плату за рахунок відповідного місцевого бюджету.

5. Розміри посадових окладів виборних посадових осіб визначаються відповідною сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою з урахуванням місцевих умов та можливостей відповідних місцевих бюджетів, виходячи з того, що:

1) мінімальний розмір посадового окладу виборної посадової особи не може бути меншим за максимальний розмір посадового окладу службовця

місцевого самоврядування, який займає посаду категорії I, крім розміру посадового окладу старости;

2) мінімальний розмір посадового окладу старости не може бути меншим за максимальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III;

3) максимальний розмір посадового окладу виборної посадової особи не може бути більшим за шість разів перевищувати мінімальний розмір посадового окладу службовця місцевого самоврядування, який займає посаду категорії III.

6. Надбавка за вислугу років встановлюється на рівні 3 відсотків посадового окладу виборної посадової особи за кожний рік стажу служби в органах місцевого самоврядування, але не більше 50 відсотків посадового окладу.

Виборним посадовим особам, у яких протягом календарного місяця виникло право на підвищення надбавки за вислугу років, розмір надбавки змінюється з дня набуття права на підвищення.

7. Виборним посадовим особам встановлюється місячна або квартальна премія відповідно до особистого внеску в загальний результат роботи органу місцевого самоврядування.

Місячна або квартальна премія виплачується за фактично відпрацьований час.

8. Премії виборним посадовим особам встановлюються у порядку, визначеному сільською, селищною, міською, районною у місті (у разі створення), районною, обласною радою.

9. Преміювання сільських, селищних і міських голів, голів районних у містах, районних, обласних рад, заступників голів районних у містах, районних, обласних рад, надання матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань у розмірі середньомісячної заробітної плати здійснюється за рішенням відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради.

10. Рішення про встановлення премій, інших грошових виплат виборним посадовим особам з їх обґрунтуванням оприлюднюються на офіційному веб-сайті відповідної ради не пізніше 10 календарних днів з дня прийняття відповідного рішення.

Стаття 87. Підстави припинення служби виборних посадових осіб місцевого самоврядування

1. Крім загальних підстав, передбачених Кодексом законів про працю України, служба виборних посадових осіб припиняється на підставі і в порядку, визначених Законом України "Про міське самоврядування

в Україні", цим та іншими законами України, а також у разі втрати права на службу в органах місцевого самоврядування або його обмеження відповідно до статті 73 цього Закону.

Розділ XI. ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 88. Патронатна служба сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради

1. Сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради може формувати патронатну службу в межах загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників органів місцевого самоврядування, витрат на їх утримання.

Патронатна служба здійснює організаційне, інформаційне та експертно-аналітичне забезпечення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради.

2. Патронатна служба формується в апараті сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради та її виконавчого комітету, секретаріаті (апараті) Київської, Севастопольської міської ради, виконавчому апараті районної, обласної ради як структурний підрозділ або шляхом введення окремої (окремих) посади (посад).

3. До посад патронатної служби належать посади радника, консультанта, помічника та керівника патронатної служби сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради.

Стаття 89. Порядок призначення та звільнення радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби

1. Призначення на посаду радника, консультанта, помічника та керівника патронатної служби здійснює сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради.

На посаду патронатної служби може бути призначена особа, яка є громадянином України та вільно володіє державною мовою.

2. Радник, консультант, помічник, керівник патронатної служби працює на умовах строкового трудового договору, що укладається на строк повноважень відповідного сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради або на інший строк, що не може перевищувати строк повноважень відповідного голови.

3. Особа звільняється з посади радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби у день закінчення повноважень або дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради.

4. Радник, консультант, помічник, керівник патронатної служби може бути достроково звільнений з посади за ініціативою сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради.

5. Рішення про звільнення особи з посади радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби приймає сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради, а у разі дострокового припинення повноважень відповідним головою – керуючий справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, керуючий виконавчим апаратом районної, обласної ради.

6. На радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби поширюється дія законодавства про працю, крім статей 39¹, 41–43¹, 49² та частини третьої статті 184 Кодексу законів про працю України.

Стаття 90. Особливості перебування на посаді радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби

1. Роботу патронатної служби організовує сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради.

2. Раднику, консультанту, помічнику, керівнику патронатної служби забороняється давати доручення службовцям місцевого самоврядування.

3. На радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби забороняється покладати функції апарату (секретаріату, виконавчого апарату) ради, повноваження виконавчих органів ради, виборних посадових осіб та службовців місцевого самоврядування.

4. На радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби не поширюються права, обов'язки, гарантії та відповідальність службовців місцевого самоврядування.

5. Умови оплати праці радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби визначаються сільською, селищною, міською, районною у місті, районною, обласною радою за пропозицією відповідного голови в межах витрат на оплату праці працівників органу місцевого самоврядування. Посадові оклади радника, консультанта, помічника встановлюються в межах посадових окладів службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії III, а керівника патронатної служби – службовців місцевого самоврядування, які займають посади категорії II.

Розділ XII. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування, але не раніше ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженням Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102–IX, крім:

абзацу шістдесят четвертого підпункту 2 пункту 3 цього розділу, який набирає чинності через один місяць з дня проведення чергових виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, оголошених після припинення або скасування воєнного стану в Україні;

пункту 16 цього розділу, який набирає чинності з дня опублікування цього Закону.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175 із наступними змінами).

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину першу статті 212² Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122) викласти в такій редакції:

"Неоприлюднення інформації, обов'язкове оприлюднення якої передбачено законами України "Про доступ до публічної інформації", "Про оцінку впливу на довкілля", "Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів", "Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення", "Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років", "Про відкритість використання публічних коштів", "Про службу в органах місцевого самоврядування" та "Про запобігання корупції", –

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

2) у Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

у статті 1:

абзац тринадцятий викласти в такій редакції:

"посадова особа місцевого самоврядування – особа, яка працює на посаді в органі місцевого самоврядування, має відповідні посадові

повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету";

доповнити абзацом такого змісту:

"органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, районні у місті (у разі створення), міські ради, їх виконавчі органи, районні, обласні ради";

частину п'яту статті 10 виключити;

у частині першій статті 26:

доповнити пунктом 4¹ такого змісту:

"4¹) затвердження на посаду та звільнення з посади заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови за пропозицією сільського, селищного, міського голови";

пункт 5 викласти в такій редакції:

"5) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників органів місцевого самоврядування, витрат на їх утримання";

доповнити пунктами 5¹, 6²–6⁴ такого змісту:

"5¹) затвердження за поданням керуючого справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради переліку посад працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування";

"6²) визначення розмірів посадових окладів та встановлення порядку преміювання сільського, селищного, міського голови, секретаря сільської, селищної, міської ради, заступників сільського, селищного, міського голови, старост;

"6³) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, умов оплати праці інших працівників органів місцевого самоврядування, положень про їх преміювання;

"6⁴) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови положення про службу управління персоналом";

статтю 41 доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. Районні у містах ради затверджують за поданням голови районної у місті ради перелік посад працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування";

у частині четвертій статті 42:

доповнити пунктом 4¹ такого змісту:

"4¹) вносить на розгляд ради пропозиції щодо затвердження на посаду та звільнення з посади заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови";

пункт 6 викласти в такій редакції:

"6) вносить на розгляд ради пропозиції щодо структури виконавчих органів ради, загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників органів місцевого самоврядування, витрат на їх утримання";

доповнити пунктом 9¹ такого змісту:

"9¹) вносить на розгляд ради пропозиції щодо затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, виборних посадових осіб, умов оплати праці інших працівників органів місцевого самоврядування, положень про їх преміювання";

пункт 10 викласти в такій редакції:

"10) призначає на посади та звільняє з посад керуючого справами виконавчого комітету ради, керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради із статусом юридичної особи публічного права, їх заступників, керівників підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад відповідно до вимог закону, призначає на посади та звільняє з посад працівників патронатної служби";

у частині першій статті 43:

пункт 4 викласти в такій редакції:

"4) затвердження за пропозицією голови ради структури виконавчого апарату ради, загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників, витрат на утримання ради та її виконавчого апарату";

доповнити пунктами 4¹–4⁴ такого змісту:

"4¹) затвердження за поданням голови відповідної ради переліку посад працівників органів місцевого самоврядування, які виконують функції з обслуговування;

"4²) визначення розмірів посадових окладів та встановлення порядку преміювання голови ради, заступника голови районної ради, першого заступника та заступника голови обласної ради;

"4³) затвердження за пропозицією голови ради схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, умов оплати праці інших працівників органів місцевого самоврядування, положень про їх преміювання;

"4⁴) затвердження за пропозицією голови ради положення про службу управління персоналом";

доповнити статтею 48¹ такого змісту:

"Стаття 48¹. Апарат сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради

1. Апаратом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради є організаційно поєднана сукупність виборних посадових осіб місцевого самоврядування, патронатної служби та структурних підрозділів, що здійснюють організаційне, документальне, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради, її виконавчого комітету та інших органів ради";

у статті 50:

у пункті 1 частини третьої слова "у випадку, передбаченому частиною першою" замінити словами "у випадках, передбачених частиною другою";

частину четверту виключити;

у статті 51:

у частині третій:

у першому реченні слово "(секретаря)" виключити;

друге речення виключити;

друге речення частини п'ятої виключити;

у статті 53:

у частині першій слова "Основною формою" замінити цифрою і словами "1. Основною формою", а слова "голови з питань діяльності виконавчих органів ради (районної у місті ради – заступником голови ради)" – словами "голови (районної у місті ради – заступником голови ради), керуючим справами виконавчого комітету";

після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"2. Керуючий справами виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення) ради:

1) організовує підготовку питань, що вносяться на розгляд виконавчого комітету, та забезпечує оприлюднення проектів рішень виконавчого комітету;

2) організовує підготовку засідань виконавчого комітету;

3) забезпечує своєчасне доведення рішень виконавчого комітету до виконавців, а також їх оприлюднення у визначеному законом порядку;

4) організовує здійснення контролю за виконанням рішень виконавчого комітету;

5) здійснює повноваження керівника служби в органі місцевого самоврядування у порядку, визначеному законом;

6) вирішує за розпорядженням, дорученням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення) ради, дорученням заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі створення) ради, рішенням виконавчого комітету інші питання, пов'язані з діяльністю виконавчого комітету та інших виконавчих органів ради;

7) видає накази в межах своїх повноважень".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

у частині третій слова "Повноваження, пов'язані" замінити цифрою і словами "3. Повноваження, пов'язані";

доповнити статтею 53¹ такого змісту:

"Стаття 53¹. Заступник (заступники) сільського, селищного, міського голови

1. Сільська, селищна, міська рада за пропозицією сільського, селищного, міського голови затверджує осіб на посаду заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови на строк повноважень відповідного складу виконавчого комітету ради шляхом голосування.

2. Заступник (заступники) сільського, селищного, міського голови не може бути депутатом сільської, селищної, міської ради, до складу виконавчого комітету якої він входить, суміщати свою службу діяльністю з іншою посадою, у тому числі на громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю.

3. Заступник (заступники) сільського, селищного, міського голови працює в апараті ради на постійній основі та входить до складу виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради.

4. Заступник (заступники) сільського, селищного, міського голови здійснює повноваження сільського, селищного, міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради в обсязі та порядку, визначених сільським, селищним, міським головами.

5. Сільська, селищна, міська рада за пропозицією сільського, селищного, міського голови звільняє з посади заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови з підстав та в порядку, визначених законом.

6. Особливості правового статусу заступника міського голови – секретаря Київської міської ради визначаються законом про місто Київ";

у частині шостій статті 55:

у пункті 3 слова "структури органів ради, її виконавчого апарату, витрат на їх утримання" замінити словами "структури виконавчого апарату ради,

загальної чисельності посадових осіб місцевого самоврядування та інших працівників, витрат на утримання ради та її виконавчого апарату";

доповнити пунктом 8¹ такого змісту:

"8¹) вносить на розгляд ради пропозиції щодо затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, умов оплати праці інших працівників органів місцевого самоврядування, положень про їх преміювання";

пункт 9 викласти в такій редакції:

"9) призначає на посаду і звільняє з посади керуючого справами виконавчого апарату ради";

друге речення частини третьої статті 58 викласти в такій редакції: "Його структура, чисельність, витрати на утримання встановлюються радою за поданням її голови";

у першому реченні частини третьої статті 59 слово і цифри "статтями 55, 56" замінити словом і цифрами "статтями 53¹, 55, 56";

3) частину другу статті 14 Закону України "Про столицю України – місто-герой Київ" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 11, ст. 79; 2008 р., №№ 5–8, ст. 78) викласти в такій редакції:

"2. Секретаріат Київської міської ради утворюється радою. Його структура, чисельність, витрати на утримання встановлюються радою за поданням міського голови. Секретаріат за посадою очолює заступник міського голови – секретар Київської міської ради";

4) частину третю статті 6 Закону України "Про політичні партії в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 23, ст. 118 із наступними змінами) доповнити пунктом 14 такого змісту:

"14) службовці місцевого самоврядування у випадках, передбачених Законом України "Про службу в органах місцевого самоврядування";

5) у Законі України "Про запобігання корупції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

у примітці до статті 51³ слова і цифри "та особи, посади яких частиною першою статті 14 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" віднесені до першої – третьої категорій" замінити словами "та посади голів обласних рад, Київського, Севастопольського, Сімферопольського міського голови, міських (міст – обласних центрів) голів, заступників голів обласних рад та Севастопольського міського голови, заступника міського голови – секретаря Київської міської ради, перших заступників та заступників міських (міст – обласних центрів) голів з питань діяльності виконавчих органів ради, секретарів міських (міст – обласних центрів та міста Сімферополя) рад, міських голів (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення, крім міст –

обласних центрів), голів районних, районних у містах рад, керуючих справами виконавчих апаратів обласних та Севастопольської міської рад";

у примітці до статті 56 слова і цифри "та посади, які частиною першою статті 14 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" віднесені до першої – третьої категорій" замінити словами "та посади голів обласних рад, Київського, Севастопольського, Сімферопольського міського голови, міських (міст – обласних центрів) голів, заступників голів обласних рад та Севастопольського міського голови, заступника міського голови – секретаря Київської міської ради, перших заступників та заступників міських (міст – обласних центрів) голів з питань діяльності виконавчих органів ради, секретарів міських (міст – обласних центрів та міста Сімферополя) рад, міських голів (міст обласного і республіканського в Автономній Республіці Крим значення, крім міст – обласних центрів), голів районних, районних у містах рад, керуючих справами виконавчих апаратів обласних та Севастопольської міської рад";

6) у Законі України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43 із наступними змінами):

частину шосту статті 22 викласти в такій редакції:

"6. Переведення до державного органу, юрисдикція якого поширюється на територію Автономної Республіки Крим, однієї або кількох областей, міст Києва та Севастополя, одного або кількох районів, районів у містах, міст обласного значення, може здійснюватися без проведення конкурсу:

службовця місцевого самоврядування категорій I та II – на посаду державної служби категорії "Б" або "В";

службовця місцевого самоврядування категорії III – на посаду державної служби категорії "В".

Таке переведення може здійснюватися за рішенням суб'єкта призначення або керівника державної служби в разі відповідності його професійної компетентності кваліфікаційним вимогам до відповідної посади державної служби та за умови вступу на службу в органи місцевого самоврядування вперше за результатами конкурсу";

у частині другій статті 39 слова "посадових осіб місцевого самоврядування" замінити словами "службовців місцевого самоврядування";

пункт 4 частини другої статті 46 викласти в такій редакції:

"4) час, що зараховується до стажу служби в органах місцевого самоврядування";

у тексті Закону слова "Єдиний портал вакансій державної служби" в усіх відмінках замінити словами "Єдиний портал вакансій публічної служби" у відповідному відмінку.

4. Вибірні посадові особи та службовці місцевого самоврядування, які склали Присягу посадових осіб місцевого самоврядування до набрання чинності цим Законом, складають Присягу згідно з цим Законом у разі вступу на службу в органи місцевого самоврядування, які представляють інші територіальні громади, а сільські, селищні, міські голови – також у разі їх переобрання на посаду.

Посадові особи місцевого самоврядування, які на день набрання чинності цим Законом займають посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством, набувають статусу службовців місцевого самоврядування з дня набрання чинності цим Законом, крім посадових осіб місцевого самоврядування, визначених пунктом 5 цього розділу.

Посадові особи місцевого самоврядування, які на день набрання чинності цим Законом займають виборні посади, на які особи обираються на місцевих виборах або обираються чи затверджуються відповідною радою, набувають статусу виборних посадових осіб місцевого самоврядування з дня набрання чинності цим Законом.

5. З набранням чинності цим Законом керуючі справами (секретарі) виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі створення) рад, затверджені на посади відповідними радами, набувають повноважень керуючих справами виконавчих комітетів сільських, селищних, міських, районних у місті (у разі створення) рад згідно з цим Законом. Такі керуючі справами до закінчення строку їхніх повноважень є виборними посадовими особами, на яких поширюються особливості проходження служби та її припинення, встановлені для заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови.

6. Дія пункту 3 частини другої статті 12 цього Закону не поширюється на службовців місцевого самоврядування, які до дня набрання чинності цим Законом набули статусу депутатів відповідних сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад, до закінчення або дострокового припинення їхніх повноважень як депутатів таких рад.

7. Установити, що положення пункту 3 частини другої та частини третьої статті 12 цього Закону не поширюються на посадових осіб місцевого самоврядування, які призначені сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті, районної, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством, та на день набрання чинності цим Законом мають депутатський мандат будь-якої місцевої ради, до закінчення строку їхніх повноважень як депутатів місцевої ради.

8. Службовець місцевого самоврядування, який згідно з цим Законом не може бути членом політичної партії, у разі наявності такого членства зобов'язаний протягом 20 календарних днів з дня набрання чинності цим Законом припинити або зупинити своє членство в політичній партії.

9. До затвердження схеми посадових окладів службовців місцевого самоврядування, визначення розмірів надбавок за ранги службовців місцевого самоврядування та посадових окладів виборних посадових осіб відповідно до цього Закону для зазначених працівників зберігаються умови оплати праці, що діяли до дня набрання чинності цим Законом.

Умови оплати праці працівників органів місцевого самоврядування, які на день набрання чинності цим Законом є посадовими особами місцевого самоврядування і згідно з цим Законом не є виборними посадовими особами або службовцями місцевого самоврядування, не можуть передбачати зменшення розміру їхньої заробітної плати.

10. За виборними посадовими особами та службовцями місцевого самоврядування, які відповідно до статті 21 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175) набули право на отримання щорічних додаткових відпусток більшої тривалості, ніж передбачено частиною першою статті 55 цього Закону, така тривалість додаткових відпусток зберігається після набрання чинності цим Законом.

11. Стаж служби в органах місцевого самоврядування за періоди роботи (служби) до дня набрання чинності цим Законом обчислюється у порядку та на умовах, встановлених чинним на той час законодавством.

12. Виборні посадові особи та службовці місцевого самоврядування, які на день набрання чинності цим Законом є посадовими особами місцевого самоврядування та мають не менш як 10 років стажу на посадах, віднесених до відповідних категорій посад в органах місцевого самоврядування, визначених статтею 14 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175) та актами Кабінету Міністрів України, та відповідних категорій посад державної служби на день набрання чинності Законом України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43), мають право на призначення пенсії відповідно до статті 37 Закону України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 52, ст. 490) у порядку, визначеному для осіб, які мають не менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців.

13. Для осіб, які на день набрання чинності цим Законом мають не менш як 20 років стажу на посадах, віднесених до відповідних категорій посад в органах місцевого самоврядування, визначених статтею 14 Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175) та актами Кабінету Міністрів України, та відповідних категорій посад державної служби на день набрання чинності Законом України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43), зберігається право на призначення пенсії відповідно до статті 37 Закону України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 52, ст. 490) у порядку, визначеному для осіб, які мають не

83

менш як 20 років стажу роботи на посадах, віднесених до категорій посад державних службовців.

14. Особам, яким присвоєно ранги посадових осіб місцевого самоврядування відповідно до Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175), ранги згідно з цим Законом присвоюються:

на день набрання чинності цим Законом – службовцям місцевого самоврядування;

на день призначення на посаду службовця місцевого самоврядування – іншим особам.

Ранги присвоюються службовцям місцевого самоврядування у такому порядку:

якщо на день набрання чинності цим Законом службовець місцевого самоврядування займає посаду, що належить до більш високої категорії посад згідно з цим Законом, йому присвоюється ранг у межах такої категорії посад службовців місцевого самоврядування з урахуванням його стажу служби на такій посаді, необхідного для присвоєння чергового рангу відповідно до абзацу першого частини сьомої статті 36 цього Закону;

якщо до дня набрання чинності цим Законом службовець місцевого самоврядування займає посаду виборної посадової особи місцевого самоврядування, йому присвоюється ранг відповідно до абзацу четвертого частини п'ятої статті 36 цього Закону;

в інших випадках службовець місцевого самоврядування присвоюється ранг у межах категорії посад, до якої належить його посада в органі місцевого самоврядування, з урахуванням його стажу служби на посадах такої категорії, необхідного для присвоєння чергового рангу відповідно до абзацу першого частини сьомої статті 36 цього Закону;

у разі якщо посада службовця місцевого самоврядування належить до категорії посад, у межах якої передбачено присвоєння рангу нижчого, ніж присвоєний службовцю місцевого самоврядування згідно із цим Законом, за таким службовцем зберігається раніше присвоєний ранг.

Особам, яким присвоєно ранги державних службовців відповідно до Закону України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 52, ст. 490), при призначенні на посади службовців місцевого самоврядування присвоюються ранги на рівні рангів державних службовців відповідно до Закону України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43), яким за законодавством про державну службу відповідають їхні ранги, крім випадків, якщо згідно з цим Законом відповідні посади передбачають присвоєння більш високого рангу службовця місцевого самоврядування.

15. Установити, що оприлюднення розпорядження (наказу) про оголошення конкурсу та умови його проведення, інформації про результати конкурсу або відсутність переможця конкурсу на Єдиному порталі вакансій публічної служби здійснюється після початку функціонування відповідної компоненти програмно-технічного забезпечення такого portalу, про що видається наказ центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері служби в органах місцевого самоврядування.

З дня набрання чинності цим Законом до початку функціонування Єдиного portalу вакансій публічної служби оприлюднення розпорядження (наказу) про оголошення конкурсу та умови його проведення, інформації про результати конкурсу або відсутність переможця конкурсу здійснюється через офіційний веб-сайт відповідної сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі створення), районної, обласної ради відповідно до цього Закону та Порядку проведення конкурсу.

16. Кабінету Міністрів України:

забезпечити прийняття та набрання чинності одночасно з набранням чинності цим Законом нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти та забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
2 травня 2023 року
№ 3077-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" щодо розширення підстав звільнення з військової служби деяких категорій громадян в період воєнного стану

Верховна Рада України постановляє:

І. Внести до статті 26 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 38, ст. 324 із наступними змінами) такі зміни:

1. Підпункт "г" пункту 2 частини четвертої доповнити абзацом чотирнадцятим такого змісту:

"якщо їхні близькі родичі (чоловік, дружина, син, донька, батько, мати, дід, баба або рідний (повнорідний, неповнорідний) брат чи сестра) загинули або пропали безвісти під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, а також під час забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України під час дії воєнного стану".

2. Підпункт "г" пункту 3 частини п'ятої доповнити абзацом дванадцятим такого змісту:

"якщо їхні близькі родичі (чоловік, дружина, син, донька, батько, мати, дід, баба або рідний (повнорідний, неповнорідний) брат чи сестра) загинули або пропали безвісти під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, а також під час забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України під час дії воєнного стану".

2

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
3 травня 2023 року
№ 3096-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік"

Верховна Рада України постановляє:

І. Внести до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік" від 3 листопада 2022 року № 2710-IX (із змінами, внесеними законами України від 24 лютого 2023 року № 2953-IX та від 21 березня 2023 року № 2992-IX) такі зміни:

1. Доповнити статтею 37 такого змісту:

"Стаття 37. Установити, що у 2023 році кошти державного фонду регіонального розвитку використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, з урахуванням таких особливостей.

Кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що мають на меті відновлення та розвиток регіонів, з дотриманням таких пропорцій розподілу:

50 відсотків коштів – рівними частинами між Автономною Республікою Крим, областями та містами Києвом і Севастополем;

50 відсотків коштів – додатково рівними частинами між Дніпропетровською, Донецькою, Житомирською, Запорізькою, Київською, Миколаївською, Одеською, Сумською, Харківською, Херсонською, Чернігівською областями.

Інвестиційні програми і проекти регіонального розвитку, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, підлягають співфінансуванню з місцевих бюджетів в обсязі не менше 10 відсотків, а для бюджетів міст Києва і Севастополя та бюджетів міських територіальних громад з населенням понад 225 тисяч осіб – не менше 50 відсотків.

2

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації подають центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, пропозиції з переліком і описом інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що пройшли попереднє оцінювання регіональними комісіями та можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, утворює комісію для попереднього відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку та оцінки їх на відповідність вимогам законодавства, до складу якої включаються члени Комітету Верховної Ради України з питань бюджету за рішенням цього комітету (чисельністю не менше 50 відсотків складу такої комісії).

За результатами здійснення попереднього відбору та оцінки на відповідність вимогам законодавства поданих інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, подає їх для відкритого голосування громадян засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі – Портал Дія). Під час такого голосування громадянин може віддати один голос за одну інвестиційну програму (проект регіонального розвитку) регіону за місцем реєстрації місця проживання або за місцем проживання внутрішньо переміщеної особи.

Порядок підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку (включаючи умови щодо відкритого голосування громадян засобами Порталу Дія), визначається Кабінетом Міністрів України.

Розподіл коштів державного фонду регіонального розвитку за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку за результатами відкритого голосування громадян засобами Порталу Дія затверджується Кабінетом Міністрів України".

2. У розділі "Прикінцеві положення":

1) у пункті 3:

абзац п'ятий викласти в такій редакції:

"абзацу другого частини першої, частин другої – п'ятої статті 24¹ Бюджетного кодексу України";

доповнити абзацом такого змісту:

"частин другої – шостої статті 22¹ Закону України "Про засади державної регіональної політики" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 13, ст. 90 із наступними змінами);

3

2) доповнити пунктами 8¹ і 13 такого змісту:

"8¹. Установити, що суми та склад витрат на відрядження, порядок звітування про використання коштів, виданих на відрядження, та інші питання щодо відшкодування витрат на службові відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів, визначаються Кабінетом Міністрів України";

"13. Кабінету Міністрів України передбачити у проекті закону про Державний бюджет України на 2024 рік особливості використання коштів державного фонду регіонального розвитку у 2024 році з урахуванням положень статті 37 цього Закону".

3. Внести зміни до додатків № 3 і № 6 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік" відповідно до додатків № 1 і № 2 до цього Закону.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

здійснити перегляд інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, календарні плани реалізації яких становлять більше одного року і фінансове забезпечення яких у попередні роки здійснювалося за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, в частині відповідності встановленим пріоритетам регіонального розвитку та за підсумками такого перегляду передбачити у проекті закону про Державний бюджет України на 2024 рік кошти, необхідні для завершення реалізації відповідних інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3166-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

Зміни до додатка № 3 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік" "Розподіл видатків Державного бюджету України на 2023 рік"

Код програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету	Код функціональної класифікації видатків та кредитування державного бюджету	Найменування згідно з відомою і програмною класифікаціями видатків та кредитування державного бюджету	Загальний фонд					Спеціальний фонд					Разом:
			Всього	видатки споживання	з них:			Всього	видатки споживання	з них:		видатки розвитку	
					оплата праці	комунальні послуги та енергоносії	видатки розвитку			оплата праці	комунальні послуги та енергоносії	видатки розвитку	
Всього:			2 783 389 517,5	2 367 848 201,8	973 365 529,0	11 109 716,4	382 120 189,9	292 490 404,9	69 734 035,9	6 813 901,2	5 282 628,6	187 256 369,0	3 075 879 922,4
2100000		Міністерство оборони України	1 131 787 193,4	866 870 258,0	647 858 380,8	3 747 730,4	264 916 935,4	100 605 008,4	983 579,0	260 428,4	223 726,7	99 621 429,4	1 232 392 201,8
2101000		Апарат Міністерства оборони України	1 118 064 375,3	853 729 090,8	637 853 551,2	3 687 238,6	264 335 284,5	100 581 455,0	964 027,9	260 230,3	221 084,1	99 617 427,1	1 218 645 830,3
2101150	0210	Розвиток, закупівля, модернізація та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання	257 685 852,2	43 430,0				99 450 000,0				99 450 000,0	357 135 852,2
3100000		Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України	1 776 218,2	1 361 709,3	825 169,9	24 789,6	414 508,9	1 880 234,2	66 642,0	100,0	19,0	1 813 592,2	3 656 452,4
3101000		Апарат Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України	963 704,8	549 195,9	310 240,1	11 333,7	414 508,9	1 870 634,2	57 042,0	100,0	19,0	1 813 592,2	2 834 339,0
3101010	0453	Загальне керівництво та управління у сфері розвитку громад, територій та інфраструктури	478 568,4	477 885,4	301 950,9	10 329,9	683,0						478 568,4
3101500	0490	Обслуговування рахунків, відкритих у банківських установах, у тому числі в іноземних банках, для здійснення заходів з відновлення України та ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації проти України	10 506,0	10 506,0									10 506,0
3110000		Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України	153 901,2	150 211,5	102 933,8	2 007,3	3 689,7	48 174 779,5	18 770 139,5	14 348,5	944,0	29 404 640,0	48 328 680,7
3111000		Апарат Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України	153 901,2	150 211,5	102 933,8	2 007,3	3 689,7	48 174 779,5	18 770 139,5	14 348,5	944,0	29 404 640,0	48 328 680,7
3111010	0456	Керівництво та управління у сфері відновлення та розвитку інфраструктури України	153 901,2	150 211,5	102 933,8	2 007,3	3 689,7						153 901,2
3120000		Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (загальнодержавні видатки та кредитування)	256 700,0	172 906,0			83 794,0	50 674 428,1				15 174 428,1	50 931 128,1
3121000		Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (загальнодержавні видатки та кредитування)	256 700,0	172 906,0			83 794,0	50 674 428,1				15 174 428,1	50 931 128,1
3121070	0470	Державний фонд регіонального розвитку											
3121350	0180	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження	58 677,0	20 000,0			38 677,0						58 677,0

Додаток № 2 до Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік"

Зміни до додатка № 6 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2023 рік" "Міжбюджетні трансферти (інші дотації та субвенції) з Державного бюджету України місцевим бюджетам на 2023 рік"

Код бюджету	Назва місцевого бюджету адміністративно-територіальної одиниці	Субвенції з державного бюджету	
		Субвенція загального фонду на:	завершення будівництва метрополітену у м. Дніпрі
0457600000	Бюджет Дніпровської міської територіальної громади	фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження	45 117,0
ВСЬОГО			45 117,0

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вихід з Угоди про формування Єдиного економічного простору

Верховна Рада України постановляє:

1. Вийти з Угоди про формування Єдиного економічного простору, вчиненої 19 вересня 2003 року в м. Ялта та ратифікованої із застереженням Законом України від 20 квітня 2004 року № 1683-IV (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 32, ст. 388).

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3171-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, з іншого боку, щодо участі України в програмі Європейського Союзу "Єдиний ринок" (2021-2027)

Верховна Рада України постановляє:

Ратифікувати Угоду між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, з іншого боку, щодо участі України в програмі Європейського Союзу "Єдиний ринок" (2021-2027), вчинену 2 лютого 2023 року в м. Києві (додається), яка набирає чинності з дати, коли Сторони повідомлять одна одну про завершення внутрішніх процедур, необхідних для набрання Угодою чинності.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3175-IX

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в "Митниці", Програмі Союзу для співробітництва в митній сфері

Верховна Рада України постановляє:

Ратифікувати Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України в "Митниці", Програмі Союзу для співробітництва в митній сфері, вчинену 5 вересня 2022 року в м. Брюсселі (додається), яка набирає чинності з дати, коли Сторони повідомлять одна одну дипломатичними каналами про завершення їхніх внутрішніх процедур, необхідних для набрання Угодою чинності.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3176-IX

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України в програмі Європейського Союзу оподаткування "Fiscalis"

Верховна Рада України постановляє:

Ратифікувати Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України в програмі Європейського Союзу оподаткування "Fiscalis", вчинену 5 вересня 2022 року в м. Брюсселі (додається), яка набирає чинності з дати, коли Сторони повідомлять одна одну дипломатичними каналами про завершення їхніх внутрішніх процедур, необхідних для набрання Угодою чинності.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3177-IX

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України "Про імміграцію" щодо вдосконалення умов і порядку імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до Закону України "Про імміграцію" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 41, ст. 197 із наступними змінами) такі зміни:

1. У статті 1:
в абзаці четвертому слова "календарного року" замінити словами "визначеного періоду";

абзац сьомий викласти в такій редакції:
"законні представники – батьки, усиновлювачі, прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники (громадяни України або іноземці чи особи без громадянства, які постійно проживають в Україні), орган опіки та піклування, представник адміністрації закладу, яка виконує функції опікуна та піклувальника";

доповнити абзацами восьмим – десятим такого змісту:
"країна походження – країна чи країни громадянської належності або країна попереднього постійного проживання;
масове прибуття іммігрантів в Україну – ситуація, за якої питома вага іммігрантів у загальній чисельності населення України перевищуватиме 10 відсотків;
безперервне проживання на території України – проживання особи в Україні, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 90 днів, а в сумі за один рік – 180 днів (не є порушенням вимоги про безперервне проживання виїзд особи за кордон у службове відрядження, на

2

навчання, у відпустку, на лікування за рекомендацією відповідного медичного закладу або зміна особою місця проживання на території України)".

2. У статті 4:
1) назву і частину першу викласти в такій редакції:

"Стаття 4. Підстави для надання дозволу на імміграцію та квота імміграції

Дозвіл на імміграцію надається іммігрантам, категорії яких визначені в частинах другій і третій цієї статті. У разі масового прибуття іммігрантів в Україну для державного регулювання процесу імміграції за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, Кабінетом Міністрів України встановлюється квота імміграції у визначеному ним порядку";

2) у частині другій:
абзац перший викласти в такій редакції:

"Квота імміграції може бути встановлена для таких категорій іммігрантів";

пункт 2 доповнити словами і цифрами "подружжя таких осіб, їхні діти, які не досягли 18 років, – у разі їх спільного в'їзду та перебування на території України";

пункт 6 викласти в такій редакції:
"6) чоловік (дружина) іммігранта, якщо вони перебувають у шлюбі понад два роки, його діти, які не досягли 18 років, та його непрацездатні батьки, які вважаються членами сім'ї іммігранта відповідно до права іноземної держави – країни походження";

доповнити пунктом 11 такого змісту:
"11) особи, зазначені в частинах четвертій – дванадцятій статті 4 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", за умови безперервного проживання на території України на підставі посвідки на тимчасове проживання протягом останніх п'яти років";

3) пункт 3 частини третьої доповнити словами "(крім осіб, які раніше перебували в громадянстві України)".

3. Розділ 1 доповнити статтею 4¹ такого змісту:

"Стаття 4¹. Обставини, за яких факт перебування у шлюбі з громадянином України або імігрантом не визнається підставою для надання дозволу на імміграцію

Факт перебування особи у шлюбі з громадянином України або імігрантом не визнається підставою для надання дозволу на імміграцію за таких обставин:

- 1) один із подружжя отримав матеріальну компенсацію в обмін на надання вільної згоди на укладення шлюбу, якщо це не є обов'язковим при укладенні шлюбу за межами України відповідно до права іноземної держави;
- 2) подружжя не проживає спільно та не пов'язане спільним побутом;
- 3) подружжя не зустрічалося або не спілкувалося до укладення шлюбу;
- 4) подружжя не спілкується зрозумілою для обох мовою;
- 5) один із подружжя раніше вже перебував у шлюбі з громадянином України або імігрантом, який не було визнано підставою для надання дозволу на імміграцію;
- 6) кожний із подружжя не володіє інформацією про дані іншого з подружжя особистого характеру (дата та місце народження, місце проживання, освіта, місце роботи, факт, розповідання, наявність близьких родичів, особливості побуту та уподобань);
- 7) відмова особи від особистої присутності її чоловіка або дружини під час подання нею заяви про надання дозволу на імміграцію;
- 8) відмова кожного з подружжя від надання письмової згоди на проходження співбесіди та письмових тестів для перевірки обставин, визначених цією статтею.

Під час перевірки обставин, визначених цією статтею, проводяться співбесіди з іноземцем або особою без громадянства (у тому числі з використанням системи відеоконференцв'язку для візуальної ідентифікації особи, яка подала заяву про надання дозволу на імміграцію до дипломатичного представництва чи консульської установи України за кордоном або після подання такої заяви на території України виїхала за її межі), іншим з подружжя, опитування інших осіб, якщо існує достатньо підстав вважати, що вони володіють відповідною необхідною інформацією, надсилаються запити до заінтересованих органів державної влади з метою отримання інформації про наявність/відсутність підстави для відмови у наданні дозволу на імміграцію".

4. У статті 5:

у пункті 1 слова "на кожний календарний рік" замінити словами "та період дії такої квоти";

пункти 2 і 3 викласти в такій редакції:

"2) визначає порядок провадження за заявами про надання дозволів на імміграцію і поданнями про скасування дозволів на імміграцію та виконання прийнятих рішень, процедуру перевірки обставин, за яких факт перебування у шлюбі з громадянином України або імігрантом не визнається підставою для надання дозволу на імміграцію;

3) затверджує зразок, технічний опис бланка та порядок оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, знання недійсною та знищення посвідки на постійне проживання".

5. Статтю 6 викласти в такій редакції:

"Стаття 6. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції) та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів:

- 1) організує роботу з прийняття заяв разом із визначеними цим Законом документами щодо надання дозволу на імміграцію від осіб, які перебувають в Україні на законних підставах;
- 2) організує роботу з перевірки правильності оформлення документів щодо надання дозволу на імміграцію, виконання умов для надання такого дозволу, у тому числі перевірку обставин, визначених статтею 4¹ цього Закону, відсутності підстав для відмови у його наданні, надсилає запити до заінтересованих органів державної влади з метою отримання інформації про наявність/відсутність підстави для відмови у наданні дозволу на імміграцію;
- 3) організує роботу з прийняття рішень про надання дозволу на імміграцію, про відмову у наданні дозволу на імміграцію, про скасування дозволу на імміграцію та видачі копій цих рішень особам, яких вони стосуються;
- 4) організує роботу з видачі та вилучення у випадках, передбачених цим Законом, посвідок на постійне проживання;
- 5) забезпечує ведення обліку осіб, які подали заяву про надання дозволу на імміграцію, та осіб, яким надано такий дозвіл на імміграцію, відмовлено у його наданні або прийнято рішення про скасування дозволу на імміграцію;
- 6) організує роботу щодо перевірки законності надання дозволу на імміграцію та видачі посвідки на постійне проживання особам, які звернулися

із заявою про обмін посвідки на постійне проживання або набуття громадянства України, а також у разі встановлення обставин, за яких дозвіл на імміграцію підлягає скасуванню відповідно до статті 12 цього Закону, забезпечує ведення провадження щодо прийняття такого рішення".

6. Частину першу статті 8 викласти в такій редакції:

"Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері праці, зайнятості населення та трудової міграції, щорічно, до останнього календарного дня поточного року, затверджує перелік спеціальностей та вимоги до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції, на наступний календарний рік".

7. У статті 9:

1) частину другу викласти в такій редакції:

"Заяву про надання дозволу на імміграцію та документи, визначені цією статтею, заявник подає особисто або через законного представника до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, або до дипломатичного представництва чи консульської установи України за кордоном. Особи, зазначені у пункті 2 частини першої цієї статті, які звертаються із заявою про надання дозволу на імміграцію і досягли 12 років, зобов'язані подати свої біометричні дані (відцифрований образ обличчя особи та відцифрований відбитки пальців рук), а особи, які досягли 14 років, – також відцифрований підпис особи";

2) у частині третій слова "За неповнолітніх осіб" замінити словами і цифрами "За осіб, які не досягли 18 років";

3) частину четверту викласти в такій редакції:

"Якщо імігрує один з батьків разом із дитиною (дітьми), яка не досягла 18 років, така особа повинна подати заяву її чоловіка (дружини), посвідчену нотаріально, про те, що він (вона) не заперечує проти імміграції дитини (дітей) разом із батьком (матір'ю). У випадку неподання такої заяви батько (мати) повинен (повинна) подати рішення суду про визначення місця проживання дитини або рішення органу опіки та піклування про підтвердження місця проживання дитини разом із батьком (матір'ю), або інший документ аналогічного змісту відповідно до права іноземної держави – країни походження";

4) пункт 2 частини п'ятої викласти в такій редакції:

"2) оригінал (після пред'явлення повертається) та копія паспортного документа іноземця (паспортних документів – якщо іноземець має множинне громадянство) або документа, що посвідчує особу без громадянства";

5) у частині сьомій:

у пункті 1 слова "їхнього клопотання центральним органом виконавчої влади України" замінити словами "їхньої заяви про надання дозволу на імміграцію міністерством або іншим центральним органом виконавчої влади";

пункт 2 викласти в такій редакції:

"2) для осіб, зазначених у пункті 2 частини другої статті 4 цього Закону, – оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, що підтверджують відповідність рівня кваліфікації спеціаліста або робітника вимогам, передбаченим переліком спеціальностей та вимог до кваліфікації спеціалістів і робітників, потреба в яких може бути задоволена за рахунок імміграції, затвердженим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері праці, зайнятості населення та трудової міграції, та документ про підтримку заяви про надання дозволу на імміграцію, виданий відповідно до вимог Порядку провадження за заявами про надання дозволу на імміграцію і поданнями про його скасування та виконання прийнятих рішень, встановленого Кабінетом Міністрів України. Для подружжя таких осіб та їхніх дітей, які не досягли 18 років, у разі їх одночасного в'їзду та спільного перебування на території України додатково подаються оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, що підтверджують їх одночасний в'їзд та родинні відносини";

пункт 3 після слів і цифр "для осіб, зазначених у пункті 3 частини другої статті 4 цього Закону" доповнити словами "оригінали (після пред'явлення повертаються) та";

пункт 4 викласти в такій редакції:

"4) для всіх категорій осіб, зазначених у пункті 4 частини другої та пункті 1 частини третьої статті 4 цього Закону:

оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, що засвідчують їхні сімейні (родинні) відносини з громадянином України, а також документів, що підтверджують факт перебування родичів імігранта у громадянстві України;

у разі імміграції одного з подружжя, якщо другий з подружжя є громадянином України, додатково подається письмова згода кожного з подружжя на проходження співбесіди та письмових тестів для перевірки обставин, визначених у статті 4¹ цього Закону, яка надається чоловіком або дружиною особи, яка подає заяву про надання дозволу на імміграцію, під час подання документів для отримання дозволу на імміграцію";

у пункті 5 слова "документ, який підтверджує" замінити словами "оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, які підтверджують";

пункт 6 викласти в такій редакції:

"6) для всіх категорій осіб, зазначених у пункті 6 частини другої статті 4 цього Закону:

оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, що підтверджують право на постійне проживання імігранта, засвідчують сімейні (родинні) відносини таких осіб з імігрантом, і документ про те, що імігрант не заперечує проти імміграції таких осіб та гарантує їм фінансове забезпечення на рівні, не нижчому за прожитковий мінімум, встановлений в Україні;

у разі імміграції чоловіка (дружини) імігранта додатково подається письмова згода кожного з подружжя на проходження співбесіди та письмових тестів для перевірки обставин, зазначених у статті 4¹ цього Закону, яка надається чоловіком або дружиною особи, яка подає заяву про надання дозволу на імміграцію, під час подання документів для отримання дозволу на імміграцію;

у разі імміграції непрацездатних батьків, які вважаються членами сім'ї імігранта відповідно до права іноземної держави – країни походження, додатково подаються документи, згідно з якими вони відповідно до права іноземної держави – країни походження іноземця або особи без громадянства вважаються членами сім'ї імігранта";

у пункті 8 слова "копія документа" замінити словами "оригінал (після пред'явлення повертається) та копія документа";

у пункті 9 слова "документ, що підтверджує" замінити словами "оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, що підтверджують";

довопнити пунктом 9¹ такого змісту:

"9¹) для осіб, зазначених у пункті 11 частини другої статті 4 цього Закону, – документи, що підтверджують факт безперервного проживання особи на території України протягом останніх п'яти років на підставі посвідки на тимчасове проживання";

пункт 10 після слів і цифр "для осіб, зазначених у пункті 2 частини третьої статті 4 цього Закону" доповнити словами "оригінали (після пред'явлення повертаються) та";

пункти 11–13 викласти в такій редакції:

"11) для осіб, зазначених у пункті 3 частини третьої статті 4 цього Закону, – оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії документів, що підтверджують право особи на набуття громадянства України за територіальним походженням відповідно до статті 8 Закону України "Про громадянство України";

12) для осіб, зазначених у пункті 4 частини третьої статті 4 цього Закону, – подання міністерства або іншого центрального органу виконавчої

влди України про те, що імміграція особи становить державний інтерес для України;

13) для осіб, зазначених у пункті 5 частини третьої статті 4 цього Закону, – оригінали (після пред'явлення повертаються) та копії посвідчення законорного українця та копії документів, що засвідчують сімейні (родинні) відносини із закордонними українцями";

6) частину восьму після слів "Особи, які постійно проживають за межами України, за винятком осіб, зазначених у" доповнити словами і цифрою "пункті 2 частини другої та";

7) після частини восьмої доповнити новою частиною такого змісту:

"Якщо документи, які подаються заявником, видані компетентними органами іноземної держави, вони повинні бути легалізовані у встановленому порядку, якщо інше не передбачено законом чи міжнародним договором України, та подані разом із засвідченим у встановленому порядку перекладом на українську мову".

У зв'язку з цим частини дев'яту – одинадцяту вважати відповідно частинами десятою – дванадцятою;

8) частини десяту і дванадцяту викласти в такій редакції:

"За дії, пов'язані з наданням дозволу на імміграцію, справляється адміністративний збір у розмірі 0,5 прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року, або консульський збір. Разом із заявою про надання дозволу на імміграцію подається документ, що підтверджує сплату адміністративного або консульського збору";

"Строк розгляду заяви про надання дозволу на імміграцію не може перевищувати шість місяців з дня її подання до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, або один рік з дня її подання до дипломатичного представництва чи консульської установи України за кордоном".

8. У частині першій статті 10:

1) пункт 4 доповнити словами і цифрою "або документи, що не підтверджують законність перебування на території України на день подання документів для отримання дозволу на імміграцію чи наявність підстав для отримання дозволу на імміграцію, передбачених статтею 4 цього Закону, або документи, що підтверджують підстави, які припинилися";

2) доповнити пунктами 4¹–4³ такого змісту:

"4¹) особам, які уклали шлюб з громадянином України або імігрантом, факт перебування в якому є підставою для надання дозволу на імміграцію,

якщо такий шлюб за рішенням суду визнано недійсним у разі його фіктивності або якщо наявні обставини, визначені у статті 4¹ цього Закону;

4²) особам, які не подали всі передбачені цим Законом документи;

4³) особам, які під час попереднього перебування в Україні були притягнуті до кримінальної або адміністративної відповідальності за вчинення незаконного перетинання чи спробу незаконного перетинання державного кордону України або порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України чи вїзду з неї, або порушили законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства";

3) пункт 5 доповнити словами "а також особам, стосовно яких виявлено факти невиконання рішення суду чи державних органів, уповноважених накладати адміністративні стягнення, або які мають інші майнові зобов'язання перед державою, фізичними чи юридичними особами, включаючи ті, що пов'язані з попереднім видворенням за межі України, у тому числі після закінчення строку заборони подальшого в'їзду в Україну".

9. Статтю 11 викласти в такій редакції:

"Стаття 11. В'їзд імігрантів в Україну і видача посвідки на постійне проживання

Особа, яка постійно проживає за межами України і отримала дозвіл на імміграцію, дипломатичне представництво чи консульська установа України за кордоном за її зверненням здійснює оформлення довгострокової візи, якщо інше не передбачено законом чи міжнародним договором України. Зазначена особа в'їжджає на територію України в порядку, встановленому законодавством України.

Після прибуття імігранта в Україну він повинен не пізніше ніж за 15 робочих днів до закінчення строку дії довгострокової візи (до закінчення встановленого строку тимчасового перебування/проживання) особисто або через законного представника звернутися до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, із заявою-анкетомою про оформлення йому посвідки на постійне проживання. До заяви-анкети додаються оригінал (після пред'явлення повертається) та копія паспортного документа заявника, копія проставленою в ньому довгострокової візою (за необхідності), копія рішення про надання дозволу на імміграцію.

Особа, яка перебуває на законних підставах в Україні та отримала дозвіл на імміграцію, повинна не пізніше ніж за 15 робочих днів до закінчення

встановленого строку тимчасового перебування/проживання особисто або через законного представника звернутися до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, із заявою-анкетомою про оформлення їй посвідки на постійне проживання. До заяви-анкети додаються оригінал (після пред'явлення повертається) та копія паспортного документа заявника, копія документа, що підтверджує строк тимчасового перебування/проживання, копія рішення про надання дозволу на імміграцію.

Посвідки на постійне проживання оформлюються із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру.

Посвідка на постійне проживання оформлюється протягом 15 робочих днів з дня прийняття необхідних документів, передбачених законодавством.

Заява-анкета про оформлення посвідки на постійне проживання може бути подана імігрантом протягом одного року з дня видачі йому дозволу на імміграцію".

10. У статті 12:

1) у частині першій:

в абзаці першому слова "може бути скасовано" замінити словом "скасовується";

у пункті 1 слова "чи документів, що втратили чинність" замінити словами і цифрою "документів, що втратили чинність, або документів, які не підтверджують наявність підстав для отримання дозволу на імміграцію, передбачених статтею 4 цього Закону, або на підставі документів, які підтверджують факт перебування у шлюбі, який за рішенням суду визнано недійсним у разі його фіктивності";

довопнити пунктами 5¹–5⁵ такого змісту:

"5¹) імігрант звернувся із заявою про скасування дозволу на імміграцію (крім осіб, яким відповідно до частин другої і третьої статті 22 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" вїзд з України не дозволяється);

5²) імігрант набув громадянство України. На таких осіб не поширюється вимоги статті 13 цього Закону, крім вилучення посвідки на постійне проживання;

5³) імігрантом отримано дозвіл на імміграцію на підставі пункту 1 частини третьої статті 4 цього Закону, якщо рішенням суду, яке набрало законної сили, його позбавлено батьківських прав стосовно дитини, яка є громадянином України;

5⁴) імігрантом отримано дозвіл на імміграцію на підставі пункту 2 частини третьої статті 4 цього Закону, якщо рішенням суду, яке набрало законної сили, його звільнено від повноважень опікуна чи піклувальника громадянина України у разі невиконання ним своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до закладу освіти, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту;

5⁵) імігранта затримано під час спроб або після незаконного перетинання державного кордону України чи порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України або вїзду з неї";

2) доповнити частиною другою такого змісту:

"У разі скасування дозволу на імміграцію скасовується посвідка на постійне проживання, видана на підставі цього дозволу, у тому числі в порядку обміну".

11. Статтю 13 викласти в такій редакції:

"Стаття 13. Вилучення посвідки на постійне проживання, вїзду за межі України та примусове повернення

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, разом із рішенням про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання одночасно приймає рішення про примусове повернення. Копії рішень про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання і примірні рішення про примусове повернення протягом п'яти календарних днів з дня прийняття надсилаються рекомендованим листом особі, стосовно якої вони прийняті, або вручаються їй. Скасована посвідка підлягає вилученню центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, або центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону.

Особа, стосовно якої прийнято рішення про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання, повинна виїхати з України протягом строку, визначеного рішенням про примусове повернення.

Якщо за цей час особа не виїхала з України і не оскаржила рішення про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання до

суду, вона підлягає примусовому видворенню в порядку, передбаченому законом України.

Якщо після скасування дозволу на імміграцію з'ясується обставина, що можуть свідчити про наявність умов для визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, відповідно до Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту", виконання рішення про її примусове повернення призупиняється, а рішення про примусове видворення не приймається до завершення розгляду заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Якщо особа оскаржила рішення про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання до суду, виконання рішення про її примусове повернення призупиняється до набрання рішенням суду законної сили.

У разі визнання судом протиправним та скасування рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання дозвіл на імміграцію вважається чинним та є підставою для звернення за отриманням посвідки на постійне проживання у порядку обміну.

У разі прийняття рішення про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання за заявою іммігранта особа повинна виїхати протягом одного місяця з дня отримання такого рішення. Якщо за цей час особа не виїхала з України, вона підлягає примусовому поверненню чи видворенню в порядку, передбаченому законом України.

У разі прийняття рішення про скасування дозволу на імміграцію та посвідки на постійне проживання у зв'язку із засудженням до позбавлення волі за вироком суду особа повинна виїхати з України протягом 10 календарних днів з дня звільнення.

Якщо особа, стосовно якої прийнято рішення про відмову у наданні їй дозволу на імміграцію, за час розгляду її заяви втратила інші законні підстави для перебування в Україні, на неї поширюються положення частин другої – четвертої цієї статті".

12. Абзац другий пункту 4 розділу V "Прикінцеві положення" доповнити словами "а також їхніх дітей, які прибули в Україну разом з ними, прописалися до досягнення повноліття і звернулися у встановленому порядку із заявою про видачу посвідки на постійне проживання".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України забезпечити введення в дію нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону, одночасно з набранням чинності цим Законом.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3180-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" щодо розширення переліку підстав для встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України та приведення окремих його положень у відповідність із законодавством

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" від 26 січня 2022 року № 2010-IX такі зміни:

1. У частині першій статті 1 слова "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях" виключити.

2. У тексті статті 3 слова "тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя" замінити словами "тимчасово окупованих територій України".

3. У статті 4:

у підпункті "б" пункту 2 частини першої слова "у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях" замінити словами "у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, у здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України";

у тексті слова "тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя" замінити словами "тимчасово окупованих територій України".

4. У частині п'ятій статті 5 слова "тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя" замінити словами "тимчасово окупованих територій України".

5. У назві та абзаці першому частини першої статті 6 слова "тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях та тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя" замінити словами "тимчасово окупованих територій України".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через один місяць з дня його опублікування, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Кабінету Міністрів України протягом одного місяця з дня опублікування цього Закону:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3181-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про припинення дії Угоди між Україною та Республікою Білорусь про взаємне забезпечення захисту державних секретів

Верховна Рада України постановляє:

1. Припинити дію Угоди між Україною та Республікою Білорусь про взаємне забезпечення захисту державних секретів, вчиненої 19 лютого 2004 року в м. Києві та ратифікованої Законом України від 19 жовтня 2005 року № 3000-IV (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 2-3 ст. 43).

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3187-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про прийняття Протоколу про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі – Угода про субсидії у галузі рибальства

Верховна Рада України постановляє:

1. Прийняти Протокол про внесення змін до Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі – Угода про субсидії у галузі рибальства, вчинений 17 червня 2022 року в м. Женеві (додається), який набирає чинності для України відповідно до пункту 3 статті X Марракеської угоди про заснування Світової організації торгівлі.

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3188-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

Додаток див. на сайті www.golos.com.ua

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України щодо верифікації відомостей в окремих системах та реєстрах

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законів України:

1. У статті 19 Закону України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 21, ст. 252 із наступними змінами):

частину шосту після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

"про працевлаштованих осіб з інвалідністю".

У зв'язку з цим абзаци другий і третій вважати відповідно абзацами третім і четвертим;

після частини сьомої доповнити новою частиною такого змісту:

"Отримана від Пенсійного фонду України інформація про працевлаштованих осіб з інвалідністю використовується в Централізованому банку даних з проблем інвалідності для визначення в автоматичному режимі осіб з інвалідністю, які можуть бути працевлаштовані".

У зв'язку з цим частини восьму – дванадцяту вважати відповідно частинами дев'ятою – тринадцятою;

доповнити частинами чотирнадцятою та п'ятнадцятою такого змісту:

"Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю в автоматизованому режимі з використанням даних Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування та Централізованого банку даних з проблем інвалідності здійснює визначення осіб з інвалідністю, які можуть бути працевлаштовані, та надсилає інформацію про таких осіб до Державного центру зайнятості для проведення роботи з їх працевлаштування.

Порядок визначення осіб з інвалідністю, які можуть бути працевлаштовані, форма та порядок надсилання інформації про таких осіб визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції".

2. У статті 24² Основ законодавства України про охорону здоров'я (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 4, ст. 19 із наступними змінами):

після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

"4. Для забезпечення функціонування електронної системи охорони здоров'я, з метою виконання завдань і функцій, покладених на електронну систему охорони здоров'я щодо забезпечення можливості використання пацієнтами електронних сервісів для реалізації їх прав, автоматизації ведення обліку медичних послуг, управління медичною інформацією у сфері охорони здоров'я, для реєстрації пацієнта, оновлення відомостей та верифікації даних про нього з електронної системи охорони здоров'я до Єдиного державного демографічного реєстру, Державного реєстру актів цивільного стану громадян та/або Державного реєстру фізичних осіб – платників податків у порядку електронної інформаційної взаємодії можуть передаватися такі відомості про фізичних осіб, які зареєстровані в електронній системі охорони здоров'я або яких передбачається в ній зареєструвати:

прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності);

дата народження/смерті;

стать;

відомості, що підтверджують повноваження батьків пацієнтів як їх законних представників;

реквізити (тип, назва документа, серія (за наявності), номер, дата видачі та уповноважений суб'єкт, що видає документ, строк дії документа) документа, що посвідчує особу та відомості про який внесено до електронної системи охорони здоров'я;

реквізити (серія, номер, дата видачі та уповноважений суб'єкт, що видає документ) свідоцтва про народження або документа про реєстрацію народження, виданого компетентним органом іноземної держави і легалізованого у встановленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України (за наявності);

реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової

картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку в паспорті);

унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності).

Інформаційна взаємодія між електронною системою охорони здоров'я та Єдиним державним демографічним реєстром, Державним реєстром актів цивільного стану громадян та Державним реєстром фізичних осіб – платників податків здійснюється у встановленому законодавством порядку з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів та/або з використанням єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України з дотриманням вимог Закону України "Про захист персональних даних".

Під час інформаційної взаємодії, передбаченої цією частиною, доступ до медичної інформації щодо пацієнта не допускається.

Національна служба здоров'я України під час забезпечення функціонування електронної системи охорони здоров'я та здійснення інформаційної взаємодії між центральною базою даних цієї системи та іншими відповідними державними інформаційними електронними ресурсами забезпечує захист центральної бази даних електронної системи охорони здоров'я від несанкціонованого доступу до інформації щодо пацієнта, захист персональних даних пацієнтів відповідно до цих Основ та законів України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", "Про захист персональних даних", міжнародних договорів у сфері захисту інформації, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України".

У зв'язку з цим частини четверту і п'яту вважати відповідно частинами п'ятою і шостою;

у частині шостій:

у першому реченні слова "Фондом соціального страхування України" виключити, а після слів "та бюджетну політику" доповнити словами "центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціальної політики, загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, соціального захисту населення";

у другому та четвертому реченнях слова "здійснюється оплата надання медичних послуг та лікарських засобів за програмою медичних гарантій" замінити словами "формується звіт, що є підставою для оплати наданих медичних послуг, лікарських засобів та медичних виробів за програмою медичних гарантій, або які містять персональні дані пацієнтів, медичних працівників, яким (якимись) надано відповідні медичні послуги, лікарські засоби та медичні вироби".

3. Статтю 11 Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 51, ст. 716 із наступними змінами) після частини четвертої доповнити новими частинами такого змісту:

"5. Інформація, відомості або інші персональні дані про осіб, що містяться в Реєстрі, передаються до електронної системи охорони здоров'я з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів та/або засобами єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України за отриманням від електронної системи охорони здоров'я запитом з метою та в обсязі, визначених статтею 24² Основ законодавства України про охорону здоров'я, а саме:

- 1) ім'я особи;
- 2) дата народження;
- 3) стать;
- 4) реквізити документів, виданих особі засобами Реєстру, а також документів, на підставі яких видані такі документи (тип, назва документа, серія, номер, дата видачі та уповноважений суб'єкт, що видав документ, строк дії документа);
- 5) унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі.

6. Інформація, відомості або інші персональні дані про осіб, що містяться в Реєстрі, передаються до Єдиного соціального реєстру, що є складовою частиною Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, та Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів за отриманням від Єдиної інформаційної системи соціальної сфери запитом з метою надання соціальної підтримки населенню та в такому обсязі:

- 1) ім'я особи;
- 2) дата народження/смерті;
- 3) стать;
- 4) відомості про батьків (усиновлювачів), опікунів, піклувальників та інших представників;
- 5) реквізити паспортного документа особи (серія, номер, дата видачі паспорта громадянина України, назва уповноваженого суб'єкта, що видав документ, строк дії (за наявності), а для дитини віком до 14 років, крім іноземців та осіб без громадянства, – серія та номер свідоцтва про народження або реквізити документа про реєстрацію народження, виданого компетентним органом іноземної держави і легалізованого у встановленому порядку, якщо

інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

- 6) реквізити документів, що підтверджують смерть особи або визнання особи померлою чи безвісно відсутньою;
- 7) інформація про податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків) (за наявності);
- 8) відомості про унікальний номер запису в Реєстрі;
- 9) відомості про зареєстроване або заявлене місце проживання (перебування) особи, зняття особи з реєстрації місця проживання або про зміну місця проживання (перебування) особи;
- 10) реквізити документів, виданих особі засобами Реєстру, а також документів, на підставі яких видані такі документи (тип, назва документа, серія, номер, дата видачі, уповноважений суб'єкт, що видав документ, строк дії документа)".

У зв'язку з цим частини п'яту – восьму вважати відповідно частинами сьомою – одинадцятою.

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Установити, що у період дії воєнного стану для надання медичної допомоги військовослужбовцям за рішенням військового командування залучаються заклади охорони здоров'я всіх форм власності. Медична допомога військовослужбовцям у закладах охорони здоров'я, залучених у такий спосіб, може надаватися медичними працівниками військових частин (військових закладів, установ).

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня опублікування цього Закону:

- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
М. КИЇВ
29 червня 2023 року
№ 3191-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про зупинення у відносинах України з Російською Федерацією та Республікою Білорусь дії Угоди про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів та Протоколу про внесення змін і доповнень до Угоди про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів від 15 квітня 1994 року

У зв'язку з докорінною зміною обставин, відповідно до статті 62 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 року та статті 24 Закону України "Про міжнародні договори України" Верховна Рада України постановляє:

1. Зупинити у відносинах України з Російською Федерацією та Республікою Білорусь дію Угоди про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів, вчиненої в місті Москва 15 квітня 1994 року та ратифікованої Законом України від 11 липня 1995 року № 290/95-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 29, ст. 221), та Протоколу про внесення змін і доповнень до Угоди про співробітництво в галузі трудової міграції та соціального захисту трудящих-мігрантів від 15 квітня 1994 року, вчиненого в місті Москва 25 листопада 2005 року та ратифікованого Законом України від 16 березня 2007 року № 757-V (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 23, ст. 300).

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
М. КИЇВ
29 червня 2023 року
№ 3192-IX

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., долаток до № 51, ст. 1122) такі зміни:

1. Доповнити статтею 185¹⁵ такого змісту:

"Стаття 185¹⁵. Невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів

Невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, під час здійснення ними своїх повноважень щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції або контролю за діяльністю органів реєстрації місця проживання (перебування) –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Те саме діяння, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян".

2. У статті 202:

1) абзац другий викласти в такій редакції:

"тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

2) доповнити частиною другою такого змісту:

"Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за порушення, передбачене частиною першою цієї статті, –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян".

3. Статті 203, 204 і 205 викласти в такій редакції:

"Стаття 203. Порушення іноземцями та особами без громадянства законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства

Перевищення іноземцем або особою без громадянства встановленого строку перебування в Україні не більш як на 30 днів, а так само недодержання ними встановлених законодавством вимог транзитного проїзду через територію України або вимог декларування чи реєстрації місця проживання (перебування) –

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Перевищення іноземцем або особою без громадянства встановленого строку перебування в Україні більш як на 30 днів, а так само проживання на території України без документів на право проживання (перебування) в Україні, за недійсними документами чи документами, термін дії яких закінчився, –

тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі порушення, –

тягнуть за собою накладення штрафу від трьохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Дія цієї статті не поширюється на неповнолітніх осіб, на випадки проживання (перебування) на території України без документів на право проживання (перебування) в Україні у зв'язку з їх втраченою або викраденою у разі, якщо іноземець або особа без громадянства письмово повідомили про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, у визначений законом строк, а також на випадки, якщо іноземці або особи без громадянства з наміром отримати притулок чи бути визнаними в Україні біженцями або особами, які потребують додаткового або тимчасового захисту, під час в'їзду в Україну незаконно перетнули державний кордон України і перебувають на території України протягом часу, необхідного для звернення із заявою про надання притулку чи заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту";

"Стаття 204. Незаконне сприяння іноземцям або особам без громадянства в ухиленні від в'їзду з України

Незаконне сприяння іноземцям або особам без громадянства в ухиленні від в'їзду з України після закінчення строку перебування чи проживання або в незаконному отриманні документів на право перебування чи проживання в Україні –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від трьохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

"Стаття 205. Невиконання обов'язків приймачою стороною

Умисне невиконання приймачою стороною заходів для своєчасного подання іноземцями або особами без громадянства заяв для оформлення документів на право проживання (перебування) в Україні чи неповідомлення у встановлений законом строк про припинення підстав для тимчасового проживання чи тимчасового перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, яких вона запросила в Україну чи приймає в Україні, –

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі самі порушення, –

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Примітка. Під приймачою стороною слід розуміти громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які постійно або тимчасово проживають в Україні, посадових осіб українських підприємств, установ та організацій, представників (філій) іноземних та міжнародних підприємств, установ, організацій, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, які запросили в Україну чи приймають в Україні іноземців та осіб без громадянства".

4. Статтю 206 виключити.

5. У статті 221 цифри "185¹³, 185¹⁴" замінити цифрами "185¹³-185¹⁵", а після цифр і слова "195¹-195⁶, статтями" доповнити цифрами "204".

6. У частині першій статті 222¹ слова "правил перебування в Україні і транзитного проїзду через її територію" замінити словами "законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", а слова і цифри "стаття 202, частина друга статті 203, стаття 203¹" – словом і цифрами "статті 202-203¹".

7. Статтю 222² викласти в такій редакції:

"Стаття 222². Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для в'їзду за кордон, законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, невиконанням рішення про заборону в'їзду в Україну (статті 200, 201, 203 (крім порушень, виявлених у пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України або контрольному пункті в'їзду-виїзду), стаття 203¹ (крім порушень, виявлених у пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України, контрольному пункті в'їзду-виїзду або контрольному прикордонному районі), стаття 205).

Від імені центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії

нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право керівник, заступники керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, інші уповноважені керівником посадові особи цього органу".

8. У статті 255:

1) абзац "територіальних органів і територіальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб (частина четверта статті 185⁹)" пункту 1 частини першої викласти в такій редакції:

"центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів (частина четверта статті 185³, статті 185¹⁵, 204)";

2) пункт 16 частини другої викласти в такій редакції:

"16) посадові особи органів Державної прикордонної служби України (частини перша і третя статті 85, статті 121¹, 195, 205)".

9. У частині другій статті 262:

1) у пункті 2 слова "порушення правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України" замінити словами "порушення законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства";

2) пункт 7 викласти в такій редакції:

"7) посадовими особами, уповноваженими на те центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, – у разі порушення законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, невиконання рішення про заборону в'їзду в Україну, невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, під час здійснення

ними своїх повноважень щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції".

10. У частині другій статті 263 слова "а також іноземців та осіб без громадянства, які не виконали рішення про заборону в'їзду в Україну, порушили правила перебування в Україні або транзитного проїзду через територію України" замінити словами "а також іноземців та осіб без громадянства, які порушили законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства або не виконали рішення про заборону в'їзду в Україну".

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через один місяць з дня його опублікування, але не раніше дня набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції" від 1 грудня 2022 року № 2813-IX.

2. У тексті Кодексу слова "центральный орган исполнительной власти, что реализует государственную политику в сфере миграции (иммиграции и эмиграции), в том числе протидии нелегальной (незаконной) миграции, гражданства, регистрации физических лиц" замінити словами "центральный орган исполнительной власти, что реализует государственную политику в сфере миграции (иммиграции и эмиграции), в том числе протидии нелегальной (незаконной) миграции, гражданства, регистрации физических лиц" у відповідному відмінку.

Президент України
М. КИЇВ
29 червня 2023 року
№ 3196-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є :

1. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Господарському процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

1) частини п'яту – дев'яту статті 6 викласти в такій редакції:

"5. Суд направляє судові рішення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу до їхніх електронних кабінетів, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі із застосуванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, в порядку, визначеному цим Кодексом, Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Електронний кабінет – це персональний кабінет (веб-сервіс чи інший користувацький інтерфейс) у підсистемі (модулі) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, за допомогою якого особи, яка пройшла електронну ідентифікацію, надається доступ до інформації та сервісів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремих підсистем (модулів), у тому числі можливість обміну (надсилання та отримання) документами (в тому числі процесуальними документами, письмовими та електронними доказами тощо) між судом та учасниками судового процесу, а також між учасниками судового процесу. Електронна ідентифікація особи здійснюється з використанням кваліфікованого електронного підпису чи інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначно встановити особу.

2

6. Адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку.

Процесуальні наслідки, передбачені цим Кодексом у разі звернення до суду з документом особи, яка відповідно до цієї частини зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються судом також у випадках, якщо інтереси такої особи у справі представляє адвокат.

Якщо реєстрація електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суперечить релігійним переконанням особи, яка зобов'язана його зареєструвати відповідно до цієї частини, передбачені цим Кодексом процесуальні наслідки звернення до суду такою особою без реєстрації електронного кабінету у вигляді залишення її документа без руку, його повернення або залишення без розгляду не застосовуються за умови, що особа заявила про такі обставини одночасно із поданням відповідного документа шляхом подання окремої обрешованої письмової заяви.

7. Особи, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суд вручає будь-які документи у справах, в яких така особа бере участь, виключно в електронній формі шляхом їх направлення до електронного кабінету такої особи, що не позбавляє її права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою.

8. Реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі.

Особа, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, може подавати процесуальні, інші документи, вчиняти інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, з використанням власного електронного підпису, прив'язаного до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги", якщо інше не передбачено цим Кодексом.

3

Особливості використання електронного підпису в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, визначаються Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Якщо цим Кодексом встановлено вимогу зазначення у змісті процесуального документа відомостей про наявність або відсутність електронного кабінету, особа, яка подає до суду відповідний процесуальний документ в електронній формі через електронний кабінет, звільняється від обов'язку зазначення відповідних відомостей.

9. Суд проводить розгляд судової справи за матеріалами у формах, визначених Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

2) частину сьому статті 42 викласти в такій редакції:

"7. Якщо цим Кодексом передбачено обов'язок учасника справи щодо надсилання копій документів іншим учасникам справи, такі документи в електронній формі можуть направлятися з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, шляхом надсилання до електронного кабінету іншого учасника справи, а в разі відсутності в іншого учасника справи електронного кабінету чи відсутності відомостей про наявність в іншого учасника справи електронного кабінету – у паперовій формі листом з описом вкладення.

Якщо інший учасник справи відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язаний зареєструвати електронний кабінет, але не зареєстрував його, учасник справи, який подає документи до суду в електронній формі з використанням електронного кабінету, звільняється від обов'язку надсилання копій документів такому учаснику справи.

Суд, направляючи такому учаснику справи судові виклики і повідомлення, ухвали у випадках, передбачених цим Кодексом, зазначає у цих документах про обов'язок такої особи зареєструвати свій електронний кабінет та про можливість ознайомлення з матеріалами справи через Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему або її окрему підсистему (модуль), що забезпечує обмін документами";

3) частину п'яту статті 46 викласти в такій редакції:

"5. У разі подання будь-якої заяви, передбаченої пунктом 2 частини другої, частиною третьою або четвертою цієї статті, до суду подаються докази направлення копії такої заяви та доданих до неї документів іншим учасникам справи. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 42 цього

7

17) пункт 2 частини третьої статті 162 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) – для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта (для фізичних осіб – громадян України), якщо такі відомості відомі позивачу, вказівку на статус фізичної особи – підприємця (для фізичних осіб – підприємців), відомі номери засобів зв'язку та адресу електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

18) пункт 1 частини першої статті 164 викласти в такій редакції:

"1) направлення іншим учасникам справи копій позовної заяви і доданих до неї документів з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

19) у статті 165:

пункт 2 частини третьої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) відповідача, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину п'яту викласти в такій редакції:

"5. Копії відзиву та доданих до нього документів іншим учасникам справи надсилаються (надаються) одночасно з надсиланням (наданням) відзиву до суду з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

пункт 2 частини шостої викласти в такій редакції:

"2) документи, що підтверджують надсилання (надання) відзиву і доданих до нього доказів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

доповнити частиною десятою такого змісту:

"10. Суд має право вирішити справу за наявними матеріалами також у разі, якщо відзив подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його і не навила поважних причин невиконання такого обов'язку";

8

зареєструвала його і не навила поважних причин невиконання такого обов'язку";

20) частину третю статті 168 викласти в такій редакції:

"3. До пояснень третьої особи застосовуються правила, встановлені частинами третьою – сьомою, десятою статті 165 цього Кодексу";

21) у статті 170:

пункт 1 частини першої викласти в такій редакції:

"1) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає заяву, клопотання або заперечення, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), вказівку на статус фізичної особи – підприємця (для такої фізичної особи), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Письмова заява, клопотання чи заперечення підписується заявником або його представником. До заяви, скарги, клопотання чи заперечення, що подається на стадії виконання судового рішення, у тому числі в процесі здійснення судового контролю за виконанням судових рішень, додаються докази їх надсилання (надання) іншим учасникам справи (продовження) з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

частину четверту доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає письмову заяву (клопотання, заперечення) заявнику без розгляду також у разі, якщо її подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

22) частину першу статті 172 викласти в такій редакції:

"1. Позивач, особа, яка звертається з позовом в інтересах іншої особи, зобов'язані до подання позовної заяви надіслати учасникам справи її копію та копії доданих до неї документів листом з описом вкладення. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

23) у статті 174:

частину першу після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

"Суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руку також у разі, якщо позовну заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його".

9

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім;

частину другу доповнити абзацом другим такого змісту:

"Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руку постановляється з підстави, визначеної абзацом другим частини першої цієї статті, суд у такій ухвалі зазначає про обов'язок такої особи зареєструвати електронний кабінет відповідно до статті 6 цього Кодексу";

24) частину третю статті 176 викласти в такій редакції:

"3. Якщо при відкритті провадження у справі вирішено питання про залучення третіх осіб, позивач не пізніше двох днів з дня вручення копій ухвали про відкриття провадження у справі направляє таким третім особам копії позовної заяви та доданих до неї документів, а докази такого направлення надає суду до початку підготовчого засідання або до початку розгляду справи по суті в порядку запрошеного позовного провадження з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

25) у статті 178:

пункт 2 частини першої викласти в такій редакції:

"2) позивачу, іншим відповідачам, а також третім особам – копії відзиву та доданих до нього документів з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

частину другу доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд має право вирішити спір за наявними матеріалами справи також у разі, якщо відзив подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його і не навила поважних причин невиконання такого обов'язку";

26) частину дванадцяті статті 197 викласти в такій редакції:

"12. Відеоконференція, в якій беруть участь учасники справи, фіксується судом, який розглядає справу, за допомогою технічних засобів відео- та звукозапису. Відео- та звукозапис відеоконференції добувається до матеріалів справи в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

27) частини п'яту і сьому статті 222 викласти в такій редакції:

"5. Технічний запис судового засідання та протокол судового засідання після закінчення судового засідання добуваються до матеріалів справи. Порядок зберігання технічного запису судового засідання та добування його до матеріалів справи визначається Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

5

Кодексу. У разі неподання таких доказів суд не приймає до розгляду та повертає заявнику відповідну заяву, про що зазначає в ухвалі";

4) частину першу статті 51 викласти в такій редакції:

"1. Якщо в результаті ухвалення судового рішення сторона може набути право стосовно третьої особи або третя особа може пред'явити вимоги до сторони, така сторона зобов'язана сповістити цю особу про відкриття провадження у справі і подати до суду заяву про залучення її до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. До такої заяви додаються докази направлення її копії особі, про залучення якої як третьої особи подана заява, з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

5) у статті 111:

пункт 2 частини першої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про забезпечення доказів заявнику також встановивши, що заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

6) абзац другий частини сьомої статті 120 викласти в такій редакції:

"У разі відсутності заяви про зміну місця проживання ухвала про повідомлення чи виклик надсилається учасникам судового процесу, які не мають електронного кабінету та яких неможливо сповістити за допомогою інших засобів зв'язку, що забезпечують фіксацію повідомлення або виклику, за останньою відомою суду адресою і вважається врученою, навіть якщо відповідний учасник судового процесу за цю адресу більше не знаходиться або не проживає чи не перебуває";

7) пункт 2 частини першої статті 139 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

номер і серію паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

8) частину сьому статті 140 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про забезпечення позову заявнику також встановивши, що заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

9) у статті 150:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України заявника та боржника, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника та боржника (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта заявника та боржника (для фізичних осіб – громадян України), вказівку на статус фізичної особи – підприємця (для фізичних осіб – підприємців), а також інші дані, якщо вони відомі заявнику, які ідентифікують боржника, відомості про наявність або відсутність у заявника електронного кабінету";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Якщо заяву подано в електронній формі через електронний кабінет до боржника, який має зареєстрований електронний кабінет, заявник в подальшому повинен подавати будь-які процесуальні та інші документи, пов'язані з розглядом його заяви, виключно в електронній формі";

10) у статті 152:

частину першу доповнити пунктом 2¹ такого змісту:

"2¹) заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Суддя з метою визначення підсудності не пізніше наступного дня з дня отримання заяви про видачу судового наказу перевіряє зазначене у заяві місцезнаходження боржника за відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань";

6

11) частину першу статті 153 викласти в такій редакції:

"1. Відмова у видачі судового наказу з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 2¹, 8, 9 частини першої статті 152 цього Кодексу, не є перешкодою для повторного звернення з такою самою заявою в порядку, встановленому цим розділом, після усунення її недоліків";

12) частину третю статті 155 викласти в такій редакції:

"3. Судовий наказ складається і підписується суддею у двох примірниках, один з яких залишається у суді, а другий видається під розписку або надсилається стягувачу в електронній формі до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом з описом вкладеного після набрання ним законної сили";

13) частину першу статті 156 викласти в такій редакції:

"1. Після видачі судового наказу суд не пізніше наступного дня надсилає його копію (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого рішення у Єдиному державному реєстрі судових рішень, боржникові до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом з описом вкладеного";

14) пункт 2 частини третьої статті 157 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України заявника та боржника, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника та боржника (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта заявника та боржника (для фізичних осіб – громадян України), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

15) частину другу статті 158 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про скасування судового наказу боржнику також встановивши, що заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

16) частину другу статті 159 викласти в такій редакції:

"2. Суд протягом п'яти днів з дня набрання судовим наказом законної сили надсилає його копію (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого судового наказу у Єдиному державному реєстрі судових рішень та Єдиному державному реєстрі виконавчих документів, стягувачу до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом";

10

"7. Розмір судового збору за видачу в електронній формі копії технічного запису судового засідання, в тому числі шляхом надання доступу до Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля) для його звантаження, встановлюється законом";

28) абзац перший частини четвертої статті 223 викласти в такій редакції:

"4. Під час здійснення повного фіксування судового засідання технічними засобами, а також проведення судового засідання в режимі відеоконференції протокол судового засідання створюється Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

29) пункт 4 частини першої статті 226 викласти в такій редакції:

"4) позивач без поважних причин не подав витребовані судом докази, необхідні для вирішення спору, або позивач (його представник) не з'явився у підготовче засідання чи у судове засідання або не повідомив про причини неявки, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає вирішенню спору";

30) у статті 242:

частини третю, п'яту, шосту і одинадцяту викласти в такій редакції:

"3. У разі проголошення в судовому засіданні скороченого рішення суд надсилає учасникам справи копію повного судового рішення протягом двох днів з дня його складення в електронній формі шляхом надсилання до електронного кабінету у порядку, встановленому законом, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом з повідомленням про вручення";

"5. Учасникам справи, які не були присутні в судовому засіданні, або якщо судове рішення було ухвалено поза межами судового засідання чи без повідомлення (виклику) учасників справи, копія судового рішення надсилається протягом двох днів з дня його складення у повному обсязі в електронній формі шляхом надсилання до електронного кабінету у порядку, визначеному законом, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

6. Днем вручення судового рішення є:

1) день вручення судового рішення під розписку;

2) день отримання судом повідомлення про доставлення копії судового рішення до електронного кабінету особи;

3) день проставлення у поштовою повідомленні відмітки про вручення судового рішення;

11

4) день проставлення у поштовою повідомленні відмітки про відмову отримати копію судового рішення чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, повідомленою цією особою суду;

5) день проставлення у поштовою повідомленні відмітки про відмову отримати копію судового рішення чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, яка зареєстрована у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила суду іншої адреси.

Якщо судове рішення надіслано до електронного кабінету пізніше 17 години, судове рішення вважається врученим у робочий день, наступний за днем його відправлення, незалежно від надходження до суду повідомлення про його доставлення";

"11. Якщо учасник справи має електронний кабінет, суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами. У разі відсутності в учасника справи електронного кабінету суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в паперовій формі рекомендованим листом з повідомленням про вручення";

частину тринадцяту виключити;

31) у статті 258:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає апеляційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку та електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 3 частини третьої викласти в такій редакції:

"3) докази надсилання копії скарги іншій стороні у справі з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

32) частину першу статті 259 викласти в такій редакції:

"1. Особа, яка подає апеляційну скаргу, надсилає іншим учасникам справи копії цієї скарги і доданих до неї документів, які у них відсутні, з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

12

33) частину другу статті 260 викласти в такій редакції:

"2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених статтю 258 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 174 цього Кодексу";

34) у статті 263:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування), поштову адресу особи, яка подає відзив на апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. До відзиву додаються докази надсилання копій відзиву та доданих до нього документів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу.

До відзиву застосовуються правила, встановлені частиною десятою статті 165 цього Кодексу";

35) частину третю статті 265 викласти в такій редакції:

"3. До заяви про приєднання до апеляційної скарги додаються документ про сплату судового збору та докази надсилання копії заяви іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

36) частину другу статті 266 викласти в такій редакції:

"2. У разі доповнення чи зміни апеляційної скарги особа, яка подала апеляційну скаргу, повинна подати докази надсилання копій відповідних доповнень чи змін до апеляційної скарги іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу. В іншому разі суд не враховує такі доповнення чи зміни";

37) пункт 2 частини другої статті 290 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає касаційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

13

38) частину першу статті 291 викласти в такій редакції:

"1. Особа, яка подає касаційну скаргу, надсилає іншим учасникам справи копії цієї скарги і доданих до неї документів, які у них відсутні, з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

39) частину другу статті 292 викласти в такій редакції:

"2. У разі якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, встановлених статтю 290 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 174 цього Кодексу, про що суддя постановляє відповідну ухвалу";

40) у статті 295:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування), поштову адресу особи, яка подає відзив на касаційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. До відзиву додаються докази надсилання копій відзиву та доданих до нього документів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. До відзиву застосовуються правила, встановлені частиною десятою статті 165 цього Кодексу";

41) частину третю статті 297 викласти в такій редакції:

"3. До заяви про приєднання до касаційної скарги додаються документ про сплату судового збору та докази надсилання заяви іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

42) частину другу статті 298 викласти в такій редакції:

"2. У разі доповнення чи зміни касаційної скарги особа, яка подала касаційну скаргу, повинна подати докази надсилання копій відповідних доповнень чи змін до касаційної скарги іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу. В іншому разі суд не враховує такі доповнення чи зміни";

43) у статті 322:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб),

14

поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку та адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 1 частини третьої викласти в такій редакції:

"1) документи, що підтверджують надсилання іншим учасникам справи копій заяви та доданих до неї документів з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

44) частину третю статті 323 викласти в такій редакції:

"3. До заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами, яка не оформлена відповідно до вимог статті 322 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 174 цього Кодексу";

45) частину четверту статті 327 викласти в такій редакції:

"4. Протягом п'яти днів після набрання судовим рішенням законної сили виконавчий документ, зазначений у частині третій цієї статті, вноситься до Єдиного державного реєстру виконавчих документів, а його копія (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого документа у Єдиному державному реєстрі виконавчих документів, надсилається стягувачу до електронного кабінету, а в разі його відсутності – рекомендованим листом з повідомленням про вручення чи цінним листом";

46) частину третю статті 346 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про скасування рішення третейського суду заявнику також у разі, якщо заява подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

47) у статті 347:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта заявника (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

15

пункт 6 частини четвертої викласти в такій редакції:

"6) докази надсилання копій заяви про скасування рішення третейського суду та доданих до неї документів (матеріалів) учасникам судового розгляду з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

48) частину третю статті 352 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду заявнику без розгляду також у разі, якщо заява подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

49) у статті 353:

пункт 3 частини другої викласти в такій редакції:

"3) повне найменування (для юридичних осіб) або імена (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) учасників третейського розгляду, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України – учасників третейського розгляду, реєстраційний номер облікової картки платника податків учасників третейського розгляду (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта учасників третейського розгляду (для фізичних осіб – громадян України), відомі номери засобів зв'язку, адреси електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 4 частини четвертої викласти в такій редакції:

"4) докази надсилання копії заяви про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду учасникам третейського розгляду з урахуванням положень статті 42 цього Кодексу";

50) пункти 2 і 3 частини другої статті 360 викласти в такій редакції:

"2) особи, які брали участь у справі, їх процесуальний статус, найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) за його наявності (для фізичних осіб), їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України або реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), якщо відповідні дані відомі заявникові, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету;

3) номери засобів зв'язку учасників судового процесу (телефон, факс, засоби електронного зв'язку тощо), якщо вони відомі заявникові";

16

51) частину першу статті 361 викласти в такій редакції:

"1. У разі невідповідності заяви про відновлення втраченого судового провадження вимогам, встановлених статтю 360 цього Кодексу, а також якщо заява подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 6 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 174 цього Кодексу";

52) підпункти 17.3, 17.15 підпункту 17, підпункти 19.1, 19.2 підпункту 19 пункту 1 розділу XI "Перехідні положення" викласти в такій редакції:

"17.3) розгляд справи у суді здійснюється за матеріалами у формах, визначених Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

"17.15) суд видає виконавчі документи в паперовій або електронній формі";

"19.1) оформленні і видача виконавчих документів здійснюються судом, який ухвалив відповідне рішення, в паперовій або електронній формі за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами.

Одночасна видача судом виконавчого документа одній і тій самій особі в паперовій та електронній формах не допускається;

19.2) оформлення і видача судових рішень, якими вносяться зміни до виконавчих документів (у тому числі про виправлення помилок у виконавчому документі; визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню; стгнення на користь боржника безпідставно одержаного стягувачем за виконавчим документом; поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання; відстрочки чи розстрочки виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання; зупинення виконання судового рішення; заміну сторони виконавчого провадження), здійснюються судом, який розглядав справу як суд першої інстанції, в паперовій або електронній формі за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами".

2. У Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

1) у статті 14:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 14. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система";

частини п'яту – дев'яту викласти в такій редакції:

17

"5. Суд направляє судові рішення, судові повістки, судові повістки – повідомлення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу до їхніх електронних кабінетів, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі із застосуванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, в порядку, визначеному цим Кодексом, Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Електронний кабінет – це персональний кабінет (веб-сервіс чи інший користувацький інтерфейс) у підсистемі (модулі) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, за допомогою якого особи, яка пройшла електронну ідентифікацію, надається доступ до інформації та сервісів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремих підсистем (модулів), у тому числі можливість обміну (надсилання та отримання) документами (в тому числі процесуальними документами, письмовими та електронними доказами тощо) між судом та учасниками судового процесу, а також між учасниками судового процесу. Електронна ідентифікація особи здійснюється з використанням кваліфікованого електронного підпису чи інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначно встановити особу.

6. Адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку.

Процесуальні наслідки, передбачені цим Кодексом у разі звернення до суду з документом особи, яка відповідно до цієї частини зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються судом також у випадках, якщо інтереси такої особи у справі представляє адвокат.

Якщо реєстрація електронного кабінету у Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суперечить релігійним переконанням особи, яка зобов'язана його зареєструвати відповідно до цієї частини, передбачені цим Кодексом процесуальні наслідки звернення до суду такою особою без реєстрації електронного кабінету у вигляді залишення її документа без руку, його повернення або залишення без розгляду не застосовуються за умови, що особа заявила про такі обставини одночасно із поданням відповідного документа шляхом подання окремої обґрунтованої письмової заяви.

18

7. Особи, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суд надсилає будь-які документи у справах, в яких така особа бере участь, виключно в електронній формі шляхом їх направлення до електронного кабінету такої особи, що не позбавляє її права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою.

8. Реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі.

Особа, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, може подавати процесуальні, інші документи, вчиняти інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, з використанням власного електронного підпису, прізвиyyəного до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги", якщо інше не передбачено цим Кодексом.

Особливості використання електронного підпису в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, визначаються Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Якщо цим Кодексом встановлено вимогу зазначення у змісті процесуального документа відомостей про наявність або відсутність електронного кабінету, особа, яка подає до суду відповідний процесуальний документ в електронній формі через електронний кабінет, звільняється від обов'язку зазначення відповідних відомостей.

9. Суд проводить розгляд судової справи за матеріалами у формах, визначених Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

2) частину сьому статті 43 викласти в такій редакції:

"7. У разі подання до суду в електронній формі заяви по суті справи, зустрічного позову, заяви про збільшення або зменшення позовних вимог, заяви про зміну предмета або підстав позову, заяви про залучення третьої особи, апеляційної скарги, касаційної скарги та документів, що до них додаються, учасник справи зобов'язаний надати доказ надсилання таких матеріалів іншим учасникам справи.

Такі документи в електронній формі направляються за використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, шляхом надсилання

до електронного кабінету іншого учасника справи, а у разі відсутності в іншого учасника справи електронного кабінету чи відсутності відомостей про наявність в іншого учасника справи електронного кабінету – у паперовій формі листом з описом вкладення.

Якщо інший учасник справи відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язаний зареєструвати електронний кабінет, але не зареєстрував його, учасник справи, який подає документи до суду в електронній формі з використанням електронного кабінету, звільняється від обов'язку надсилання копій документів такому учаснику справи.

Суд, направляючи такому учаснику справи судові виклики і повідомлення, ухвали у випадках, передбачених цим Кодексом, зазначає у цих документах про обов'язок такої особи зареєструвати свій електронний кабінет та можливість ознайомлення з матеріалами справи через Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему або її окрему підсистему (модуль), що забезпечує обмін документами";

3) частину п'яту статті 49 викласти в такій редакції:

"5. У разі подання будь-якої заяви, передбаченої пунктом 2 частини другої, частинами третьою, четвертою цієї статті, до суду подаються докази направлення копій такої заяви та доданих до неї документів іншим учасникам справи. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу. У разі неподання таких доказів суд не приймає до розгляду та повертає заявнику відповідну заяву, про що зазначає в ухвалі";

4) у статті 117:

пункт 2 частини першої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про забезпечення доказів заявнику також встановивши, що заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

5) у статті 128:

абзац перший частини шостої викласти в такій редакції:

"6. Судова повістка, а у випадках, встановлених цим Кодексом, – разом з копіями відповідних документів, надсилається до електронного кабінету відповідного учасника справи, а в разі його відсутності – разом із розпискою рекомендованим листом з повідомленням про вручення або кур'єром за адресою, зазначеною стороною чи іншим учасником справи";

частини восьму і тринадцяту викласти в такій редакції:

"8. Днем вручення судової повістки є:

1) день вручення судової повістки під розписку;

2) день отримання судом повідомлення про доставлення судової повістки до електронного кабінету особи;

3) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати судову повістку чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, повідомленою цією особою суду;

4) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати судову повістку чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, що зареєстровані у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила суду іншої адреси.

Якщо повістку надіслано до електронного кабінету пізніше 17 години, повістка вважається врученою у робочий день, наступний за днем її відправлення, незалежно від надходження до суду повідомлення про її доставлення";

"13. За наявності відповідної письмової заяви учасника справи, який не має електронного кабінету, та технічної можливості повідомлення про призначення справи до розгляду та про дату, час і місце проведення судового засідання чи проведення відповідної процесуальної дії може здійснюватися судом з використанням засобів мобільного зв'язку, що забезпечують фіксацію повідомлення або виклику, шляхом надсилання такому учаснику справи текстових повідомлень із зазначенням веб-адреси відповідної ухвали в Єдиному державному реєстрі судових рішень у порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

б) частину першу статті 130 викласти в такій редакції:

"1. У разі відсутності в адресата електронного кабінету судові повістки, адресовані фізичним особам, вручаються їм під розписку, а юридичним

особам – відповідній службовій особі, яка розписується про одержання повістки";

7) абзац другий частини першої статті 131 викласти в такій редакції:

"У разі відсутності заяви про зміну місця проживання або місцезнаходження судова повістка надсилається учасникам справи, які не мають електронного кабінету, за відсутності можливості сповістити їх за допомогою інших засобів зв'язку, що забезпечують фіксацію повідомлення або виклику, на останню відому суду адресу і вважається доставленою, навіть якщо учасник судового процесу за цією адресою більше не проживає, не перебуває або не знаходиться";

8) пункт 2 частини першої статті 151 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

9) частину десяту статті 153 викласти в такій редакції:

"10. Суд, встановивши, що заяву про забезпечення позову подано без дотримання вимог статті 151 цього Кодексу, а також у разі подання заяви особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу";

10) у статті 163:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України заявника та боржника, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника та боржника (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта заявника та боржника (для фізичних осіб – громадян України), а також інші дані, якщо вони відомі заявнику, які ідентифікують боржника, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Якщо заяву подано в електронній формі до боржника, який має електронний кабінет, заявник надалі повинен подавати будь-які процесуальні

та інші документи, пов'язані з розглядом його заяви, виключно в електронній формі";

11) у статті 165:

частину першу доповнити пунктом 2¹ такого змісту:

"2¹) заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

частини четверту і п'яту викласти в такій редакції:

"4. Суддя з метою визначення підсудності не пізніше наступного дня з дня отримання заяви про видачу судового наказу перевіряє зазначене у заяві місцезнаходження боржника за відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

5. У разі якщо боржником у заяві про видачу судового наказу вказана фізична особа, яка не має статусу підприємця, суддя не пізніше двох днів з дня надходження такої заяви звертається до відповідного органу реєстрації місця перебування та місця проживання особи щодо надання інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання фізичної особи – боржника";

12) частину першу статті 166 викласти в такій редакції:

"1. Відмова у видачі судового наказу з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 2¹, 8, 9 частини першої статті 165 цього Кодексу, не є передшкодою для повторного звернення з такою самою заявою в порядку, встановленому цим розділом, після усунення її недоліків";

13) частину третю статті 168 викласти в такій редакції:

"3. Судовий наказ складається і підписується суддею у двох примірниках, один з яких залишається у суді, а другий видається під розписку або надсилається стягувачу до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом з описом вкладеного після набрання ним законної сили";

14) частину першу статті 169 викласти в такій редакції:

"1. Після видачі судового наказу суд не пізніше наступного дня надсилає його копію (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого рішення у Єдиному державному реєстрі судових рішень, боржникові до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом з описом вкладеного";

15) пункт 2 частини третьої статті 170 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України заявника та боржника, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника та боржника (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта заявника та боржника (для фізичних осіб – громадян України), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

16) частину другу статті 171 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву про скасування судового наказу боржнику також встановивши, що заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

17) частину другу статті 172 викласти в такій редакції:

"2. Суд протягом п'яти днів з дня набрання судовим наказом законної сили надсилає його копію (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого судового наказу в Єдиному державному реєстрі судових рішень та Єдиному державному реєстрі виконавчих документів, стягувачу до його електронного кабінету, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом";

18) пункт 2 частини третьої статті 175 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), а також реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта для фізичних осіб – громадян України (якщо такі відомості позивачу відомі), відомі номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

19) частину першу статті 177 викласти в такій редакції:

"1. Позивач повинен додати до позовної заяви її копії та копії всіх документів, що додаються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб.

У разі подання до суду позовної заяви та документів, що додаються до неї, в електронній формі через електронний кабінет позивач зобов'язаний

додати до позовної заяви доказ надсилання іншим учасникам справи копій поданих до суду документів з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

20) у статті 178:

пункт 2 частини третьої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) відповідача, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

доповнити частиною дев'ятою такого змісту:

"9. Суд має право вирішити справу за наявними матеріалами також у разі, якщо відзив подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його і не надела поважних причин невиконання такого обов'язку";

21) частину третю статті 181 викласти в такій редакції:

"3. До пояснень третьої особи застосовуються правила, встановлені частинами третьою – шостою, дев'ятою статті 178 цього Кодексу";

22) у статті 183:

пункт 1 частини першої викласти в такій редакції:

"1) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає заяву чи клопотання або заперечення проти них, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає заяву (клопотання, заперечення) її заявнику без розгляду також у разі, якщо вона подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

23) у статті 185:

частину першу після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

"Суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху також у разі, якщо позовну заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його".

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім;

частину другу доповнити абзацом другим такого змісту:

"Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руху постановляється з підстав, визначеної абзацом другим частини першої цієї статті, суд у такій ухвалі зазначає про обов'язок такої особи зареєструвати електронний кабінет відповідно до статті 14 цього Кодексу";

24) частину другу статті 190 викласти в такій редакції:

"2. Одночасно з копією ухвали про відкриття провадження у справі учасникам справи надсилається копія позовної заяви з копіями доданих до неї документів, крім випадків, якщо позов подано в електронній формі через електронний кабінет";

25) частину другу статті 191 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд має право вирішити спір за наявними матеріалами справи також у разі, якщо відзив подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його і не надела поважних причин невиконання такого обов'язку";

26) друге речення частини дванадцятої статті 212 викласти в такій редакції: "Відео- та звукозапис відеоконференції долучаються до матеріалів справи в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

27) частини четверту і шосту статті 247 викласти в такій редакції:

"4. Технічний запис судового засідання та протокол судового засідання після закінчення судового засідання долучаються до матеріалів справи. Порядок зберігання технічного запису судового засідання та долушення його до матеріалів справи визначається Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

"6. Розмір судового збору за видачу в електронній формі копії технічного запису судового засідання, в тому числі шляхом надання доступу до Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля) для його завантаження, встановлюється законом";

28) абзац перший частини четвертої статті 248 викласти в такій редакції:

"4. Під час здійснення повного фіксування судового засідання технічними засобами, а також проведення судового засідання в режимі відеоконференції протокол судового засідання створюється Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

29) пункт 3 частини першої статті 257 викласти в такій редакції:

"3) належним чином повідомлений позивач повторно не з'явився у підготовче засідання чи в судове засідання або не повідомив про причини неявки, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає розгляду справи";

30) частини третю, п'яту, шосту та одинадцяті статті 272 викласти в такій редакції:

"3. У разі проголошення в судовому засіданні скороченого рішення суд надсилає учасникам справи копію повного судового рішення протягом двох днів з дня його складення в електронній формі у порядку, встановленому законом, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом з повідомленням про вручення";

"5. Учасникам справи, які не були присутні в судовому засіданні, або якщо судові рішення було ухвалено поза межами судового засідання чи без повідомлення (виклику) учасників справи, копія судового рішення надсилається протягом двох днів з дня його складення у повному обсязі в електронній формі у порядку, визначеному законом, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

6. Днем вручення судового рішення є:

1) день вручення судового рішення під розписку;

2) день отримання судом повідомлення про доставлення копії судового рішення до електронного кабінету особи;

3) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про вручення судового рішення;

4) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати копію судового рішення чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, повідомленою цією особою суду;

5) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати копію судового рішення чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, що

зареєстровані у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила суду іншої адреси.

Якщо судові рішення надіслали до електронного кабінету пізніше 17 години, судові рішення вважаються врученими у робочий день, наступний за днем його відправлення, незалежно від надходження до суду повідомлення про його доставлення";

"11. Якщо учасник справи має електронний кабінет, суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами. У разі відсутності в учасника справи електронного кабінету суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в паперовій формі рекомендованим листом з повідомленням про вручення";

31) у статті 285:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування) відповідача або його представника, які подають заяву, їх місце проживання чи місцезнаходження, номер засобу зв'язку, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частини четверту і восьму викласти в такій редакції:

"4. До заяви про перегляд заочного рішення додаються її копії за кількістю учасників справи та копії всіх доданих до неї матеріалів, крім випадків, якщо така заява подається в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копій та копій доданих матеріалів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

"8. До неналежно оформленої заяви про перегляд заочного рішення, а також до заяви, поданої особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу";

32) у статті 356:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає апеляційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 2 частини четвертої викласти в такій редакції:

"2) копії скарги та доданих письмових матеріалів відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, якщо така скарга та додані матеріали подаються до суду в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання скарги та доданих матеріалів в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії та копій доданих матеріалів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

33) частину другу статті 357 викласти в такій редакції:

"2. До апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених статтею 356 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу";

34) у статті 360:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування), поштову адресу особи, яка подає відзив на апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. До відзиву застосовуються правила, встановлені частиною дев'ятою статті 178 цього Кодексу";

35) частину першу статті 361 викласти в такій редакції:

"1. Разом з ухвалою про відкриття апеляційного провадження суд апеляційної інстанції надсилає копії апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи, крім випадків, якщо скаргу подано в електронній формі через електронний кабінет";

36) частину другу статті 364 викласти в такій редакції:

"2. У разі доповнення чи зміни апеляційної скарги особа, яка подала апеляційну скаргу, повинна надати докази надсилання копій відповідних доповнень чи змін до апеляційної скарги іншим учасникам справи, в іншому випадку суд не враховує такі доповнення чи зміни. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

37) у статті 392:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає касаційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи

перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 1 частини четвертої викласти в такій редакції:

"1) копії скарги та доданих до неї матеріалів відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, якщо така скарга та додані матеріали подаються до суду в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання скарги та доданих матеріалів в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії та копій доданих матеріалів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

38) частину другу статті 393 викласти в такій редакції:

"2. У разі якщо касаційна скарга оформлена з порушенням вимог, встановлених статтею 392 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу, про що суддя постановляє відповідну ухвалу";

39) частину сьому статті 394 викласти в такій редакції:

"7. За відсутності підстав для залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги чи відмови у відкритті касаційного провадження суддя-доповідач постановляє ухвалу про відкриття касаційного провадження у справі, в якій вирішує питання про витребування матеріалів справи. Зазначена ухвала надсилається скаржнику та учасникам справи. До ухвали додаються копії касаційної скарги та доданих до неї документів, крім випадків, якщо скаргу подано в електронній формі через електронний кабінет";

40) у статті 395:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування), поштову адресу особи, яка подає відзив на касаційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. До відзиву застосовуються правила, встановлені частиною дев'ятою статті 178 цього Кодексу";

41) частину другу статті 398 викласти в такій редакції:

"2. У разі доповнення чи зміни касаційної скарги особа, яка подала касаційну скаргу, повинна надати докази надсилання копій відповідних

доповнень чи змін до касаційної скарги іншим учасникам справи, в іншому випадку суд не враховує такі доповнення чи зміни. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

42) у статті 426:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування) особи, яка подає заяву, місце її проживання чи місцезнаходження, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 1 частини третьої викласти в такій редакції:

"1) копії заяви відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, якщо така заява подається в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

43) частину третю статті 427 викласти в такій редакції:

"3. До заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, яка не оформлена відповідно до вимог, встановлених статтею 426 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу";

44) частину четверту статті 431 викласти в такій редакції:

"4. Протягом п'яти днів після набрання судовим рішенням законної сили виконавчий документ, зазначений у частині третій цієї статті, вноситься до Єдиного державного реєстру виконавчих документів, а його копія (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого документа у Єдиному державному реєстрі виконавчих документів, надсилається стягувачу до його електронного кабінету, а в разі його відсутності – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом";

45) частини п'ятої і сьомої статті 454 викласти в такій редакції:

"5. Заява про скасування рішення третейського суду подається стороною, третьою особою у справі, розглянутій третейським судом, протягом дев'яности днів з дня прийняття рішення третейським судом, а особами, які не брали участі у справі, у разі якщо третейський суд вирішив питання про їхні права та обов'язки, – протягом дев'яности днів з дня, коли вони дізналися або могли дізнатися про прийняття рішення третейським судом";

"7. Заява, подана після закінчення строку, встановленого частиною п'ятою або шостою цієї статті, повертається. Суд за клопотанням заявника

може поновити пропущений строк на подання заяви про скасування рішення третейського суду, якщо визнає причини його пропуску поважними";

46) у статті 455:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків заявника (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта заявника (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину третю викласти в такій редакції:

"3. У заяві можуть зазначатися й інші відомості, якщо вони мають значення для розгляду цієї заяви (номери засобів зв'язку, факсів, адреса електронної пошти сторін та третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу тощо)";

пункт 6 частини четвертої викласти в такій редакції:

"6) копії заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу та доданих до неї документів відповідно до кількості учасників судового розгляду, крім випадків, якщо така заява подається в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії та копій доданих документів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

частину п'яту викласти в такій редакції:

"5. До заяви про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, поданої без додержання вимог, визначених у цій статті, а також поданої особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу";

47) у статті 466:

пункт 1 частини першої викласти в такій редакції:

"1) ім'я (найменування) особи, яка подає клопотання, зазначення її місця проживання (перебування) або місцезнаходження, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Суд, встановивши, що клопотання і документи, що додаються до нього, не оформлено відповідно до вимог, передбачених цією главою, або до клопотання не додано всі перелічені документи, або клопотання подане особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, залишає його без розгляду та повертає клопотання разом з документами, що додані до нього, особі, яка його подала";

48) у статті 476:

частину третю викласти в такій редакції:

"3. У заяві можуть зазначатися й інші відомості, якщо вони мають значення для розгляду цієї заяви (номери засобів зв'язку, факсів, адреси електронної пошти сторін та міжнародного комерційного арбітражу тощо)";

пункт 4 частини четвертої викласти в такій редакції:

"4) копії заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу відповідно до кількості учасників судового розгляду, крім випадків, якщо така заява подається в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

49) у статті 484:

частину другу викласти в такій редакції:

"2. У заяві про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду мають бути зазначені:

- найменування суду, до якого подається заява;
- найменування і склад третейського суду, який прийняв рішення, за яким має бути виданий виконавчий лист;

3) повне найменування (для юридичних осіб) або імена (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) учасників третейського розгляду, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України – учасників третейського розгляду, реєстраційний номер облікової картки платника податків учасників третейського розгляду (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта учасників третейського розгляду (для фізичних осіб – громадян України), відомі номери засобів зв'язку, адреси електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету;

4) дата і місце прийняття рішення третейським судом;

5) дата отримання рішення третейського суду особою, яка звернулася із заявою;

6) вимога заявника про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду.

У заяві можуть зазначатися й інші відомості, якщо вони мають значення для розгляду цієї заяви (номери засобів зв'язку, факсів, адреси електронної пошти сторін та третейського суду тощо)";

пункт 4 частини третьої викласти в такій редакції:

"4) копія заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду відповідно до кількості учасників судового розгляду, крім випадків, якщо така заява подається в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. До заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду, поданої без додержання вимог, визначених у цій статті, а також у разі несплати суми судового збору, а також поданої особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 185 цього Кодексу";

50) у статті 491:

пункти 2 і 3 частини другої викласти в такій редакції:

"2) особи, які брали участь у справі, та їх процесуальний статус, їхні найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові, за його наявності) (для фізичних осіб), їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України або реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності, або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України) – якщо відповідні дані відомі заявникові;

3) номери засобів зв'язку учасників судового процесу (телефон, факс, засоби електронного зв'язку тощо) – якщо вони відомі заявникові";

частину третю викласти в такій редакції:

"3. До заяви про відновлення втраченого судового провадження додаються документи або їх копії, навіть якщо вони не посвідчені в установленому порядку, що збереглися в заявника або у справі, копії заяви відповідно до кількості учасників справи (крім випадків, якщо така заява

подається в електронній формі через електронний кабінет), а у разі необхідності – клопотання про поновлення строку на подання заяви про відновлення втраченого судового провадження. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 цього Кодексу";

51) частину першу статті 492 викласти в такій редакції:

"1. У разі невідповідності заяви про відновлення втраченого судового провадження вимогам, встановленим статтею 491 цього Кодексу, а також подання її особою, яка відповідно до частини шостої статті 14 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються правила статті 185 цього Кодексу";

52) підпункти 15.3, 15.15 підпункту 15, підпункти 17.1, 17.2 підпункту 17 пункту 1 розділу XIII "Перехідні положення" викласти в такій редакції:

"15.3) розгляд справи у суді здійснюється за матеріалами у формах, визначених Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

"15.15) суд видає виконавчі документи в паперовій або електронній формі";

"17.1) оформлення і видача виконавчих документів здійснюються в паперовій формі судом, який ухвалив відповідне рішення, в паперовій або електронній формі за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами.

Одночасна видача судом виконавчого документа одній і тій самій особі в паперовій і електронній формах не допускається;

17.2) оформлення і видача судових рішень, якими вносяться зміни до виконавчих документів (у тому числі про виправлення помилки у виконавчому документі; визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню; стигнення на користь боржника безпідставно одержаного стягувачем за виконавчим документом; поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання; відстрочки чи розстрочки виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання; зупинення виконання судового рішення; заміну сторони виконавчого провадження), здійснюються судом, який розглядав справу як суд першої інстанції, у паперовій або електронній формі за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами";

53) у тексті Кодексу слова "Єдина судова інформаційно-комунікаційна система" в усіх відмінках замінити словами "Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система" у відповідному відмінку.

3. У Кодексі адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

1) частини п'ятої – дев'ятої статті 18 викласти в такій редакції:

"5. Суд направляє судові рішення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу до їхніх електронних кабінетів, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі із застосуванням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, у порядку, визначеному цим Кодексом. Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Електронний кабінет – це персональний кабінет (веб-сервіс чи інший користувацький інтерфейс) у підсистемі (модулі) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, за допомогою якого особі, яка пройшла електронну ідентифікацію, надається доступ до інформації та сервісів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремих підсистем (модулів), у тому числі можливість обміну (надсилання та отримання) документами (в тому числі процесуальними документами, письмовими та електронними доказами тощо) між судом та учасниками судового процесу, а також між учасниками судового процесу. Електронна ідентифікація особи здійснюється з використанням кваліфікованого електронного підпису чи інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначно встановити особу.

6. Адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку.

Процесуальні наслідки, передбачені цим Кодексом у разі звернення до суду з документом особи, яка відповідно до цієї частини зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються судом також у випадках, якщо інтереси такої особи у справі представляє адвокат.

Якщо реєстрація електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суперечить релігійним переконанням особи, яка

зобов'язана його зареєструвати відповідно до цієї частини, передбачені цим Кодексом процесуальні наслідки звернення до суду такою особою без реєстрації електронного кабінету у вигляді залишення її документа без руху, його повернення або залишення без розгляду не застосовуються за умови, що особа заявила про такі обставини одночасно із поданням відповідного документа шляхом подання окремої обґрунтованої письмової заяви.

7. Особі, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, суд вручає будь-які документи у справах, в яких така особа бере участь, виключно в електронній формі шляхом їх направлення до електронного кабінету такої особи, що не позбавляє її права отримати копію судового рішення у паперовій формі за окремою заявою.

8. Реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі в порядку, визначеному цим Кодексом.

Особа, яка зареєструвала електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, подає процесуальні та інші документи, письмові та електронні докази, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, з використанням власного електронного підпису, привірного до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги", якщо інше не визначено цим Кодексом.

Особливості використання електронного підпису в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, визначаються Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів).

Якщо цим Кодексом встановлено вимогу зазначення у змісті процесуального документа відомостей про наявність або відсутність електронного кабінету, особа, яка подає до суду відповідний процесуальний документ в електронній формі через електронний кабінет, звільняється від обов'язку зазначення відповідних відомостей.

9. Суд проводить розгляд судової справи за матеріалами у формах, визначених Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

2) частину дев'ятої статті 44 викласти в такій редакції:

"9. У разі подання до суду в електронній формі заяви по суті справи, зустрічного позову, заяви про збільшення або зменшення позовних вимог,

заяви про зміну предмета або підстав позову, заяви про залучення третьої особи, апеляційної скарги, касаційної скарги та документів, що до них додаються, учасник справи зобов'язаний надати до суду доказ надсилання цих матеріалів іншим учасникам справи.

Такі документи в електронній формі направляються з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами, шляхом надсилання до електронного кабінету іншого учасника справи, а у разі відсутності у іншого учасника справи електронного кабінету чи відсутності відомостей про наявність у іншого учасника справи електронного кабінету – в паперовій формі листом з описом вкладення.

Якщо інший учасник справи відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язаний зареєструвати електронний кабінет, але не зареєстрував його, учасник справи, який не є суб'єктом владних повноважень та подає документи до суду в електронній формі з використанням електронного кабінету, збільняється від обов'язку надсилання копій документів такому учаснику справи.

Суд, направляючи такому учаснику справи судові виклики і повідомлення, ухвали в випадках, передбачених цим Кодексом, зазначає у цих документах про обов'язок такої особи зареєструвати свій електронний кабінет та про можливість ознайомлення з матеріалами справи через Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему або її окрему підсистему (модуль), що забезпечує обмін документами";

3) частину восьмою статті 47 викласти в такій редакції:

"8. У разі подання будь-якої заяви, визначеної частиною першою або третьою цієї статті, до суду подаються докази направлення копії такої заяви та копій доданих до неї документів іншим учасникам справи. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу. У разі неподання таких доказів суд не приймає до розгляду та повертає заявнику відповідну заяву, про що зазначає в ухвалі";

4) у статті 116:

пункти 2 і 3 частини першої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету;

3) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) іншої сторони (сторін), якщо вона відома заявнику, а також якщо відомо відомості, що її ідентифікують: її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб – громадян України), відомі номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти";

частину третьою викласти в такій редакції:

"3. До заяви про забезпечення доказів, яка не відповідає вимогам цієї статті, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються наслідки, встановлені статтею 169 цього Кодексу";

5) пункти 1 і 2 частини третьої статті 124 викласти в такій редакції:

"1) за наявності в особі електронного кабінету – шляхом надсилання повістки до її електронного кабінету;

2) за відсутності в особі електронного кабінету – шляхом надсилання повістки рекомендованою кореспонденцією (листом, телеграмою), кур'єром із зворотною розпискою за адресами, вказаними цими особами, або шляхом надсилання тексту повістки в порядку, визначеному статтею 129 цього Кодексу";

6) частину першу статті 126 викласти в такій редакції:

"1. У разі відсутності в адресата електронного кабінету повістка вручається під розписку. Повістка може бути вручена безпосередньо в суді. Суд може за згодою учасника справи видати йому повістку для вручення іншій особі, яка викликається до суду";

7) текст статті 127 викласти в такій редакції:

"1. Часом вручення повістки вважається:

1) день вручення судової повістки під розписку;

2) день отримання судом повідомлення про доставлення судової повістки до електронного кабінету особи;

3) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати судову повістку чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, повідомленою цією особою суду;

4) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати судову повістку чи відмітки про відсутність особи за адресою

місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, що зареєстрована у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила суду іншої адреси.

2. Якщо повістку надіслано до електронного кабінету пізніше 17 години, повістка вважається врученою у робочий день, наступний за днем її відправлення, незалежно від надходження до суду повідомлення про її доставлення";

8) частину першу статті 129 викласти в такій редакції:

"1. За письмовою заявою учасника судового процесу, який не має електронного кабінету, текст повістки надсилається йому судом електронною поштою, факсимільним повідомленням, телефонограмою, текстовим повідомленням з використанням мобільного зв'язку на відповідну адресу електронної пошти, номер факсу, телефаксу, телефону, зазначені у відповідній письмовій заяві";

9) частину першу статті 131 викласти в такій редакції:

"1. Учасники судового процесу зобов'язані під час провадження у справі повідомляти суд про зміну місця проживання (перебування, знаходження), роботи, служби. У разі неповідомлення про зміну адреси повістка надсилається учасникам судового процесу, які не мають електронного кабінету, та за відсутності можливості сповістити їх за допомогою інших засобів зв'язку в порядку, визначеному статтею 129 цього Кодексу, за останньою відомою суду адресою і вважається врученою, навіть якщо відповідний учасник судового процесу за цією адресою більше не знаходиться або не проживає";

10) пункт 1 частини другої статті 147 викласти в такій редакції:

"1) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає докази, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності)";

11) у статті 152:

пункт 2 частини першої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта (для фізичних

осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Якщо заява про забезпечення позову подається до відкриття провадження у справі, в такій заяві додатково зазначаються повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) інших осіб, які можуть отримати статус учасника справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, а також відомі заявнику реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти";

12) частину сьомою статті 154 викласти в такій редакції:

"7. Суд, встановивши, що заяву про забезпечення позову подано без додержання вимог статті 152 цього Кодексу або подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, повертає її заявнику без розгляду, про що постановляє ухвалу";

13) пункт 2 частини п'ятої статті 160 викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України (якщо такі відомості відомі позивачу), відомі номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

14) частину другу статті 161 викласти в такій редакції:

"2. У разі подання позовної заяви та доданих до неї документів в електронній формі через електронний кабінет до позовної заяви додаються докази надсилання її копій та копій доданих документів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу.

Суб'єкт владних повноважень при поданні адміністративного позову в паперовій формі зобов'язаний додати до позовної заяви доказ надсилання листом з описом вкладення іншим учасникам справи копій позовної заяви та доданих до неї документів. Таке надсилання може здійснюватися в

електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу.

У разі подання до суду суб'єктом владних повноважень позову про заборону політичної партії направлення копій позовної заяви та копій доданих до неї документів здійснюється відповідно до абзацу другого частини третьої статті 289³ цього Кодексу";

15) у статті 162:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) відповідача, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), поштовий індекс, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

доповнити частиною сьомою такого змісту:

"7. Суд має право вирішити справу за наявними матеріалами також у разі, якщо відзив подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його і не надела поважних причин невиконання такого обов'язку";

16) частину другу статті 165 викласти в такій редакції:

"2. До пояснень третьої особи застосовуються правила, встановлені частинами другою – четвертою, сьомою статті 162 цього Кодексу";

17) у статті 167:

пункт 1 частини першої викласти в такій редакції:

"1) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає заяву чи клопотання або заперечення проти них, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину другу доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд повертає письмову заяву (клопотання, заперечення) її заявнику без розгляду також у разі, якщо її подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його";

18) у статті 169:

частину першу після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:

"Суд постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руку також у разі, якщо позовну заяву подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його".

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім;

частину другу доповнити абзацом другим такого змісту:

"Якщо ухвала про залишення позовної заяви без руку постановляється з підстави, визначеної абзацом другим частини першої цієї статті, суд у такій ухвалі зазначає про обов'язок такої особи зареєструвати електронний кабінет відповідно до статті 18 цього Кодексу";

19) частину другу статті 174 викласти в такій редакції:

"2. Одночасно з копією ухвали про відкриття провадження у справі учасникам справи надсилається копія позовної заяви з копіями доданих до неї документів (крім випадків, якщо позивач є суб'єкт владних повноважень, а також якщо позов подано в електронній формі через електронний кабінет)";

20) частину другу статті 175 доповнити абзацом другим такого змісту:

"Суд має право вирішити спір за наявними матеріалами справи також у разі, якщо відзив подано особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його і не надела поважних причин невиконання такого обов'язку";

21) друге речення частини двадцяті статті 195 викласти в такій редакції: "Відео- та звукозапис відеоконференції долучаються до матеріалів справи в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

22) частину третю статті 229 викласти в такій редакції:

"3. Технічний запис та протокол судового засідання після закінчення судового засідання долучаються до матеріалів справи. Порядок зберігання технічного запису судового засідання та долучення його до матеріалів справи визначається Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

23) абзац перший частини четвертої статті 230 викласти в такій редакції:

"4. Під час здійснення повного фіксування судового засідання технічними засобами, а також проведення судового засідання в режимі

відеоконференції протокол судового засідання створюється Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

24) частину третю статті 232 викласти в такій редакції:

"3. Розмір судового збору за видачу в електронній формі копії технічного запису судового засідання, в тому числі шляхом надання доступу до Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи або її окремої підсистеми (модуля) для його завантаження, встановлюється законом";

25) частини третю, п'яту, шосту та одинадцяту статті 251 викласти в такій редакції:

"3. У разі проголошення в судовому засіданні скороченого рішення суд надсилає учасникам справи копію повного судового рішення в електронній формі протягом двох днів із дня його складання у порядку, встановленому законом, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом з повідомленням про вручення";

"5. Учасникам справи, які не були присутні в судовому засіданні, або якщо судове рішення було ухвалено в порядку письмового провадження, копія судового рішення в електронній формі надсилається протягом двох днів із дня його складання у повному обсязі у порядку, визначеному законом, а в разі відсутності електронного кабінету – рекомендованим листом з повідомленням про вручення.

6. Днем вручення судового рішення є:

1) день вручення судового рішення під розписку;

2) день отримання судом повідомлення про доставлення копії судового рішення до електронного кабінету особи;

3) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про вручення судового рішення;

4) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати копію судового рішення чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, повідомленою цією особою суду;

5) день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову отримати копію судового рішення чи відмітки про відсутність особи за адресою місцезнаходження, місця проживання чи перебування особи, що зареєстровані у встановленому законом порядку, якщо ця особа не повідомила суду іншої адреси.

Якщо судові рішення надіслано до електронного кабінету пізніше 17 години, судові рішення вважаються врученими у робочий день, наступний за

днем його відправлення, незалежно від надходження до суду повідомлення про його доставлення";

"11. Якщо учасник справи має електронний кабінет, суд надсилає всі судові рішення такому учаснику в електронній формі виключно за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами. У разі відсутності в учасника справи електронного кабінету судові рішення надсилаються в паперовій формі рекомендованим листом із повідомленням про вручення";

26) частину першу статті 268 викласти в такій редакції:

"1. У справах, визначених статтями 273–277, 280–283¹, 285–289 цього Кодексу, щодо подання позовної заяви та про дату, час і місце розгляду справи суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників справи шляхом направлення тексту повістки до електронного кабінету, а за його відсутності – кур'єром або за відомими суду номером телефону, факсу, електронною поштою чи іншим технічним засобом зв'язку";

27) частину другу статті 269 викласти в такій редакції:

"2. Копії позовної заяви та доданих до неї документів направляються відповідачу та іншим учасникам справи до електронного кабінету, а за його відсутності – електронною поштою, якщо така відома суду, або надаються для ознайомлення в судовому засіданні";

28) у частинах сьомій і восьмій статті 283¹ слова "на офіційні електронні адреси (у разі їх наявності)" замінити словами "до електронного кабінету (у разі його наявності)";

29) у статті 296:

пункт 3 частини другої викласти в такій редакції:

"3) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає апеляційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

у частині п'ятій:

пункт 2 викласти в такій редакції:

"2) копії апеляційної скарги та доданих до неї письмових матеріалів відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, якщо така скарга та додані матеріали подаються до суду в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання скарги та доданих матеріалів в електронній формі

через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копій та копій доданих матеріалів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу";

пункт 3 виключити;

30) частину другу статті 298 викласти в такій редакції:

"2. До апеляційної скарги, яка оформлена за порушенням вимог, встановлених статтею 296 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 169 цього Кодексу";

31) частину першу статті 301 викласти в такій редакції:

"1. Суд апеляційної інстанції надсилає копії апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи разом з ухвалою про відкриття апеляційного провадження у справі (крім випадків, якщо скаргу подано в електронній формі через електронний кабінет)";

32) частину другу статті 302 викласти в такій редакції:

"2. До заяви про приєднання до апеляційної скарги додається документ про сплату судового збору, а також докази надсилання (направлення) копії заяви іншим учасникам справи. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу";

33) частину другу статті 303 викласти в такій редакції:

"2. У разі доповнення чи зміни апеляційної скарги особа, яка подала апеляційну скаргу, повинна подати докази надсилання копій відповідних доповнень чи змін до апеляційної скарги іншим учасникам справи, інакше суд не враховує такі доповнення чи зміни. Таке надсилання може здійснюватися в електронній формі через електронний кабінет з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу";

34) у статті 304:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування), поштову адресу особи, яка подає відзив на апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, за наявності, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. До відзиву на апеляційну скаргу застосовуються правила, встановлені частиною другою статті 175 цього Кодексу";

35) у статті 330:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) особи, яка подає касаційну скаргу, її місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. До касаційної скарги додається документ про сплату судового збору. До касаційної скарги також додаються її копії відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, якщо така скарга подається до суду в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання скарги в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази надсилання її копії іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу";

36) частину другу статті 332 викласти в такій редакції:

"2. До касаційної скарги, яка не оформлена відповідно до вимог, встановлених статтею 330 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються положення статті 169 цього Кодексу";

37) частину першу статті 335 викласти в такій редакції:

"1. Суд касаційної інстанції надсилає копії касаційної скарги та доданих до неї матеріалів учасникам справи разом з ухвалою про відкриття касаційного провадження у справі (крім випадків, якщо скаргу подано в електронній формі через електронний кабінет)";

38) у статті 338:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування), поштову адресу особи, яка подає відзив на касаційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

доповнити частину шостою такого змісту:

"6. До відзиву на касаційну скаргу застосовуються правила, встановлені частинною другою статті 175 цього Кодексу";

39) у статті 364:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб) заявника, його місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), номери засобів зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

пункт 1 частини третьої викласти в такій редакції:

"1) копії заяви відповідно до кількості учасників справи, крім випадків, якщо така заява подана в електронній формі через електронний кабінет. У разі подання заяви в електронній формі через електронний кабінет до неї додаються докази направлення її копії іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 44 цього Кодексу";

40) частини третю і шосту статті 366 викласти в такій редакції:

"3. До заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, яка не оформлена відповідно до вимог, встановлених статтею 364 цього Кодексу, а також подана особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються правила статті 169 цього Кодексу";

"6. Відкривши провадження за нововиявленими або виключними обставинами, суддя (суддя-договідач) надсилає учасникам справи копії заяви про перегляд (крім випадків, якщо заяву подано в електронній формі через електронний кабінет) і призначає дату, час та місце судового засідання, про що повідомляє учасників справи";

41) частину четверту статті 373 викласти в такій редакції:

"4. Протягом п'яти днів після набрання судовим рішенням законної сили виконавчий документ, зазначений у частині третій цієї статті, вноситься до Єдиного державного реєстру виконавчих документів, а його копія (текст), що містить інформацію про веб-адресу такого документа у Єдиному державному реєстрі виконавчих документів, надсилається стягувачу до його електронного кабінету, а в разі його відсутності – рекомендованим листом із повідомленням про вручення чи цінним листом";

42) у статті 383:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування) позивача, поштова адреса, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності), відомості про наявність або відсутність електронного кабінету";

абзац другий частини п'ятої викласти в такій редакції:

"У разі невідповідності заяви вказаним вище вимогам, а також у разі подання заяви особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, така заява ухвалою суду, прийнятою в порядку письмового провадження, повертається заявнику. Така ухвала суду може бути оскаржена";

43) пункти 2 і 3 частини другої статті 387 викласти в такій редакції:

"2) особи, які брали участь у справі, їх процесуальний статус, їхнє найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) за його наявності (для фізичних осіб), їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання (для фізичних осіб), ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України або реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності, або номер і серія паспорта (для фізичних осіб – громадян України), якщо відповідні дані відомі заявникові, відомості про наявність або відсутність електронного кабінету;

3) номери засобів зв'язку учасників судового процесу (телефон, факс, адреса електронної пошти тощо), якщо вони відомі заявникові";

44) частину першу статті 388 викласти в такій редакції:

"1. У разі невідповідності заяви про відновлення втраченого судового провадження вимогам, встановлених статтею 387 цього Кодексу, а також у разі подання заяви особою, яка відповідно до частини шостої статті 18 цього Кодексу зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його, застосовуються правила статті 169 цього Кодексу";

45) підпункти 15.3, 15.16 підпункту 15, підпункти 18.1, 18.2 підпункту 18 пункту 1 розділу VII "Перехідні положення" викласти в такій редакції:

"15.3) розгляд справи у суді здійснюється за матеріалами у формах, визначених Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів)";

"15.16) суд видає виконавчі документи в паперовій або електронній формі";

"18.1) оформлення і видача виконавчих документів здійснюються судом, який ухвалив відповідне рішення, в паперовій або електронній формі за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами.

Одночасно видача судом виконавчого документа одній і тій самій особі в паперовій та електронній формах не допускається;

18.2) оформлення і видача судових рішень, якими вносяться зміни до виконавчих документів (у тому числі про виправлення помилки у виконавчому документі; визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню; стягнення на користь боржника безпідставно одержаного стягувачем за виконавчим документом; поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання; відстрочки чи розстрочки виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання; зупинення виконання судового рішення; заміну сторони виконавчого провадження), здійснюються судом, який розглядав справу як суд першої інстанції, в паперовій або електронній формі за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи чи її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами".

4. Статтю 1 Закону України "Про судовий збір" (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 14, ст. 87; 2014 р., № 20–21, ст. 743) доповнити частинною другою такого змісту:

"2. Зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України "Про судовий збір" та/або до адміністративного процесуального законодавства України, та/або до господарського процесуального законодавства України, та/або до цивільного процесуального законодавства України".

5. Абзац четвертий частини третьої статті 11 Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус" (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 51, ст. 716; 2017 р., № 2, ст. 25, № 48, ст. 436; 2020 р., № 11, ст. 63; 2021 р., № 23, ст. 197; із змінами, внесеними Законом України від 19 липня 2022 року № 2438–ІХ) викласти в такій редакції:

"Адміністратор Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи має доступ до інформації Реєстру в обсязі, необхідному для ідентифікації осіб, які звернулися для здійснення реєстрації електронного кабінету учасників судового процесу в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремої підсистеми (модулі), що забезпечує обмін документами".

6. У статті 12¹ Закону України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 26, ст. 892; 2017 р., № 48, ст. 436; із змінами, внесеними Законом України від 21 квітня 2022 року № 2217–ІХ):

абзац перший частини першої викласти в такій редакції:

"1. Якщо остання відома адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи учасників справи знаходиться на тимчасово окупованій території, суд викликає або повідомляє учасників

справи, які не мають електронного кабінету, про дату, час і місце першого судового засідання у справі через оголошення на офіційному веб-порталі судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за двадцять днів до дати відповідного судового засідання";

абзац перший частини другої викласти в такій редакції:

"2. Учасники справи, остання відома адреса місця проживання (перебування) чи місцезнаходження яких знаходиться на тимчасово окупованій території і які не мають електронного кабінету, повідомляються про ухвалення відповідного судового рішення шляхом розміщення інформації на офіційному веб-порталі судової влади України з посиланням на веб-адресу такого судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень або шляхом розміщення тексту відповідного судового рішення на офіційному веб-порталі судової влади України з урахуванням вимог, визначених Законом України "Про доступ до судових рішень", у разі обмеження доступу до Єдиного державного реєстру судових рішень".

7. У статті 1¹ Закону України "Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 39, ст. 2009; 2017 р., № 48, ст. 436):

абзац перший частини першої викласти в такій редакції:

"1. Якщо остання відома адреса місця проживання (перебування), місцезнаходження чи місця роботи учасників справи знаходиться в районі проведення антитерористичної операції, суд викликає або повідомляє учасників справи, які не мають електронного кабінету, про дату, час і місце першого судового засідання у справі через оголошення на офіційному веб-порталі судової влади України (з посиланням на веб-адресу відповідної ухвали суду в Єдиному державному реєстрі судових рішень), яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за двадцять днів до дати відповідного судового засідання";

абзац перший частини другої викласти в такій редакції:

"2. Учасники справи, остання відома адреса місця проживання (перебування) чи місцезнаходження яких знаходиться в районі проведення антитерористичної операції і які не мають електронного кабінету, повідомляються про ухвалення відповідного судового рішення шляхом розміщення інформації на офіційному веб-порталі судової влади України з посиланням на веб-адресу такого судового рішення в Єдиному державному реєстрі судових рішень".

8. Абзац перший частини другої статті 28 Закону України "Про виконавче провадження" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 30, ст. 542; 2017 р., № 48, ст. 436) викласти в такій редакції:

"2. Документи виконавчого провадження органам та особам, які мають електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремої підсистеми (модулі), яка забезпечує обмін документами, надсилаються виключно в електронній формі".

9. Абзаци другий і п'ятий пункту 2 § 2 розділу 4 Закону України "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів" (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436) викласти в такій редакції:

"Підпункт 5 пункту 7 § 1 цього розділу вводить в дію з дня початку функціонування підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що забезпечують автоматизований розподіл справ, добір осіб для запрошення до участі у здійсненні правосуддя як присяжних, можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, функціонування електронного кабінету особи та процедури реєстрації, автентифікації та доступу осіб до функціонуючих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (електронний кабінет)";

"Підпункт "б" підпункту 13 пункту 24 § 1 цього розділу вводить в дію з дня початку функціонування підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що забезпечують функціонування електронного кабінету особи та процедури реєстрації, автентифікації та доступу осіб до підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (електронний кабінет)".

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводить в дію через 90 днів з дня його опублікування, крім:

підпункту 1 пункту 2 та підпункту 1 пункту 3 розділу 1 цього Закону в частині обов'язкової реєстрації юридичними особами (приватної форми власності) електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремої підсистеми (модулі), що забезпечує обмін документами, які вводяться в дію через сім місяців з дня опублікування цього Закону;

підпункту 52 пункту 1, підпункту 52 пункту 2 та підпункту 45 пункту 3 розділу 1 цього Закону, які вводяться в дію одночасно з набранням чинності цим Законом.

2. Справи у судах першої, апеляційної та касаційної інстанцій, провадження у яких відкрито до набрання чинності цим Законом, розглядаються за правилами, що діють після введення в дію цього Закону.

3. Офіційні електронні адреси, зареєстровані до набрання чинності цим Законом, вважаються електронними кабінетами і використовуються судом, учасниками справи за правилами та в порядку, що діють після введення в дію цього Закону.

4. Вищій раді правосуддя у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положення, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів), у відповідність із цим Законом.

5. Державній судовій адміністрації України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести Інструкцію з діловодства в місцевих та апеляційних судах України у відповідність із цим Законом.

6. Верховному Суду у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести Інструкцію з діловодства Верховного Суду у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3200–ІХ

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до розділу XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" щодо джерел оплати послуг з доставки пенсій та виплати допомоги на поховання

Верховна Рада України постановляє:

1. Розділ XV "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 49–51, ст. 376 із наступними змінами) доповнити пунктом 13⁴ такого змісту:

"13⁴. Оплата послуг з доставки пенсій, призначених відповідно до статей 54 та 55 (до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування") Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи", законів України "Про Кабінет Міністрів України", "Про державну службу", "Про Національний банк України", "Про дипломатичну службу", "Про службу в органах місцевого самоврядування", "Про прокуратуру", "Про статус народного депутата України", "Про судову експертизу", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста", Митного кодексу України, Податкового кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України, та щомісячного довічного грошового утримання, призначеного відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів", здійснюється за рахунок джерел, з яких проводяться відповідні виплати.

Допомога на поховання осіб, які отримували пенсію, призначену відповідно до законодавчих актів, зазначених в абзаці першому цього пункту, виплачується в сумі, що становить два розміри пенсії, яку отримувала особа на момент смерті (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, сум індексації, щомісячної компенсації, пенсії за

особливі заслуги перед Україною, інших доплат до пенсії, встановлених законодавством), за рахунок джерел, з яких проводилася виплата відповідної пенсії".

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
м. Київ
29 червня 2023 року
№ 3201–ІХ

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

■ **1938.** Народилася Наталі Вуд (Наталія Захаренко) — американська кіноакторка українського походження, відома за фільмами «Вестсайдська історія» та «Великі перегони». ■ **1990.** Помер Сергій Параджанов — український та вірменський кінорежисер, один із представників хвилі українського поетичного кіно. ■ **1993.** Заява Голови Ради Безпеки ООН про те, що постановою держдуми РФ щодо статусу Севастополя як російського міста не має юридичної сили. ■ **1994.** Помер Михайло Черешньовський — український скульптор-монументаліст, різьбар по дереву, педагог і громадський діяч.

№ 144 (8161) ЧЕТВЕР, 20 ЛИПНЯ 2023

Сьогодні короткочасні дощі з грозами пройдуть майже по всій території України, окрім сходу. Температура вночі 17—20 тепла, вдень переважно 24—29 градусів із позначкою плюс, у південних областях і Криму — до +35. Шквальний вітер до 15—20 м/с

СПОРТ

Кохан виграв «золото» й олімпійську ліцензію

Легка атлетика. Михайло Кохан виграв міжнародний турнір «Золотої серії» Світового континентального туру в Угорщині. У секторі для метання молота дніпринин показав результат 79,37 — його найкраще особисте досягнення у сезоні та виконання олімпійського нормативу (78,2).

Знову «суха» невдача

Футбол. Контрольний матч на зборях. 18 липня. «Шахтар» (Україна, Донецьк) — «Аякс» (Амстердам, Нідерланди). 0:3. Голи: Кудус, 19 (п), 34, Бергвейн, 32. «Шахтар»: Різник (Твардовський, 46), Топалов (Корнієнко, 62), Матвієнко (Ракицький, 62), Бондар, Гочолейшвілі (Козік, 74), Крисків (Очеретько, 46), Судаков (Кастільо, 74), Бондаренко (Траоре, 74), Кашук (В'юнник, 46), Сікан (Кеслі, 46), Зубков (Тоїров, 46). Амстердам. Стадіон Sportpark De Toekomst.

«Гірники» розпочали підготовку до сезону з нічії в спарингу проти відомого нідерландського клубу АЗ (Алкмаар) — 3:3, а потім з великим рахунком поступилися афінському АЕКу з некоректним рахунком (0:5). Тому зустріч з європейським грандом «Аяксом» очікувалася з особливим інтересом. Слід зауважити, що суперник «гірників» порівняно з попереднім сезоном зазнав певних кадрових змін. Команда отримала молоде талановите поповнення, яке зробляє авторитет. І зустріч з «Шахтарем» для амстердамців була саме тією нагодою, щоб показати себе з найкращого боку. І «Аякс» сповна впорався із завданням ще в першому таймі. Він відкрив рахунок з пенальті. Топалов уже не вперше «зрубав» суперника в підкаті.

Ближче до перерви чемпіон Нідерландів провів ще два м'ячі. Досить сумна картина намалювалася на тренувальному полі «Аякса». «Шахтар» намагався грати активно, але в атаці нічого створити йому не вдалося. А Кудус і Бергвейн із партнерами розбирали оборону донецчан у декілька дотиків.

У другому таймі «Шахтар» діяв зібраніше. Але організувати бодай одну результативну атаку чемпіон України так і не спромігся.

«Кривбас» врятувався на останній хвилині

Контрольний матч. Ужгород. 18 липня. «Дніпро-1» — «Кривбас». 2:2. Голи: Третяков, 19, Довбик, 30, Дебелко, 41, Горбунов, 90 (а/г). «Дніпро-1»: Волинець (Кінарейкін, 46), Мірошніченко (Пасіч, 59), Адамюк (Сваток, 46), Сарапій, Кравець, Горін, Рубчинський (Квівінда, 66), Когут (Вітінйо, 46), Пуріта, 79), Гуцуляк (Танчик, 17), Третяков (Горбунов, 59), Довбик. «Кривбас»: Клішук, Понедельнік, Бескоровайний, Стецьков, Дібанго, Татарко (Приходько, 72), Семотюк (Рябов, 84), Кожушко, Хомченюкський, новачок (Задерака, 66), Дебелко (Хобленко, 72). На 30-й хвилині «Дніпро-1» вигравав — 2:0. Але криворіжці білого прапора не викинули. Спочатку вони скоротили відставання, а на останній хвилині основного часу змусили суперника забити в свої ворота.

Підготував Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.

Не підтримали електронну петицію

У Рівненській обласній раді розглянули петицію щодо скасування рішення про заборону Української православної церкви (московського патріархату).

Задля цього на засідання зібралися депутати постійної комісії з питань Регламенту, діяльності правоохоронних органів та боротьби з корупцією під головуванням Сергія Подоліна.

Нагадаємо, що на засіданні сесії Рівненської обласної ради 10 квітня 2023 року депутати одноголосно прийняли Рішення № 699 «Про питання заборони Української православної церкви (московського патріархату) та скасування рішень виконавчого комітету Рівненської обласної ради народних депутатів, що стосуються реєстрації статутів та передачі культових будівель релігійним громадам Української православної церкви (московського патріархату)».

29 червня 2023 року на офіційному сайті ради було зареєстровано електронну петицію від громадянки Тетяни Царук щодо скасування цього рішення. Оскільки вона набрала необхідну кількість підписів (1000 голосів), згідно з Регламентом обласної ради питання винесли на розгляд постійної комісії, яка відповідно до предмета відання була визначена головною з підготовки і попереднього розгляду петиції.

Під час засідання депутати заслухали позицію ініціаторки петиції Тетяни Царук.

Після обговорення члени комісії зійшлися на думці, що рішення обласної ради було прийнято обґрунтовано, правомірно та з дотриманням усіх процедур. Тому вони не підтримали електронну петицію «Про скасування рішення Рівненської обласної ради від 10 квітня 2023 року за № 699 «Про питання заборони Української православної церкви».

Юлія ВАСИЛЕНКО-СЛОБОДЕНЮК, керівник відділу прес-служби Рівненської обласної ради.

ВІСТІ З ГРОМАД

Молились у Малині Опитують людей

Острожецька. 80 років тому в селі Малин Дубенського району нацисти заживо спалили майже 800 чехів, українців та поляків. Серед жертв була більш як сотня дітей. У селі Малин біля меморіального комплексу «Малинська трагедія» відбулися панахида, мітинг та покладання квітів. У заході взяла участь делегація, серед членів якої віце-консул Чеської Республіки Давід Машек, Генеральний консул Чеської Республіки у Львові Давід Нові, консул Чеської Республіки Владімір Кадлец та інші. Після завершення заходів на меморіалі відвідали чеське кладовище, де віддали шану невинно убієнним жертвам нацистів. Про це повідомив острожецький сільський голова Тарас Гордійчук.

Бахмутівець у раді

Гошанська. Посаду заступника начальника відділу земельних ресурсів, екології та благоустрою Гошанської селищної ради обіймає Денис Макаров із Бахмута Донецької області. До цього він працював у Бахмутському райвідділі поліції. Дружина Дениса працює у релокованому в Гошу з Бахмута профтехучилищі.

Костопільська. Костопільська міська рада проводить масштабне опитування серед жителів громади і просить відповісти на запитання: «Що, на вашу думку, заважає розвитку громади?». Відповіді людей врахують при розробці Стратегії розвитку громади, каже заступник костопільського міського голови, депутат Рівненської обласної ради Юрій Кузнюк. А ще у людей при опитуванні є можливість оцінити якість надання комунальних, освітніх послуг, стан доріг тощо.

«Наловили» 14 тисяч для ЗСУ

Корецька. Під час благодійних рибальських посиденьок з вудками на березі ставка у селі Даничів рибалки для потреб ЗСУ «наловили» 14 тисяч гривень. Кошти передадут на потреби земляків-односельців, які боронять нашу землю на фронті. Найкраще клювало у рибалки Андрія Якубця, а найбільшу рибину вилловив Олександр Наумець.

Добірку підготувала наш власкор у Рівненській області Олександра ЮРКОВА.

росія змінює асортимент та векторність ракетного терору. Потрібна рятівна «парасолька» з Patriot, SAMP/T та F-16...

ФРОНТ

У ніч на 19 липня росія знов атакувала з повітря тилові міста України. Цього разу країна-терорист завдала по нашій території комбінованого удару, нетипового за асортиментом ракет, який було спрямовано переважно на Одещину.

Командування Повітряних сил ЗСУ повідомило: атака здійснена з південного напрямку. РФ випустила по Україні 30 крилатих ракет, одну авіаційну та 32 дрони-камікадзе Shahed. Наша ППО знищила 37 повітряних цілей ворога.

І якщо раніше противник застосовував здебільшого дрони-камікадзе типу Shahed та крилаті ракети «Калібр», то цього разу росіяни використали для «хвильового» удару ще й ракети «Онікс», Х-22 та Х-59. Підрозділи ППО вже відточили майстерність у знищенні іранських «мопедів» та «Калібрів» і мають доволі високі показники у їх «мінусадії». А ось у ліквідації Х-22 та «Онікс» засобів ура-

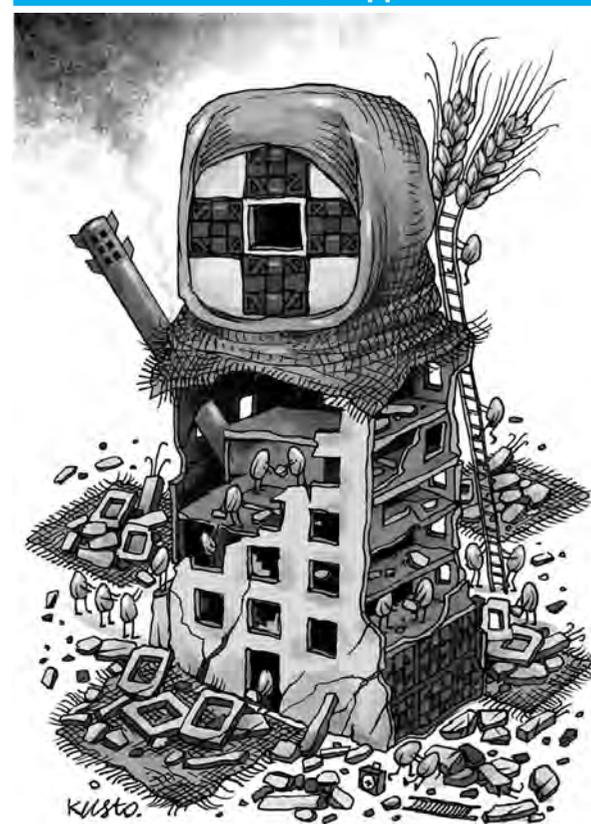
ження та практики, на жаль, ще небагато.

Ворог постійно змінює номенклатуру далекобійних засобів ураження та векторність своїх ракетних ударів. Протидіяти повітряному тероризму росії можна нарощуванням різних засобів протиповітряної оборони, таких як Patriot чи SAMP/T, що ми отримуємо від союзників. Вони дають змогу збивати більше цілей, недоступних іншим ЗРК. Проте, як неодноразово наголошували у Повітряних силах ЗСУ, сучасних систем, які поставляються міжнародними партнерами, недостатньо для того, щоб «закрити небо» над Україною. Мовляв, їх не вистачає, аби виставити ППО вздовж усього кордону, тому нам потрібні сучасні багатоцільові винищувачі F-16.

Тим часом спекотне літо триває в окупованому росіянами Криму. Під ранок 19 липня «бавовна» завітала на полігон та склад боєприпасів у Кіровському районі на сході півострова. Лідер кримських

татар Рефат Чубаров склав боєприпасів окупційна влада терміново евакуює понад дві

МАЛЮНОК ДНЯ

Мотанка і зерна надії.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

тисячі осіб. Це місцеве населення с. Кринички, Айвазовське, Абрикосівка і Привітне.

За даними Генштабу ЗСУ та МОУ (на 19.07), минулої доби противник продовжував зосереджувати основні зусилля на Куп'янському, Лиманському, Бахмутському, Авдіївському та Мар'їнському напрямках — там відбулось понад 20 бойових зіткнень. російські війська намагалися відновити втрачені позиції у районах Рівнополя на Донеччині та Новодрівки Запорізької області, але успіху не мали.

Наступ окупантів на Куп'янському напрямку наразі був безуспішним. Бої тривають, але ініціативу перехопили Сили оборони. На південному фланзі довкола Бахмута просування наших захисників не припиняється. Майже по всій лінії фронту, де тривають активні бойові дії, українським військам доводиться мати справу зі щільним замінуванням території та інтенсивним ворожим вогнем.

Ольга ВІТЕР.

Над номером працювали: Марина КРИВДА, Сергій ВОЛОТКОВСЬКИЙ.

► За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
► Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
► Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
► Рукописів не повертаємо.
► При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.
© Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
Свідчення про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка).
Передплатні індекси та передплатна ціна на 2023 рік

Для фізичних осіб:
40224 — 45 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота);
08775 — 40 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).
Для підприємств і організацій:
60955 — 80 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота).
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 90358
Видавець — Державне підприємство «Редакція газети «Голос України». 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідки — 503-68-72; відділ реклами — 453-44-56;

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний

reklama1@golos.com.ua — відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

